

**Rozhovor
so štátnym
tajomníkom
Ivanom
Máčovským**

**Vojaci
očami
detí**

**Majstrovstvá
v skalnom
lezení**

**Cvičenia
Modrá vlna
Locked Shields
Tobruq Arrows
Anakonda**

Kvapka ľudskosti

„Nepočítam koľkokrát som už daroval krv, prvýkrát to bolo ešte na vojenskom gymnázii, keď som už mal 18 rokov. Krv som daroval aj počas môjho pôsobenia v Bruseli. Je to určite skvelý pocit, že môžem takýmto spôsobom niekomu pomôcť. Som bývalý profesionálny vojak a jednou z našich úloh je pomáhať. Okrem to ja sa po odbere cítim vždy lepšie,“ povedal minister obrany SR Peter Gajdoš pred tým, ako daroval krv v bratislavskom Klube MO SR.

Odbery tu už desaťročie realizuje mobilný odberový tím Ústrednej vojenskej nemocnice (ÚVN) z Ružomberka. Ministra i ostatných darcov privítal vedúci tímu a prednosta Ústavu hematológie a transfuziológie ÚVN MUDr. Juraj Mitura. Jeho pracovisko uchováva zásoby krvi a krvných derivátov aj pre prípad krízových situácií. Výjazdy s odberovou jednotkou k vojakom, no tiež k policajtom, vníma aj ako súčasť výcviku svojho tímu.

„Odber absolvujem už päťdesiaty štvrtý raz a vždy ma teší, že môžem pomôcť a že som zdravý,“ povedal riaditeľ kancelárie štátneho tajomníka Ivana Máčovského a zlatý darca krvi Gabriel Merňák. „Odbery nemám zrátané, no iste ich bude vyše päťdesiat,“ spomenul plukovník Peter Hiadlovský, riaditeľ odboru špecializovanej štátnej správy. „Všetci sme ľudia a ľudia si musia pomáhať,“ konštatoval 15-násobný darca Ibrahim Ghanwi z rezortného Jazykového inštitútu. „Dlhé roky som sa na darcovstvo odhodlávala, no až teraz som sa konečne inšpirovala kolegyňami a ministrom obrany. Je to úžasný pocit,“ usmievala sa prvodarkyňa Miroslava Červenáková z Agentúry správy majetku MO SR.

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

generál Milan Maxim
náčelník Generálneho
štábu OS SR

*Vážení čitatelia,
máme za sebou polovicu roka 2016. Pre nás vojakov bola naplnená usilovnou
prácou, plánovaním jednotlivých fáz výcvikového cyklu Slovenský štít, ako aj
ostatnými výcvikovými aktivitami, na ktorých sme sa podieľali všetci – od
vojakov na najnižších stupňoch až po generálov na veliteľských a riadiacich
pozíciách operačných veliteľstiev a generálneho štábu.*

*Cvičenia Modrá vlna, Tobruq Arrows, SAMSON či Anakonda dôkladne
preverili naše schopnosti. Schopnosti myslieť o krok dopredu, tak, aby nás
vývoj situácie či už operačnej počas cvičenia, alebo reálnej v bežnom živote,
neprekvapoval. S uspokojením konštatujem, že tieto aktivity, spolu napríklad
aj s Dňom detí s ozbrojenými silami a rôznymi spomienkovými akciami výrazne
prispeli k dobrému menu, ktoré vojaci v očiach verejnosti naďalej majú.*

*Úspešný polrok nás však nesmie nechať spať na vavrínoch. Čakajú
nás spoločne ďalšie výzvy, akými sú zabezpečenie predsedníctva v Rade
Európskej únie a, samozrejme, vyvrcholenie výcvikových aktivít v podobe
dosiaľ najväčšieho medzinárodného cvičenia na území Slovenska. Píšem o operácii
Slovenský štít II, ktorá nás čaká na prelome septembra a októbra a umožní nám
preveriť štáb mechanizovanej brigády pred jej budúročnou certifikáciou ako
Národného cieľa 2013.*

*Na záver mi dovoľte všetkým poďakovať za dosiahnuté výsledky, zároveň však
očakávam, že spoločne v nasadenom štandarde nepoľavíme. No a popri tom,
samozrejme, želim všetkým nám pekné leto.*

NA TITULNEJ STRANE: „Keď šesťročné dievčatko nakreslí s vojakom jeho služobného psa, ktorý sa viac podobá na čivavu ako na vlčiaka, to vôbec
neprekáža, pretože v jeho čítení môžu byť čivava a vojak tou najstatočnejšou dvojicou na svete,“ povedal výtvarník František Guldán, jeden z porotcov
15. ročníka súťaže Vojaci očami detí, o kresbe Viktórie Hubkovej zo ZŠ na Karloveskej ulici v Bratislave.

6 Rozhovor so štátnym tajomníkom
MO SR Ivanom Máčovým

8 TÉMA: Vojenské organizácie, spolky
a združenia

14 Medzinárodné cvičenie Anakonda
2016

18 Tobruq Arrows 2016

18

21 Ponorky Shortfin Barracuda pre
Austráliu

22 Reorganizácia ruskej armády

22

24 Rumunsko s protiraketovým štítom

26 Radarové prieskumné lietadlo
Sentinel R.1

29 Emigrácia generálskych synov

30 Cvičenie Modrá vlna 2016

34 Železný muž a majstrovstvá
v skalolezení

34

37 Mládež o potrebe a dôveryhodnosti
ozbrojených síl

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

 MINISTERSTVO
OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXIV. • č. 7/2016
• Redakčná uzávierka 24. 6. 2016 • Do výroby zadané 28. 6. 2016 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, SELUZ • Vedúci oddelenia
rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor:
PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe,
tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ, tel.:
0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84,
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, SELUZ MO SR,
Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslovenské tlačiarne Skalica, s.r.o. •
© Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Je BREXIT

bezpečnostná katastrofa?

Veľká Británia, jeden z hlavných garantom euroatlantického spoločenstva, už nie je členom EÚ. Dňa 23. júna 2016 o tom rozhodli britskí voliči. Do diskusie o zotrvaní Spojeného kráľovstva v EÚ sa zapojilo množstvo európskych politikov a politikov NATO vrátane generálneho tajomníka Jensa Stoltenberga, ktorý ešte deň pred referendom varoval, že roztrieštená Európa spôsobí nestabilitu v celom regióne. Takéto tvrdenia, akokoľvek oprávnené sú zrejme nepravdepodobné. Navyše, Veľká Británia ostáva členom NATO a výstup z EÚ posilní zrejme nie až tak transatlantický, ale skôr britsko-americký zväzok.

Veľká Británia má už za sebou referendum v Škótsku o zotrvaní tejto autonómnej súčasti Británie v Spojenom kráľovstve. Referendum s absolútnou väčšinou vyhrali tí Škóti, ktorí si napokon želali zotrvať v jednom štáte. No priaznivci Veľkej Británie ako súčasti EÚ prehrali navzdory spontánnej podpore obyvateľov práve Škótska, ako aj Severného Írska. Rozhodli Angličania. Štatisticky tí s nižším vzdelaním a z menších miest.

Dôsledky referenda

Najvyšší predstavitelia či už EÚ, alebo niekoľko predstaviteľov členských krajín považujú odchod Británie z EÚ za vyjadrenie názorov britských voličov, ktorý by sa nemal meniť. Napr. Jean-Claude Juncker, šéf Európskej komisie sa vyjadril v tom zmysle, že „byť vonku znamená byť vonku“ a neexistujú momentálne nijaké šance na vyjednávanie o zotrvaní Británie v EÚ.

Existuje hrozba, že sa na úkor transatlantického zväzku začne prehlbovať skôr britsko-americká bezpečnostná a vojenská spolupráca, ktorá funguje prinajmenšom už od konca druhej svetovej vojny.

K referendu sa ešte pred jeho skončením vyjadrovali znepokojení európski politici ako François Hollande či Angela Merkelová. Ich obavy boli ekonomické aj bezpečnostné. Z európskeho pohľadu pritom existuje hrozba, že sa na úkor transatlantického zväzku začne prehľbovať skôr britsko-americká bezpečnostná a vojenská spolupráca, ktorá funguje pri najmenšom už od konca druhej svetovej vojny.

Straty pre EÚ

V minulých rokoch Spojené kráľovstvo jasne figurovalo ako najväčší prispievateľ pre NATO v Európe. Pre Alianciu – opäť z európskeho aspektu – exit Británie z EÚ znamená, že európska zložka NATO sa bude musieť zmieriť s tým, že sa bude čoraz viac opierať o USA a ich hegemoniu v NATO s britskou podporou. Do hry vstupujú aj scenáre amerických volieb na jeseň 2016, kde sa republikánsky kandidát (Donald Trump) sriedavo nevyjadruje k NATO veľmi lichotivo a prejavuje izolacionistické paradigmy. Brexit poškodí nielen z ekonomického, ale aj z bezpečnostného a obranného hľadiska skôr EÚ ako Britániu. S odchodom Spojeného kráľovstva sa stáva most medzi EÚ a NATO, teda jeho severoamerickej štrukturálnej súčasti, veľmi vratký. Brexit zrejme negatívne ovplyvní aj výmenu informácií o nových bezpečnostných hrozbách, kde sa na prvé miesto opäť „prebojoval“ terorizmus. Spojené kráľovstvo totiž bolo doteraz nekorunovaným vodcom Európe v oblasti bezpečnosti. Napr. spolupráca medzi EÚ a Britániou pri kybernetickej obrane/ochrane pred brexitom rástla. Nie je však isté, či odchod Británie z EÚ ochráni Európu pred imigračnými vlnami, ktoré predstavujú nový druh bezpečnostných hrozieb. Anglický a waleský konzervatívny vidiek hlasoval zväčša za odchod z EÚ. Ale na porovnanie: V minulom roku (2015) prijalo Nórsko – nečlenská krajina EÚ – proporcionálne viac nelegálnych imigrantov ako Spojené kráľovstvo.

Bezpečnostný rozvod

Doteraz bolo Spojené kráľovstvo súčasťou Spoločnej európskej a obrannej politiky a zohrávalo pod hlavičkou EÚ kľúčovú úlohu v operáciách a misiách krízového manažmentu. Britská angažovanosť bola viditeľná najmä pri alokovaní finančných nástrojov, vojenských spôsobilostí a nie na poslednom mieste pri poskytovaní a zabezpečovaní veliteľstva v Northwoode v prospech EÚ. Tento „rozvod“ z bezpečnostného hľadiska Británii uškodí menej ako Európe.

Text: Ivo Samson, Matej Drotár
Inštitút bezpečnostných
a obranných štúdií AOS
Foto: TASR

Štátny tajomník MO SR Ivan Máčovský:

Predsedníctvo, vzťahy aj plánovanie

Štátny tajomník Ministerstva obrany SR Ivan Máčovský bol v súvislosti so slovenským predsedníctvom v Rade Európskej únie vymenovaný do Medzirezortnej koordinačnej rady za rezort obrany.

Ak sa pozrieme na nasledujúci polrok z pohľadu Slovenskej republiky, aké sú hlavné témy a ciele nášho predsedníctva?

Zameranie nášho predsedníctva vychádza z dlhodobej proeurópskej orientácie Slovenskej republiky, ako aj z aktuálnej situácie, v ktorej sa EÚ i SR nachádzajú. Hlavným cieľom SR je kvalitné zvládnutie všetkých úloh, ktoré vyplývajú z predsedníckej funkcie. Slovensko sa chce prezentovať ako čestný a zároveň schopný sprostredkovateľ konsenzu. Cieľom je hľadanie riešení zameraných na dosahovanie konkrétnych výsledkov a prekonávanie fragmentácie EÚ. Hlavné témy predsedníctva sú hospodársky silná Európa, modernizácia jednotného trhu, udržateľná migračná a azylová politika a posilnenie medzinárodného postavenia EÚ. Pravdaže, po referende vo Veľkej Británii budú na stole aj rokovania o „brexite“ a následných implikáciách. Témou MO SR je napríklad spolupráca EÚ so štátmi Východného partnerstva a západného Balkánu, ako aj s medzinárodnými organizáciami na čele s OSN a NATO.

Aké sú ciele a štruktúra podujatí, za ktoré zodpovedá ministerstvo obrany?

Hlavné podujatia MO SR sa uskutočnia v Bratislave. Najväčšou udalosťou bude neformálne rokovanie ministrov obrany

členských štátov EÚ. Pri tejto príležitosti sa neprijímajú formálne závery Rady EÚ, no zvyčajne sú potom základom pre formálne rozhodnutia na rokovaní ministrov v Bruseli. Prípravou na toto podujatie bude tzv. rokovanie politických riaditeľov. Okrem toho organizujeme výjazdové rokovanie Vojenského výboru EÚ a jeho pracovnej skupiny, osobitného výboru ATHENA, olympiádu v oblasti Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ pre kadetov, pyrotechnickú konferenciu a tri expertné podujatia. Tieto odborné konferencie či semináre budú nadväzovať na ostatné podujatia s cieľom podporiť priority SR a EÚ. Ich témami bude kybernetická obrana, Európska globálna stratégia a nadväzujúce dokumenty v oblasti bezpečnosti a obrany či podpora partnerstiev EÚ v oblasti spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky a hybridné hrozby. Okrem toho budeme mať viacero spoločensky zameraných podujatí v Bruseli, ktoré budú priestorom na neformálnu diskusiu o aktuálnej agende. Cieľom podujatí MO SR je aj prezentácia SR a predstavenie kapacít a možností samotného rezortu. Bude to napríklad prostredníctvom návštev výcvikového a testovacieho centra RCHBO Zemianske Kostolany, protiletadlovej raketovej brigády v Nitre, prezentácie ve-

liteľstva pozemných síl a ďalších vojenských útvarov či zariadení.

Ako sa na zabezpečení nášho predsedníctva na území Slovenska podieľajú ozbrojené sily?

Najvýznamnejšou aktivitou, ktorá „ide za“ Ozbrojenými silami SR, je rokovanie Vojenského výboru EÚ. Bude to hlavné vojenské podujatie celého predsedníctva. Členmi Vojenského výboru EÚ sú generáli, ktorí vo výbore zastupujú náčelníkov generálnych štábov jednotlivých členských štátov pri EÚ. Mnohí z nich majú túto pozíciu zároveň aj pri NATO. Protokolárne sú približne na úrovni veľvyslancov pri Politickom a bezpečnostnom výbore EÚ. Pracovná skupina Vojenského výboru EÚ, ktorá pre nich pripravuje odborné vstupy, bude mať počas predsedníctva na Slovensku tiež svoje rokovanie.

Ozbrojené sily prispievajú okrem toho organizáciou kurzov RCHBO pre účastníkov z krajín Východného partnerstva a západného Balkánu či prípravou spoločnej aktivity mechanizovanej brigády so srbskými kolegami. V rámci sprievodného programu som už spomenul prezentáciu vojenských objektov a zariadení. Budú k dispozícii aj v rámci výjazdového rokovania politického a bezpečnostného výboru,

ako aj politicko-vojenskej skupiny, ktoré však politicky zastrešuje Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. OS SR poskytnú vodičov na dopravu delegácií počas všetkých ministerských podujatí predsedníctva. Možno povedať, že naše ministerstvo a ozbrojené sily významne prispievajú k zabezpečeniu predsedníctva aj nadrezortne, teda aj na národnej úrovni.

Podstatná časť krajín EÚ je v Severoatlantickej aliancii, ťažiskový aliančný partner, čiže USA, čoraz častejšie zdôrazňujú, že európske krajiny v porovnaní s Američanmi oveľa menej investujú do svojej bezpečnosti. Aký vývoj možno očakávať v Európe vrátane Slovenska?

USA už dlhodobejšie poukazujú na nerovnomerné rozdelenie výdavkov na obranu medzi Európou a Severnou Amerikou. V súčasnosti to je zhruba 25 % oproti 75 %. Vychádzajúc z posledného summitu Aliancie vo Walese európske krajiny prisľúbili prevziať väčšiu zodpovednosť za bezpečnosť na kontinente. Hlavy štátov potvrdili záväzok zastaviť pokles výdavkov na obranu a snahu dosiahnuť hranicu 2,0 HDP v horizonte nasledujúcich desiatich rokov. Ide o to, aby prispievanie na celkové spôsobilosti Aliancie bolo rovnovážne. Slovensko sa prihlásilo k tejto výzve a v súlade so spojeneckými záväzkami zabezpečiť postupný nárast obranných výdavkov.

Spoločná bezpečnostná a obranná politika EÚ je súčasťou spoločnej európskej zahraničnej a bezpečnostnej politiky. Jej zastrešenie je teda v zodpovednosti vysokej predstaviteľky pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku F. Mogheriniovej, ktorá je zároveň podpredsedníčkou Európskej komisie. Myslíte si, že v kontexte vývoja aktuálnej bezpečnostnej situácie môže v rámci EÚ vzniknúť v budúcnosti tlak na posilnenie obranných kompetencií, napr. vytvorením pozície komisára samostatne len pre spoločnú obranu?

Ako ste uviedli, spoločnú bezpečnostnú a obrannú politiku EÚ koordinuje vysoká predstaviteľka, avšak všetky rozhodnutia sú v kompetencii členských krajín. To znamená, že každé rozhodnutie je schvaľované konsenzom, resp. vyžaduje súhlas každej krajiny. Vyplýva to zo špecifického postavenia obrany a bezpečnosti, kde si členské krajiny, na rozdiel od iných spoločných európskych politík, ponechali úplnú suverenitu. Jedným z dôvodov je aj skutočnosť, že kolektívna obrana v našom priestore je vnímaná prioritne prostredníctvom úloh, zodpovednosti a možnosti NATO. No ako sprievodný jav zhoršenia bezpečnostnej situácie v EÚ a na jej hranici sa z času na čas obnoví otázka vytvorenia či posilnenia spoločnej európskej obrany, spoločného operačného veliteľstva EÚ alebo iných foriem „vojenskej integrácie“. Vzhľadom na to, že ide o citlivé otázky v národnej kompetencii členských štátov, neočakávam,

že zásadné posilnenie týchto kompetencií v rukách európskych inštitúcií bude v najbližšom období predmetom diskusií.

Slovenská republika pokračuje v zapojení napríklad do spoločného programu EDA Európska vzdušná dopravná flotila (EATF), ktorý je zameraný na spoločné používanie a efektívnejšie využívanie všetkých súčasných a budúcich prostriedkov vojenskej leteckej dopravy. Aké ďalšie programy súvisiace s našim rezortom možno využiť, respektíve sa do nich zapojiť?

Ďalšie programy v oblasti vojenskej leteckej dopravy, do ktorých je SR zapojená, je napríklad projekt MCCE (Movement Coordination Centre Europe – Európske koordinačné centrum pre dopravu). Toto centrum sústreďuje a používa informácie o prepravných kapacitách a aktivitách členských štátov s cieľom navrhnúť najvhodnejšie a najefektívnejšie zabezpečenie

Naše ministerstvo a ozbrojené sily významne prispievajú k zabezpečeniu predsedníctva Slovenska v Rade Európskej únie aj na nadrezortnej národnej úrovni.

prepravných požiadaviek. Ide o využívanie prepravných kapacít medzi členskými štátmi s maximálnym vyťažením dopravného prostriedku a v konečnom dôsledku aj k profitu všetkých strán podieľajúcich sa na preprave. Samotné čerpanie či poskytnutie sa vykonáva za náhradu, a to v rámci podprojektu ATARES (Air To Air Refuelling and other Exchanges of Services), ktorý je založený na princípe poskytovania a získavania voľných leteckých kapacít. Tiež možno spomenúť projekt SEOS (Surface Exchange of Services), ktorý je založený na princípe poskytovania a získavania voľných pozemných prepravných kapacít. Ďalej je to projekt SALIS (Strategic Airlift Interim Solution), v ktorom je SR zapojená od roku 2004. Tento projekt rieši zabezpečenie chýbajúcich strategických leteckých dopravných kapacít, zmluvne zabezpečených z civilného sektoru na princípoch „zaručenej dostupnosti“, ktorá je podložená právnymi záväznou zmluvou s prevádzkovateľom. V rámci SALIS je zabezpečovaná preprava nadrozmerých nákladov. Vami spomínaný projekt EATF (European Air Transport Fleet) by mal nahradiť projekt SALIS. SR bude mať možnosť zapojiť sa do projektu po dodaní nových lietadiel typu Spartan C-27J.

V pozícii štátneho tajomníka sa venujete najmä rozvoju zahraničných vzťahov. Kde je a kde bude ich priorita?

Samozrejme, tento polrok bude prioritne v znamení predsedníctva našej krajiny v Rade EÚ, čo je však kontinuálny proces. Nedávno bol finalizovaný nový strategický dokument Európska globálna stratégia. O jej pretavení do obranno-bezpečnostnej stratégie a konkrétnych implikáciách sa bude diskutovať v rámci „dvadsaťosmičky“ pod našou taktovkou. Okrem stanovenej agendy a priorit slovenského predsedníctva musíme byť pripravení flexibilne reagovať na výsledky britského referenda, vývoj nelegálnej migrácie, vývoj bezpečnostnej situácie v susedstve EÚ a iné možné scenáre, ktoré môžu ovplyvniť smerovanie nášho predsedníctva.

Samostatnou kapitolou je spolupráca medzi SR a ČR. Táto bude aj naďalej zameraná na obrannú politiku a plánovanie, operácie, cvičenia, logistiku, ochranu vzdušného priestoru, vyzbrojovanie, vzdelávanie, spoluprácu štátnych podnikov a organizácií a legislatívu. Tá spolupráca sa pritom v niektorých projektoch prelína s celou V4. Našou najbližšou ambíciou je rozšíriť projekt cezhraničných letov v rámci Cross Border Operations na úroveň Renégát s Českou republikou. V rámci V4 sme v štádiu spracovania Cross Border dohôd. Prirodzene, spolupráca s partnermi V4 patrí k prioritám. Chceme pokračovať v spoločnom prístupe v rozvoji spôsobilostí, obranného priemyslu, cezhraničnej spolupráce, obstarávania, vzdelávania a výcviku. Nedávno bol aktualizovaný Akčný plán obrannej spolupráce V4, ktorý bol spracovaný a schválený počas nášho predsedníctva. Od začiatku januára sme mali v pohotovosti spoločnú Bojovú skupinu V4, ktorá bola základom rýchlej reakcie EÚ na obdobie pol roka. Naďalej budeme pokračovať spoločným cvičením SLOVAK SHIELD 2016 organizovanom v rámci opatrení na podporu spojenectva, tzv. Assurance measures, za účasti všetkých štátov V4, ako aj USA.

A priority v rámci vnútorného riadenia rezortu? Mimochodom, v rokoch 2003 až 2007 ste pôsobili v štruktúrach Aliancie, takže využijete aj skúsenosti z tohto obdobia?

V NATO som jednoznačne pozitívne vnímal systémový prístup k práci. Každé ustanovenie, každé rozhodnutie bolo podložené relevantnými analýzami, východiskami a vplyvmi, takže nebolo už na druhý deň predmetom sporov či špekulácií. Aj preto chcem prispieť k správne mu a funkčnému systému obranného plánovania. Nie činnosť ad hoc, ale cieľavedomá práca postavená na jasných predšavzatiah vychádzajúcich z koncepčných plánov a dlhodobých vízií.

Na rozhraní

„Vláda zintenzívni komunikáciu s verejnosťou aj prostredníctvom spolupráce s mimovládnyimi organizáciami a odbornou komunitou na princípe konštruktívnosti a spoločného záujmu na prehĺbovaní verejnej podpory zvyšovaniu obranyschopnosti SR,“ uvádza sa v programovom vyhlásení vlády v časti, ktorá sa venuje obrane štátu. Tiež sa v ňom uvádza, že vláda aj prostredníctvom rezortu obrany bude pôsobiť v rámci civilno-vojenského rozhrania s cieľom posilniť a rozšíriť možnosti domáceho krízového manažmentu.

Iste, táto spolupráca nevznikla ani včera, ani dnes, no z viacerých dôvodov ju treba posilňovať. Za rezort obrany ju dlhodobo a vo viacerých oblastiach rozvíja napríklad Sekcia ľudských zdrojov MO SR. Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim sa stretol s predstaviteľmi občianskych združení a mimovládnych organizácií s profesijným vzťahom k OS SR na tradičnom každoročnom rokovaní naposledy v marci v Trenčíne. Nevylúčil, že v záujme lepšej koordinácie spolupráce sa s nimi stretne tento rok ešte raz.

Rezort obrany spolupracuje pri organizácii rôznych konferencií s mimovládnyimi organizáciami, pri výročiach alebo ukázkach bojov participuje na spolupráci s klubmi vojenskej histórie, spolupracuje aj so samosprávami, školami a podobne. V téme júlovej OBRANY chceme predstaviť práve občianske združenia s profesijným vzťahom k ozbrojeným silám. Pretože svojou činnosťou majú k nášmu rezortu najbližšie, a tiež preto, lebo v nich majú výrazné zastúpenie bývalí či aktívni príslušníci ozbrojených síl alebo zamestnanci nášho rezortu. Navyše, sú nepochybne súčasťou spomenutého civilno-vojenského rozhrania.

Zväz vojakov Slovenskej republiky

Zväz vojakov SR (ZV SR) je nezávislé občianske združenie, ktoré je registrované na Ministerstve vnútra SR od 17. decembra 1992. Svoju činnosť rozvíja na území Slovenskej republiky prostredníctvom 30 klubov a v súčasnosti má 2 798 členov. Je členom Európskej organizácie vojenských zväzov EUROMIL.

Prezident Zväzu vojakov SR plukovník v. v. Tomáš Švec pripomína: „Zväz vychádza z tradícií Zväzu československých dôstojníkov a Zväzu československých rotmajstrov, ktoré zohrávali významnú úlohu pri formovaní dôstojníckeho a poddôstojníckeho zboru, ich sociálneho postavenia a vlastneckého presvedčenia od roku 1918. Združuje profesionálnych vojakov, poberateľov dávok výsluhového zabezpečenia, vojnových a vojenských veteránov, vojakov v zálohe a občanov SR, ktorí súhlasia s cieľmi a činnosťou, jeho programovým zameraním a stanovami. Základnou úlohou je obhajovať sociálne práva, oprávnené záujmy a potreby profesionálnych vojakov, zlepšovať výkon štátnej služby, zdravotných, sociálnych a kultúrnych podmienok, vrátane podmienok na využitie voľného času. Zväz aktívne spolupracoval s príslušnými legislatívnymi orgánmi pri príprave i schvaľovaní zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov. Výrazne sa angažuje v otázkach zriadenia penziónu pre osamelých vojakov, ako aj zriadenia zdravotníckeho zariadenia pre dlhodobých chorých vojakov. V rámci medzinárodných aktivít Zväz svojimi skúsenosťami prispel do spoločného vyhlásenia predstaviteľov profesijných organizácií Vyšehradskej štvorky, ktoré sa na rokovaní 23. a 25. mája v Prahe zaoberali rovnosťou príležitostí mužov a žien v ozbrojených silách. „Aktivity nášho zväzu pozitívne

Pomoc pre 22 miliónov

V USA fungujú desiatky tisíc organizácií, založených na pomoc vyslúžilcom a vojnovým veteránom

Neziskové, podnikateľské, pre mladých, pre vyslúžilcov, pre veteránov súčasných konfliktov, pre veteránov jazdiacich na motorkách, pre veteránov-maratóncov, pre vyslúžilé vojačky... vyberte si, máme! V Spojených štátoch fungujú desaťtisíce organizácií pre veteránov a vyslúžilcov, ktoré poskytujú širokú

hodnotili účastníci 113. rokovania prezídia Euromilu v Čiernej hore v dňoch 22. – 23. apríla,“ povedal prezident Zväzu vojakov SR Tomáš Švec. Avizoval, že XXI. ročník Medzinárodného vojenského výstupu na Kriváň bude aj v tomto roku organizovať ZV SR, a to v dňoch 25. – 26. augusta 2016. Tradičné medzinárodné strelecké súťaže o Pohár prezidenta Zväzu vojakov v Kežmarku, v Novom Meste nad Váhom, v Topoľčanoch a v Leviciach majú tiež veľmi dobrú odozvu medzi členmi zväzu a ich zahraničnými partnermi.

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov

SZPB má svoje korene vo Zväze partizánov Slovenska, ktorý vznikol v roku 1946. Je občianskym združením účastníkov boja za národné oslobodenie a proti fašizmu, za demokraciu a sociálnu spravodlivosť. „Aktuálne máme stále viac členov, ktorí sa síce nezúčastnili v odboji, ale akceptujú a presadzujú naše stanov a ciele,“ povedal Viliam Longauer, tajomník zväzu. Dodal: „SZPB má asi 18,5-tisíc platiacich členov, z ktorých je už len asi tisícika priamych účastníkov odboja.“ Zväz dbá o to, aby história boja proti fašizmu a za národné oslobodenie bola pravdivo vysvetľovaná a zároveň odmieta všetky pokusy o znevažovanie SNP a skresľovanie výsledkov druhej svetovej vojny, pokusy o rehabilitáciu ľudáckeho režimu na Slovensku a glorifikáciu jeho vedúcich činiteľov.

SZPB združuje v jednotnej organizácii päť historických odbojových skupín. Sú to skupina 1. československej armády na Slovensku v SNP, skupina partizánov SNP a v zahraničí, skupina letcov, skupina bojovníkov v SNP a v zahraničí, skupina vojakov zahraničných a spojeneckých armád a napokon skupina väzňov nacistických

zajateckých a koncentračných táborov. Na Slovensku má 35 oblastných organizácií. Vlní členovia zorganizovali na Slovensku viac ako dvetisíc podujatí. Časť z nich v rámci spolupráce s rezortom obrany a ozbrojenými silami. „Práve ministerstvo obrany a ozbrojené sily sú so štátnou správou a predstaviteľmi jednotlivých miest a obcí našimi najdôležitejšími partnermi a za ústretovú spoluprácu im patrí úprimné poďakovanie,“ povedal predseda SZPB Pavol Sečkář.

Slovenský zväz vojakov v zálohe a športovo branných aktivít

Slovenský zväz vojakov v zálohe a športovo branných aktivít (ďalej len SZVvZ) bol založený v roku 1966 (vtedy Zväz pre spoluprácu s armádou – Zväzarm) ako občianske združenie otvorené pre všetkých občanov Slovenskej republiky vrátane vojakov v zálohe všetkých hodností. „Naše pôsobenie môžeme rozdeliť do základných činností, ktorými sú športovo-strelecká činnosť a spoločenské aktivity domáceho aj medzinárodného charakteru. Športovo-strelecká činnosť zostáva zo strelby zo zbraní používaných v OS SR. Ide o precvičovanie príslušníkov zálohy v streleckom viacboji: pištoľ, samopal vz. 58, granát, bojová pištoľ na sklopnej terče a malokalibrovka. Ide o Pohár ministra obrany a tento rok je už jeho 24. ročník,“ hovorí prezident SZVvZ Miroslav Jánoš, major v zálohe. Dodáva: „Druhou súťažou je strelecký trojboj na tri druhy terčov z pištole a revolveru. Najlepší súťažiaci o Pohár náčelníka Generálneho štábu OS SR. Tretia je strelba zo samonabíjacej zbrane vz. 58 na 100 metrov, ktorá po kvalifikáciách vrcholí Majstrovstvami SR. Nezabúdame ani na bývalých členov

a organizujeme memoriálové súťaže. Každoročne sa zúčastňujeme na medzinárodných pretekoch v ČR, Poľsku a Nemecku.“ Od roku 1993 je SZVvZ členom medzinárodnej organizácie vojakov v zálohe krajín strednej Európy. Je to Gamingská iniciatíva a združuje organizácie z Nemecka, zo Švajčiarska, z Talianska, Maďarska, Chorvátska, zo Slovinska, z Českej republiky, Rakúska, Poľska a zo Slovenskej republiky. Jej cieľom je podporovať a aktivizovať zväzy vojakov v zálohe v členských krajinách a spolupracovať s nimi pri zvyšovaní európskej bezpečnosti a obrany. Pravidelné zasadnutia sa konajú dva razy do roka. Jesenné zasadnutie tento rok organizuje práve SZVvZ, ktorý má aktuálne približne 1 500 členov.

Združenie žien v Armáde SR

Združenie žien v Armáde SR (ZŽ) je nadstranícke, dobrovoľné, záujmovo-spoločenské združenie, ktoré združuje ženy v činnosti službe, zálohe, výslužbe, ako aj ženy s aktívnym vzťahom k armáde.

„Základným cieľom je podpora všeobecných záujmovo-stavovských a sociálnych záujmov žien. Združenie vzniklo v roku 1996 na podnet skupinky žien, ktoré boli nespokojné s možnosťou aktívne sa zapojiť do procesu riadenia a budovania ozbrojených síl,“ poznamenáva jeho bývalá predsedníčka Mgr. Alexandra Števaňáková.

Na začiatku činnosti sa ZŽ prezentovalo seminármi na domácej pôde, kde prezentovalo svoj záujem o aktívne zapojenie sa do legislatívnych procesov a pomoc pri tvorbe nových legislatívnych noriem. Viedli sa aktívne diskusie k zákonom aj v prítomnosti pozvaných ďalších ženských združení. Najväčšia spolupráca vznikla s parlamentným výborom žien v NR SR a združením policajtiiek. Členky združe-

paletu služieb – od tých širokospektrálnych, až po úzko špecifické.

Asociácie veteránov zvyčajne nie sú spoločenskými klubmi, kam sa chodí na pivo či drink s kamarátmi. Členstvo (a členské) v nich zaväzuje k ponuke istého typu služieb. Za svoje peniaze tak veterán či vyslúžiliec dostane preukaz oprávňujúci na zľavy na cestovanie, ubytovanie, vstupné do múzeí či na atrakcie; pomôžu mu vybaviť štipendium, prípadne zamestnanie, zdravotné prehlídky či penziu. Typickým príkladom je organizácia Hope for the Warriors (Nádej pre bojovníkov), ktorú založili manželky veteránov vojen z Perzského zálivu v roku 2006, aby pomohli rodinám veteránov vyrovnáť sa s fyzickými, ale najmä psychickými traumami

vojakov utrpenými v konfliktoch. Služby zahŕňajú psychologické seansy, rekvalifikačné programy, zdravotné poradenstvo, ale aj komunitné aktivity zamerané na budovanie súdržnosti rodín. Podobné služby poskytuje aj IAVA, organizácia združujúca viac ako 2,4 milióna veteránov vojen v Iraku a Afganistane.

Podľa štatistických údajov v USA žije asi 22 miliónov vojnových veteránov, pričom len tých z vietnamskej vojny je tretina. Približne každý šiesty utrpel vo vojnovom konflikte alebo v službe trvalé zranenie, 8 % z celkového počtu žije pod hranicou chudoby. Za posledných 12 rokov narástol počet pacientov z radov vojnových veteránov, ktorí sa sťažujú na mentálne problémy, o 65 % (!). Každoročne je medzi veteránmi zaznamenaných viac

nia reprezentovali názory žien – vojačiek a občianskych zamestnankýň aj na medzinárodnej pôde. Toto úsilie a prezentácia viedli k organizácii medzinárodných seminárov na pôde ministerstva obrany, ktoré boli venované rovnosti príležitostí a zastúpeniu žien v ozbrojených silách. Dobrý ohlas mali aj pracovné rokovania na aktuálne témy, či kurz prežitia, ktorý sa konal v Žiline. Okrem toho sa ZŽ prezentovalo pravidelnými akciami pre deti, školy a športovými akciami pre členky združenia. Každoročne napríklad organizujú turnaj v plážovom volejbale žien, na ktorom sa v rámci spolupráce zúčastňujú aj družstvá z iných rezortov.

Klub generálov Slovenskej republiky

Klub má 76 generálov, z ktorých je 13 v aktívnej službe. Najviac je vojakov, traja sú generáli polície, jeden železničného vojska a jediná žena, generálka Eleonóra Kročianová, pôsobila ako generálna riaditeľka Colného riaditeľstva.

„Ťažisko činnosti nášho klubu spočíva v úzkej spolupráci s ministerstvom obrany a v podpore ozbrojených síl. Spolupracujeme v rámci konzultácií k pripravovaným legislatívnym zmenám, snažíme sa o posilňovanie povedomia vojakov aj civilného sektoru o našej vojenskej histórii a tradíciách,“ povedal aktuálny predseda Rady Klubu generálov SR generálmajor v. v. František Blanárik. „Venujeme sa aj sociálnej problematike, a to, samozrejme, nielen generálov, ale aj ostatných príslušníkov ozbrojených síl a zborov vrátane tých penzionovaných,“ dodal podpredseda klubu generálporučík v. z. Peter Vojtek. Spolupracujú aj s ďalšími občianskymi združeniami združujúcimi ľudí so vzťahom k ozbrojeným silám a zborom. Azda najviditeľnejšou časťou práce už 10-ročného Klubu generálov SR sú nové alebo zrekonštruované pomníky či pamätne

tabule, ktoré pripomínajú boje slovenských vojakov v rámci národnoslobodzovacieho hnutia v roku 1848 (Brezová pod Bradlom), v prvej svetovej vojne (Taliansko: Ponte di Piave, Slovinsko: Tolmin, pamätná tabuľa k 1. 1. 1919-oslobodenie Bratislavy talianskymi legionármi, ako aj v druhej svetovej vojne (Ukrajina: Ovruch). Naposledy dali vyhotoviť a v apríli slávnostne odhalili v bývalom koncentračnom tábore Flossenbürg v Nemecku pamätnú tabuľu štyrom slovenským generálom, ktorí tu boli popravení pred koncom druhej svetovej vojny.

„Aktuálne renovujeme vojenský cintorín v Trenčíne – Kubere z prvej svetovej vojny, kde sú takmer v 800 hroboch pochovaní vojaci z jedenástich národností. Mali by sme to stihnúť do stého výročia ukončenia tejto vojny, teda do roku 1918,“ avizuje genmjr. v. v. František Blanárik.

Klub vojenských výsadkárov SR

Klub vznikol na z a k l a d á j ú c o m Sneme 29. 8. 1994 v Žiline, ktorý bol spoločným stretnutím výsadkárov – veteránov Slovenskej a Českej republiky. „Od tej chvíle, s nasadením a energiou, výsadkárom vlastnou, vytvárame podmienky na zachovanie a upevňovanie vzájomného priateľstva a spolupatričnosti vojenských výsadkárov, športových parašutistov a sympatizantov. Združujeme členov s výraznou hrdosťou na službu vo výsadkových jednotkách a na parašutizmus, s aktívnym vzťahom k výsadkovým jednotkám a ozbrojeným silám, v duchu vlastenectva a patriotizmu na podporu obranyschopnosti Slovenskej republiky,“ konštatuje viceprezident KVV major Vladimír Schneider. Prezidentom 349-členého klubu je plukovník v. v. Josef Tuček.

Klub napríklad spoluorganizuje bežeky Memorál Jozefa Gabčíka. Je nielen vý-

znamným spoločenským a športovým podujatím, ale je komplexnou ukážkou aktivít klubu, v ktorých spája úctu k vlastenectvu, ako aj k pamiatke vojakov – výsadkárov, či už pôsobili počas druhej svetovej vojny v Sovietskom zväze, vo Veľkej Británii či SNP, z ktorých mnohí položili životy za našu slobodu. Spoločne s Klubom vojenských výsadkárov Českej republiky sa KVV strieda pri organizácii športových podujatí, akými sú Memorál zakladateľov výsadkového vojska a Memorál vynálezcu padáka Štefana Baniča. Na SIAD 2002 v Bratislave vytvorili tri družstvá členov KVV rekord v hromadnom zoskoku výsadkových veteránov. Pri výstupe na Slemä (Nízke Tatry – 1514 m) v roku 2016 po 22. raz desiatky členov klubu vynesú k tamojšiemu pamätníku veniec na počesť tých, ktorí leteli na pomoc SNP, ale hory ich navždy zastavili. Výročie operácie Antropoid v Prahe je pre KVV príležitosťou vzdať úctu pri pomníku neznámeho výsadkára a pri pamätníku padlých v pražskom chráme Cyrila a Metoda. „Naši členovia absolvujú mnohé iné stretnutia a podujatia spoločenského, aj športového charakteru, či už na medzinárodnej, celoslovenskej, alebo oblastnej úrovni,“ dodal Vladimír Schneider.

Slovenský letecký zväz generála Milana Rastislava Štefánika

Zväz uskutočňuje svoju činnosť na celom území Slovenskej republiky prostredníctvom pobočiek, ktorých je v súčasnosti päť (Trenčín, Bratislava, Košice, Prešov, Martin). Aktuálne združuje 239 členov. „V rámci svojich činností samostatne alebo v spolupráci s inými organizáciami usporadúva letecké dni, súťaže, výstavy a konferencie v oblasti letectva, pričom vyvíja príslušnú propagačnú a reklamnú

ako 6 500 prípadov samovrážd.

Lobisti, murári...

Mnohé asociácie sú tiež mocnými lobingovými združeniami, ktoré v mene svojich členov vybavujú v parlamentoch a samosprávach rôzne úľavy, resp. priamo presadzujú ich záujmy pri príprave zákonov. Nie všetci veteráni však majú záujem na politickom združovaní. Pre nich sú k dispozícii záujmové asociácie, ktoré sústreďujú energiu na jeden typ aktivity ako napríklad udržiavanie, resp. zdokonaľovanie fyzickej pripravenosti alebo strelbu na cieľ. Od miery angažovania a rozsahu aktivít organizácie závisí aj výška členského, ktorá sa pohybuje od nuly, resp.

činnosť, „približuje jeho činnosť prezident SLZ plukovník v. v. Peter Gašparovič. SLZ je stavovské, nezávislé, neziskové občianske združenie, ktoré združuje aktívnych a výsluhových príslušníkov lietajúceho a ostatného leteckého personálu vojenského a civilného letectva, ľudí profesionálne spätých s leteckou činnosťou a sympatizantov letectva. Zväz propaguje a ďalej rozvíja historické tradície slovenského vojenského, civilného a športového letectva. Podporuje jeho reprezentáciu doma i v zahraničí, posilňuje prestíž všetkých leteckých, letecko-technických a letecko-modelárskych profesií. Dbá pritom o zachovanie kultúrnych hodnôt a podieľa sa na spracovaní histórie slovenského letectva a na upevňovaní jeho tradícií. Spolupracuje pritom s kultúrnymi a vedeckými ustanovizňami, múzeami a výrobcami leteckej techniky na Slovensku i v zahraničí. SLZ je členom EPAA (European Partnership of Air Force Associations), Európskeho spoločenstva leteckých asociácií.

Únia vojnových veteránov Slovenskej republiky

Občianske združenie vzniklo v novembri 1999 pod názvom Asociácia UN Veteran Slovakia. Od marca 2011 používa súčasný názov. V máji 2011 v Ženeve Únia podpísala dohodu s Medzinárodnou asociáciou príslušníkov mierových síl OSN so sídlom v Lyone a stala sa jej členom. Jej prvý prezident bol plukovník v. v. Ľubomír Kolenčík, v roku 1993 veliteľ prvého kontingentu Armády SR na Balkáne v misii UNPROFOR, ktorý bol na tomto zasadnutí v Ženeve vyznamenaný Pamätnou medailou OSN za prínos k posilneniu mieru vo svete. „Únia vojnových veteránov Slovenskej republiky (ÚVV SR) združuje tých veteránov, ktorí sa podieľali na zabezpečovaní a priamo sa

angažovali na plnení úloh v misiách a operáciách na podporu mieru, slobody a demokracie vo svete,“ uviedol plukovník v. v. Pavel Marko člen prezídia Únie. Združenie má aktuálne 335 členov a prezidentom je brigádny generál Boris Ďurkech, ktorý v rokoch 1995 – 1996 slúžil v pozorovateľskej misii OSN v Angole. Únia len v prvej polovici tohto roka organizovala už 12. ročník streleckého memoriálu na počesť padlých v misiách a operáciách, 6. ročník medzinárodného turnaja v malom futbale pri príležitosti Svetového dňa príslušníkov mierových síl OSN, 6. ročník Pochoďu vďaka obetiam boja za mier, slobodu a demokraciu vo svete. V rámci májového výjazdu po stopách UNPROFOR-u účastníci navštívili v Chorvátsku Vukovar, Osijek či Ilok. Zároveň matku nášho prvého padlého vojaka v operáciách medzinárodného krízového manažmentu Igora Riga (zahynul 22. apríla 1993 ako 23-ročný v misii UNPROFOR) pani Evu Rigovú sprevádzali na jej prvej ceste k miestu, kde zahynul jej syn. Vlní aj tento rok sa zúčastnili na viacerých veteránskych podujatiach aj v Česku, Bosne a Hercegovine či vo Švajčiarsku.

UN Veteran Slovakia

Cieľom združenia, ktoré vzniklo v roku 2012, je o. i. rozvíjať hrdosť na tradície účasti v misiách OSN a upevňovať tak novodobé vojenské tradície. „Našími členmi sa môžu stať bývalí aj súčasní profesionálni vojaci a občianski zamestnanci, ktorí vykonávali činnosť v prospech misií OSN a pod jej mandátom,“ uviedol prezident nateraz takmer 100-členného UN Veteran Slovakia plukovník v. v. Štefan Jangl, ktorý v misiách OSN na Balkáne odslúžil tri roky. Vo februári 1998 sa vracal do vlasti ako veliteľ poslednej rotácie približne 600-členného slovenského ženijného práporu UNTAES.

V UN Veteran Slovakia nezabúdajú ani na svojich padlých spolubojovníkov a o. i. v Seredi každoročne v januári organizujú spomienkové stretnutie pri hrobe plukovníka Štefana Ivana, ktorý zahynul 19. januára 2006 pri obci Hejce. „Naše občianske združenie usporiadalo v máji IV. ročník streleckej súťaže v streľbe z pistole, ktorú organizujeme v Seredi pri príležitosti Medzinárodného dňa príslušníkov mierových síl OSN,“ spomenul Š. Jangl. Mimočodom, tento rok bol spomedzi 22 družstiev najúspešnejší Klub vojenských výsadkárov Banská Bystrica. UN Veteran Slovakia rozvíja aj zahraničnú spoluprácu. V apríli boli jeho predstavitelia na recipročnej návšteve u svojich partnerov Association of Austrian Peacekeepers v Rakúsku. Členka riadiaceho výboru podplukovníčka v. z. Ingrid Tomeková (slúžila v misiách OSN na Balkáne a na Cypre spolu 3,5 roka) zase vyvíja činnosť v rámci organizácie Modrý štít, ktorej cieľom je ochrana svetového kultúrneho dedičstva počas ozbrojených konfliktov.

Združenie vojenskej obrody Slovenska

Združenie vojenskej obrody Slovenska (ZVO) združuje bývalých vojakov a zamestnancov vojenskej správy, ktorí boli protiprávne prepustení z vojenskej služby a perzekvovaní najmä pre svoje protikupacné a protitotalitné postoje po roku 1968.

„Chcem vás ubezpečiť, že vedenie ministerstva obrany si váži občiansky postoj, ktorí ste prejavili v období socializmu, najmä v sedemdesiatych rokoch minulého storočia v období tzv. normalizácie,“ uviedla bývalá generálna riaditeľka Sekcie ľudských zdrojov MO SR Eleonóra Kišová na XIII. celoštátnej konferencii ZVO, ktorá sa konala 19. mája. Demokratické zmeny po roku 1989 umožnili, aby došlo

dobrovoľného príspevku až po 50 či 100 dolárov ročne. Niektoré združenia dokonca fungujú na opačnom princípe – ponúkajú veteránom a vyslúžilcom bezúročné pôžičky, tak ako Navy-Marine Corps Relief Society, ktorá má po celom svete 250 kancelárií a doteraz financovala potreby viac ako 100 000 námorníkov a príslušníkov námornej pechoty. Podobnou chvályhodnou aktivitou sa zaoberá aj združenie Homes for Our Troops, ktoré už 12 rokov stavia osobitne upravené domy pre veteránov, ktorí v konfliktoch prišli o končatiny alebo utrpeli traumatické poranenie mozgu. Prestavujú tiež existujúce domy, aby boli vhodné na bývanie pre hendikepovaných.

Kým väčšinu združení založili a prevádzkujú vojnoví vyslúžilci

k rehabilitácii osôb podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách. Značná časť z nich sa vrátila do ozbrojených síl. Ako povedal staronový predseda ZVOS plukovník v. v. Svätopluk Kusala, po roku 1989 bolo na Slovensku rehabilitovaných 1 200 vojakov a zamestnancov vojenskej správy, ktorí boli v predchádzajúcom období prepustení z armády z politických dôvodov. Aktuálne má ZVOS v rámci siedmich regionálnych organizácií už len približne 80 členov. „Pokles nášho členstva je zákonitý jav, pretože starneme. Je však na nás, aby sme sa my, ktorí ešte môžeme, starali o to, aby sa nezabudlo na udalosti z čias totality. Keď nebola tolerancia a uznávalo sa len poklonkovanie komunistickej strane a Sovietskemu zväzu,“ uviedol vo svojej hodnotiacej správe S. Kusala. E. Kišová v príhovore nadviazala na Programové vyhlásenie vlády, v ktorom sa vláda zaviazala, že vytvorí podmienky na skvalitnenie prípravy obyvateľstva na obranu štátu vo výchovno-vzdelávacom procese a podporí zvyšovanie vlastenectva a branného povedomia občanov v duchu národných a vojenských tradícií. „Máme veľký záujem, aby sa občianske združenia so vzťahom k ozbrojeným silám spolu s rezortom obrany aktívne podieľali na plnení tejto dôležitej úlohy. Vášmu združeniu patrí špecifické a veľmi dôležité miesto“.

ZVOS sa aj naďalej usiluje o finančné odškodnenie svojich členov, čo sa mu zatiaľ nepodarilo. Ako na konferencii uviedol plukovník v. v. Zbyňek Čeřovský, predseda partnerského Vojenského združenia rehabilitovaných vojakov Armády Českej republiky, podobná situácia je aj v ČR.

Slovenský zväz vojenských práporov nútených prác – pomocných technických práporov

Keď sa v rokoch 1948 až 1954 nastupujúci to-

talitný režim potreboval v čo najväčšej miere zbaviť svojich oponentov, zneužil na ich umlčanie, zastrázenie a izoláciu aj armádu. Približne 40-tisíc mladých mužov z Čiech a Slovenska bolo vtedy účelovo povolaných do uniformy ako politicky nespoľahlivých. Na Slovensku sa po roku 1989 združili do občianskeho združenia s názvom Slovenský zväz vojenských práporov nútených prác – pomocných technických práporov. Mali sedemtisíc registrovaných členov a boli organizovaní takmer v troch desiatkach okresných klubov. Okrem rehabilitácií sa im podarilo v roku 2004 presadiť aj zákon o poskytnutí jednorazového peňažného príspevku osobám zaradeným v rokoch 1948 až 1954 do vojenských táborov nútených prác a pozostalým manželkám po týchto osobách. „Snažili sme sa aj o to, aby sme prostredníctvom rôznych podujatí či pamätných tabulí informovali verejnosť, že armáda bola v minulom režime neraz zneužitá na politické ciele, keď pomocné technické práporov predstavovali pre totalitný štát zdroj veľmi lacnej a v podstate bezprávej pracovnej sily, využívané nielen na stavbách vojenských objektov, ale aj v baniach, kameňolomoch, lesoch, všade tam, kde chýbali pracovné sily,“ povedal bývalý predseda František Kluska. Prvú takú pamätnú tabuľu odhalili v Považskej Bystrici v roku 2007, spolu ich je deväť, a navyše vybudovali pamätník v Žiline. V roku 2010 začala časť členov pôsobiť v rámci Konfederácie politických väzňov Slovenska. „Naša dnes šesťstočlenná organizácia nemá v stanovách možnosť prijímať mladých členov. Najmladší z nás má 84 rokov. Čo sme vládali, to sme urobili – a koncom roka oficiálne končíme svoju činnosť,“ povedala nám tajomníčka Irena Breburdová.

Spoločnosť Milana Rastislava Štefánika

Poslaním a hlavnou úlohou Spoločnosti M. R. Štefánika

(SMRŠ) so sídlom v Brezovej pod Bradlom, ktorá vznikla v júni 1990, je šíriť Štefánikov myšlienkový odkaz ako významného činiteľa 1. česko-slovenského odboja, vedca, vojaka, diplomata, ministra a zakladateľa prvého samostatného štátu Čechov a Slovákov. Ďalšou úlohou je približovať poznatky o osobnosti a diele M. R. Štefánika a ďalších významných účastníkov národnoslobodzovacieho úsilia najmä mladej generácii. Spoločnosť sa podieľa na ochrane kultúrnych a historických pamiatok, na obnove a budovaní pamätníkov, pamätných tabulí či náučných chodníkov spojených so Štefánikovým menom.

„Rozvíjame aj publikačnú činnosť, vydávame časopis Bradlo, ako aj zborníky z našich konferencií. Organizujeme besedy, spomienkové slávnosti, poznávacie zájazdy a ďalšie motivačné aktivity,“ hovorí 1. podpredseda SMRŠ Ing. Ján Tatara. Aktuálne je predsedom približne 800-člennej organizácie Jozef Božik, primátor Partizánskeho. Z vyše desiatky pobočiek je najpočetnejšia práve tá v Partizánskom, ktorej presedá rotmajster Štefan Ševčík. Má skoro dve stovky členov. V rámci propagácie M. R. Štefánika členovia SMRŠ v minulom roku odhalili v Mestskom parku v Piešťanoch Štefánikovu plastiku.

Vojenská podporná nadácia

Cieľom Vojenskej podpornej nadácie (VPN) je predovšetkým pomôcť vlastným ľudom, teda vojakom či zamestnancom rezortu obrany v jednotlivých útvaroch aj nad bežný rámec rozpočtových možností. Vznik VPN inšpirovala o. i. americká nadácia Army Emergency Relief, ktorá vznikla už v roku 1942 a jej

a veteráni, prípadne ich rodinní príslušníci, niektoré neziskové asociácie sú priamo zriadené (a financované) vládou USA, resp. Kongresom. Typickým príkladom je USO (United Service Organization), ktorá už od roku 1941 poskytuje starostlivosť a rekreačné služby pre príslušníkov ozbrojených síl a ich rodiny. Prevádzkuje viac ako 135 stredísk po celom svete, v ktorých poskytujú vojakom o. i. bezplatný prístup na internet, konzultačné služby vrátane manželskej poradne a ďalšiu podporu.

...a psy

Jednou z najosobitejších organizácií, ktoré sa hlásia k veteránskym združeniam, je Asociácia amerických vojenských psov

hlavným mottom je "Vojaci pomáhajú vojakom". Cieľom VPN je aj napomáhať upevňovanie vzťahov na pracoviskách, zvyšovanie súdržnosti útvarov a zariadení, budovanie a upevňovanie komunity vojenskej rodiny či podpora prestíže a hrdosti na vojenské povolanie a vojenskú históriu.

Podľa zakladateľa a správcu nadácie Milana Gajdoša, podplukovníka v zálohe, je financovanie VPN nateraz založené predovšetkým na príspevkoch z 2-percentnej dane, pričom 90 percent vyzbieraných prostriedkov ostáva pre potreby samotných útvarov na zabezpečenie ich vlastných verejnoprospešných aktivít či sociálnych programov. Z desiatok minuloročných aktivít podporených nadáciou možno spomenúť napríklad Memorál kpt. Edmunda Makovníka v základných bojových zručnostiach, majstrovstvá OS SR v letnom biatлоне, viacero útvarových mikulášskych večierkov pre deti, vianočné stretnutia zamestnancov a veteránov, stretnutia pri príležitosti MDŽ, Dňa detí, modernizácia útvarových športovísk (na fotografii s podporou VPN vybudovaná TRX aréna v Prešove) či podpora detských letných aj denných stacionárnych táborov. „Do programu VPN sa vlni zapojilo už 17 útvarov a jedno zahraničné pracovisko, systém, ktorý ponúkame, každoročne podporuje už okolo dvoch tisícok vojakov a zamestnancov rezortu. Predvlni sme registrovali v programe desať útvarov a rok predtým boli premiérovo tri,“ porovnal správca nadácie Milan Gajdoš. Uviedol, že za minulý rok bolo na verejnoprospešné aktivity v prospech útvarov poskytnutých vyše 18-tisíc eur. Dodal, že okrem programu Vojaci vojakom VPN realizuje program Pomoc v pravý čas, ktorý smeruje najmä do sociálnej oblasti. Nadácia pripravuje spustenie programu a webového portálu za financuj.sk, ktorý by mal celoslovensky pomáhať v oblasti rozvoja darcovstva a podporovať zaujímavé projekty komunity vojakov a ich rodín, ako aj individuálnu pomoc odkázaným veteránom v rôznych komplikovaných životných situáciách.

Tému pripravili: Pavol Vitko a Jozef Žiak
Foto: autori, Michal Psota, Ivan Kelement a archív

Partnerská ústretovosť

„Sekcia ľudských zdrojov MO SR spolupracuje s občianskymi združeniami s profesijným vzťahom k ozbrojeným silám a v kompetencii má aj problematiku vojnových veteránov a výsluhových dôchodcov,“ uviedol generálny riaditeľ sekcie plk. gšt. Ing. Radoslav Ivančík, PhD.

„Súčasťou starostlivosti je napríklad zabezpečenie, organizovanie a spoluúčasť na spomienkových a pietnych podujatiach pri príležitosti významných historických výročí, ako aj ďalšie spoločenské aktivity s vojenskou tematikou s dôrazom na rozvíjanie národných a vojenských tradícií,“ dodal. Samozrejmosťou sú konzultácie pri príprave rôznych legislatívnych zmien či interných pravidiel. „V rámci zlepšenia spolupráce sme mali napríklad 11. mája 2016 stretnutie so zástupcami občianskych združení, ktoré sa zaoberajú aj problematikou vojnových veteránov a výsluhových dôchodcov. Zhodnotili sme plnenie úloh vyplývajúcich z koncepcie starostlivosti o vojnových veteránov, vyhodnotili ďalšie úlohy vyplývajúce z dohôd medzi MO SR a občianskymi združeniami a rokovali sme o viacerých oblastiach, v ktorých by sa naša spolupráca mohla zlepšiť.“ Ako uviedol plk. Ivančík, legislatívne sa pripravuje pilotný projekt zriadenia penziónu pre vojnových veteránov. Pokračuje sa v úsilí získať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov Európskej únie na rekvalifikáciu tejto sociálne znevýhodnenej skupiny osôb pri začleňovaní na civilný trh práce. S veteránskymi organizáciami a aj so Združením miest a obcí Slovenska pokračujú rozhovory o možnosti uctiť si vojnových veteránov, ktorí padli pri plnení povinností v zahraničí umiestnením pamätných tabulí s ich menami v jednotlivých mestách či obciach. V apríli bola v spolupráci s Vojenským historickým ústavom v Posádkovom klube Trenčín zriadená expozícia venovaná vojnovým veteránom.

V súlade s dohodami medzi MO SR a občianskymi združeniami ich rezort podporuje napríklad aj poskytovaním priestorov na činnosť. O finančnú podporu projektov sa môžu uchádzať prostredníctvom dotačného systému rezortu obrany. Sekcia ľudských zdrojov tiež rokuje so samosprávnymi krajmi o možnosti poskytovania voľných alebo zľavnených vstupeniek pre vojnových veteránov do kultúrnych zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti jednotlivých samosprávnych krajov. „O tom, že sme boli úspešní svedčí aj to, že prvé voľné a zľavnené vstupenky poskytuje po preukázaní sa preukazom vojnového veterána Trenčiansky a Trnavský samosprávny kraj,“ povedal na záver generálny riaditeľ sekcie.

(US War Dog Association). Cieľom tejto NGO združujúcej bývalých a súčasných vojenských psovodov je promovať dlhú históriu vojenských psov, financovať výstavbu pamätníkov význačným havkáčom a informovať verejnosť o neoceniteľnej službe, ktorú štvornohí príslušníci armády USA robia pre svoju vlasť. Jedným z nástrojov informovania verejnosti je putovná výstava, venovaná hrdinským psom zo všetkých vojen, na ktorých sa americké jednotky zúčastnili. Ocenenia hodnou aktivitou Asociácie je aj úsilie o vystavovanie bezplatných receptov na lieky pre vojenských psov už na odpočinku.

Text: Peter Susko

Foto: United States Department of Defense

Slováci na Anakonde

Na najväčšom cvičení na území našich severných susedov v Poľsku Anakonda-16 zanechali stopu aj príslušníci našich ozbrojených síl. Konkrétne veliteľstva a štábu prešovskej mechanizovanej brigády a Vojenskej polície v rámci mnohonárodného práporu Vojenskej polície NATO (MNMPBAT).

V kasárňach 2. mechanizovanej brigády v meste Zlocieniec, neďaleko najväčšieho poľského výcvikového priestoru Drawsko Pomorskie, plnili úlohy cvičenia príslušníci štábu prešovskej mechanizovanej brigády doplnení o zástupcov ďalších súčastí OS SR.

V zostave poľskej divízie

Veliteľ brigády, brigádny generál Martin Stoklasa zdôrazňuje, že cvičenie je veľkou príležitosťou pre príslušníkov štábu získať nové skúsenosti z pôsobenia v medzinárodnom prostredí. „Pôsobíme v zostave 16. mechanizovanej divízie poľských ozbrojených síl. Po prvej etape, keď sme pri plánovaní protihybridnej operácie zís-

kali neoceniteľné skúsenosti z tejto oblasti, v ďalšej časti plníme úlohy obrannej operácie v aliančnej zostave. Úlohou je obrana územia Poľska ako člena NATO podľa článku 5. Washingtonskej zmluvy. Na konci operácie pri obnovovaní štátnej suverenity Poľska nasledoval protiútok. Pre náš štáb je prínosom, že spoločne s ním plnia úlohy aj príslušníci Národnej gardy USA štátu Indiana. Majú cenné skúsenosti z pôsobenia v medzinárodných operáciách. Výborná spolupráca je s velením poľskej divízie a jej veliteľom, brigádnym generálom Marekom Sokolowskim. Ale aj so ženijným útvarom, ktorý plní úlohy cvi-

čenia spoločne s nami v priestoroch kasární. Všetky získané skúsenosti z cvičenia v Poľsku zúčastníme doma na Slovensku už pri jesennom cvičení Slovenský štít a pri plnení úloh v štruktúre národného cieľa mechanizovaná brigáda. Aj z tohto pohľadu je to výborná príležitosť pre veliteľstvo a štáb brigády. Lebo doteraz brigáda nemala možnosť cvičiť a plniť úlohy pod velením nadriadeného stupňa divízia. Je to pre nás dobrá skúsenosť aj vzhľadom na to, že v nasledujúcom roku brigádu čaká certifikácia,“ spokojne sumarizuje výsledky cvičenia a ich prínos pre veliteľstvo a štáb prešovskej mechanizovanej brigády brigádny generál Stoklasa.

Oceňuje, že úlohy medzinárodného cvičenia sa darí plniť aj vďaka iniciatívnej práci náčelníka odboru plánovania a riadenia operácií podplukovníka Maroša Kmeca, náčelníka skupiny plánovania kapitána Petra Tvarušku, náčelníka skupiny bojovej podpory kapitána Martina Ocilku, náčelníka logistiky majora Denisa Gábora a mnohých ďalších. Dobrou skúsenosťou je aj to, že brigáda plní úlohy vo vyhradenom režime, čo sa odráža v požiadavkách na štáb ohľadne utajovaných skutočností, v prenose informácií.

Ostrý rys zaistoval ANAKONDU

Súčasťou cvičenia Anakonda-16 je aj cvičenie mnohonárodného práporu Vojenskej polície NATO (MNMPBAT) Sharp Lynx-16. Riadiacim cvičenia je poľský plukovník Tomasz Szoplik. Štáb mnohonárodného práporu Vojenskej polície NATO, v ktorom pod vedením Poľska pôsobia vojenská policajti z Českej republiky, Chorvátska a Slovenska, je dislokovaný vo výcvikovej priestore špeciálnych síl Vojenskej polície Poľska v meste Mińsk Mazowiecki neďaleko Varšavy. Spoločne s nimi v rámci práporu plnili úlohy aj príslušníci 18. brigády Vojenskej polície USA. Podriadené jednotky práporu najskôr absolvovali spoločný stmelovací výcvik v neďalekom výcvikovej priestore. V ďalšej fáze cviče-

nia jednotky Vojenskej polície MNMPBAT uskutočnili presun do štyroch výcvikových priestorov poľskej armády (Drawsko Pomorskie, Orzysz, Wedrzyn a Zagan). V nich plnili úlohy policajného zabezpečenia cvičenia Anakonda-16 v spolupráci s príslušníkmi poľskej Vojenskej polície zmiešané medzinárodné hliadky Vojenskej polície. Vo výcvikovej priestore Drawsko Pomorskie tejto jednotke velil kapitán Elo Hubač. Pôsobí ako veliteľ topolčianskej skupiny pre riešenie krízových situácií, ktorá je súčasťou odboru policajného výkonu Bratislava.

Spolupráca so spojencami

Vedúcim hodnotiaceho EVAL tímu na cvičení bol major Pavol Sálus, ktorý pôsobí ako vedúci oddelenia výcviku OVAk Vlkanová – Hronsek. Aj pre neho a jeho tím bolo cvičenie prelomové. Pozitívne hodnotí pôsobenie príslušníkov slovenskej Vojenskej polície, ktorí plnili úlohy v jednotkách i štábe MNMPBAT. Či už boli zaradení v jednotlivých mnohonárodných tímoch alebo na riaditeľstve cvičenia a vo veliteľstve MNMPBAT. Napríklad kapitánov Juraja Masára, Petra Novanského a Jána Kolesára, nadporučíka Martina Lipátka a ďalších.

Cvičenie ANAKONDA bolo vynikajúcou príležitosťou na precvičenie a zladenie spôsobilostí príslušníkov veliteľstva a štábu prešovskej mechanizovanej brigády i vojenských policajtov s našimi spojencami v NATO.

Text a foto: Jozef Žiak

Najväčšie cvičenie po roku 1989 sa uskutočnilo na území Poľska za účasti 17 členských krajín NATO a piatich partnerských krajín Aliancie, 31-tisíc vojakov (z toho 12-tisíc poľských), 3-tisíc vojenských vozidiel, 105 lietadiel a vrtulníkov, 12 vojenských plavidiel. Konalo sa iba niekoľko týždňov pred summítom NATO vo Varšave, ktorý by mal rozhodnúť o rozmiestnení významného počtu vojakov NATO a ich výzbroje v Poľsku a troch pobaltských republikách. Riadiacim cvičenia bol poľský generál Marek Tomaszicki. Riadiacim pre koalíčné vojská bol veliteľ amerických pozemných síl v Európe generál Frederic Benjamin Hoghes.

Anakonda-16 je pokračovaním cvičení, ktoré sa v dvojročných intervaloch organizujú v Poľsku od roku 2006. Už po tretí raz sa uskutočnilo v medzinárodnej forme. Cvičenie v dňoch 7. až 17. júna prebehlo spolu v siedmich výcvikových priestoroch poľskej armády. Najmä v polygónoch Drawsko Pomorskie, Orzysz, Wedrzyn a Zagan. Vôbec najväčšie sústredenie síl a prostriedkov bolo vo VVP Drawsko Pomorskie, kde plnilo úlohy vyše 8-tisíc vojakov najmä z Poľska, USA, Rumunska, Bulharska, Albánska, zo Švédska a Macedónska. Ich činnosť zabezpečovala aj jednotka mnohonárodného práporu Vojenskej polície NATO (MNMPBAT) pozostávajúca z vojenských policajtov Poľska, Českej republiky, Chorvátska, Slovenska a USA pod velením slovenského kapitána Ela Hubača. Uskutočnil sa tam VIP deň, aj za účasti veliteľa pozemných síl OS SR generálmajora Ondreja Novosada. Neďaleko uvedeného priestoru, v meste Zlocieniec plnili úlohy pod vedením svojho veliteľa, brigádneho generála Martina Stoklasu príslušníci veliteľstva a štábu prešovskej mechanizovanej brigády, doplnení o zástupcov ďalších súčastí OS SR.

Cvičenie sa začalo i skončilo slávnostnými nástupmi v priestoroch Akadémie obrany vo Varšave – Rembertowe. V jeho priebehu sa uskutočnil za účasti vyše dvetisíc výsadkárov Poľska, USA a Veľkej Británie v oblasti mesta Toruń ich výsadok. Mnohonárodný ženijný prápor vybudoval prepravu cez rieku Vislu. Na polygón Ustka cvičili a uskutočnili bojové streľby jednotky protivzdušnej obrany a letectva. Poľskí a americkí vojaci predviedli nočný výsadok z vrtulníkov. Britský prápor v priebehu útočnej operácie prekonala rieku Odra cez vybudovaný pontónový most. Jednotky RCHBO a zdravotníckeho zabezpečenia si precvičili zásah a obranu proti účinkom zbraní hromadného ničenia. Na cvičení sa zúčastnila aj litovsko-poľsko-ukrajinská brigáda. V rámci cvičenia sa uskutočnili operácie za účasti pozemných, vzdušných, výsadkových i námorných síl.

Generál Kostarakos na Slovensku

Slovenskú republiku na pozvanie náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky generála Milana Maxima navštívil 16. júna predseda Vojenského výboru EÚ generál Mikhail Kostarakos. Generál Maxim a štátny tajomník Ivan Máčovský ho informovali o štruktúre OS SR. Témou diskusie bola bojová skupina EÚ krajín V4, hovorili aj o projekte ďalšej bojovej skupiny, ktorá by mala byť v pohotovosti v roku 2019. Predsedu Vojenského výboru EÚ informovali aj o vojenských prioritách počas slovenského predsedníctva v Rade Európy. Generál Kostarakos vyjadril v tejto súvislosti ochotu v maximálnej miere podporiť deklarované priority Slovenska v rámci predsedníctva v Rade EÚ.

Foto: Michal Psota

Minister rokoval v Bruseli

Na stretnutí s ministrom obrany SR Petrom Gajdošom, ktoré sa uskutočnilo po stretnutí ministrov obrany členských krajín NATO 15. júna v Bruseli, generálny tajomník NATO Jens Stoltenberg ocenil doterajšiu pomoc OS SR Ukrajine, predovšetkým v oblasti výcviku špecialistov EOD. Minister mu predstavil zámer vyslania výcvikovej jednotky V4 do Pobaltia a rozpočet na obranu. Potvrdil, že Slovenská republika je pripravená zapojiť sa do výcviku irackých bezpečnostných síl, ak by taká operácia pod hlavičkou NATO v budúcnosti vznikla. Témou bolo aj budovanie Styčného integračného tímu NATO (NFIU) na Slovensku. Stretnutím s generálnym tajomníkom NATO Peter Gajdoš zavŕšil dvojďňové rokovania v Bruseli. Ministri obrany krajín NATO hovorili aj o možnostiach spolupráce NATO a EÚ pri hybridných hrozbách, pomoci pre Irak či budúcnosti operácie Resolute Support v Afganistane. S ministrom obrany Ukrajiny diskutovali o vývoji reforiem, obranného priemyslu a o ďalších možnostiach podpory Aliancie v reformnom procese. Stretnutiu ministrov obrany krajín NATO dominovali opatrenia na posilnenie odstránenia a obrany vo východnom krídle Aliancie. Krajiny V4 predstavili zámer vyslať v roku 2017 výcvikové jednotky do Pobaltia. Na rokovaní Severoatlantickej rady sa po prvý raz zúčastnila aj ministerka obrany Čiernej Hory Milica Pejanović-Djurišić. Peter Gajdoš sa stretol aj s vysokou predstaviteľkou Európskej únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku Federicou Mogherini, s ktorou diskutoval o slovenskom predsedníctve v Rade Európskej únie.

Foto: NATO

Hlavný veliteľ sa stretol s víťazmi

Prezident SR Andrej Kiska, ktorý je zároveň hlavným veliteľom Ozbrojených síl SR, prijal 14. júna víťazný tím z medzinárodného kybernetického cvičenia Locked Shields 2016. Slovenskí vojaci boli najlepším z 26 krajín sveta. Tímy expertov museli počas cvičenia Locked Shields 2016 odraziť tisíce útokov. Špecialisti nacvičovali riešenie incidentov, ich reportovanie, analýzu a rovnako aj správnu reakciu. Úspešných vojakov už v apríli ocenil za ich výkon na medzinárodnom vojenskom cvičení Locked Shields 2016 aj minister obrany SR Peter Gajdoš.

Príprava dobrovoľníkov pokročila

Minister obrany Peter Gajdoš 2. júna v Práporu výcviku Martin kontroloval prípravu na spustenie pilotného projektu dobrovoľnej vojenskej prípravy. „Bol som sa presvedčiť, ako je zabezpečený pilotný projekt dobrovoľnej vojenskej prípravy a som spokojný,“ zhodnotil, keď prešiel ubytovacie a stravovacie priestory, pripravené výstrojné súčiastky a oboznámil sa s výcvikom. Ako doplnil náčelník generálneho štábu generál Milan Maxim, sú všetky podmienky pre nástup a výcvik päťdesiatich dobrovoľníkov. Podľa ministra Gajdoša by dobrovoľní vojaci mohli byť v budúcnosti jedným zo zdrojov pre zálohy, ale aj pre ostatné bezpečnostné zložky.

Prezident v Michalovciach

Prezident Andrej Kiska, štátny tajomník Marián Saliň, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim, veliteľ pozemných síl generálmajor Ondrej Novosad, náčelník Vojenskej kancelárie prezidenta SR brigádny generál Vladimír Šimko, hlavný poddôstojník OS SR štábný nadrotmajster Vladimír Beluš a veliaci poddôstojníci OS SR štábný nadrotmajster Rastislav Bodnár 10. júna navštívili 22. mechanizovaný prápor 2. mechanizovanej brigády v Michalovciach. Oboznámili sa s históriou, poslaním a štruktúrou michalovských vojenských útvarov. V prípade výnimočného, alebo núdzového stavu sú pripravené plniť aj asistenčné úlohy, ktorých cieľom je poskytovať pomoc obyvateľom.

Minister skontroloval NFIU

Minister obrany 9. júna skontroloval stav prác na rekonštrukcii budovy a potrebnej infraštruktúry pre Styčný integračný tím NATO (NFIU). „Všetko pokračuje podľa plánu,“ konštatoval Peter Gajdoš a pripomenul, že príprava infraštruktúry NFIU je hrazená zo spoločných zdrojov Aliancie. Slovenská republika bude hradíť len náklady na bežnú prevádzku a údržbu infraštruktúry. NFIU bude dohliadať na prípravu, koordináciu a zabezpečenie hladkého príchodu koalíčných vojsk NATO v prípade ich nasadenia. Jeho úlohou bude aj koordinácia cvičení medzi OS SR a NATO. Počiatočnú operačnú spôsobilosť dosiahne 1. januára 2017 a plnú od 1. júna 2017.

Vrátili sa z misii

Štátny tajomník Ivan Máčovský 17. júna v priestoroch Práporu výcviku Martin privítal príslušníkov OS SR, ktorí sa vrátili z plnenia úloh v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Z operácií Resolute Support v Afganistane, EUFOR-ALTHEA v Bosne a Hercegovine a EUMM v Gruzínsku sa v pravidelnej rotácii vrátilo 61 vojakov. Štátny tajomník im poďakoval za vzornú reprezentáciu Slovenska. Vďaka za podporu vyjadril aj ich rodinám a blízkym. Na slávnosti sa zúčastnil aj pridelenec obrany Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska Michal Longstaff. Prepravu našich vojakov z Afganistanu realizovala britská Royal Air Force.

L'udia výnimočných činov

„Nezištná pomoc dnes nie je samozrejmosťou, preto sa chcem aj týmto spôsobom poďakovať všetkým príslušníkom ozbrojených síl a rezortu obrany, ktorí urobili niečo nad rámec svojej bežnej práce. Zachovali sa tak, ako by to mal urobiť každý z nás, či už v uniforme, alebo bez nej,“ povedal na slávnostnom vyhlásení výsledkov 19. ročníka ankety Vojenský čin roka minister obrany Peter Gajdoš.

V Klube MO SR 7. júna náčelník generálneho štábu generál Milan Maxim počas oceňovania prvej kategórie poznamenal: „Nomináciu v kategórii Priateľ armády chápem ako istý barometer, ako sú vnímaní naši vojaci spoločnosťou. Zachovajte nám svoju lojalitu a my sa budeme o ňu naďalej uchádzať.“ V tejto kategórii sa stala laureátom Základná škola na Komenského ulici v Turanoch. Jej žiaci už od roku 2008 kreslia vianočné pohľadnice pre slovenských vojakov, ktorí počas sviatkov slúžia v zahraničných misiách a operáciách. „Žiaci si aj takto vážia, že môžu byť cez Vianoce doma s rodičmi, lebo nie všetci otcovia a mamy z vojenských rodín môžu byť doma so svojimi deťmi. No a zo strany učiteľov je v tom aj kúsok vlasteneckej výchovy. Verím, že takto je to vlastenecké semienko zasiate,“ povedala riaditeľka školy Melánia Klučiarovská.

„Vďaka našim vojakom nám nie je zima, máme to tu krajšie – a môžeme žiť náš rehoľný život a modliť sa za vojakov aj za celé Slovensko,“ povedala Mária Letícia z rádu Mariánskych sestier z Drienovca na adresu príslušníkov Práporu RCHBO v Rožňave, ktorí zvíťazili v kategórii Pomoc verejnosti. Vojaci pod velením veliteľa pplk. Olivera Toderišku po službe sestričkám v starom kamennom kláštore už štyri roky hotovia drevo na zimu, vysekávajú v areáli kláštora kroviny, kosia a pomáhajú s inými ťažkými prácami. Na začiatku ich spolupráce bola prosba o pomoc pri dekontaminácii pozemku po priemyselných hnojivách bývalého družstva, ktoré malo v kláštore svoj sklad.

V kategórii Záchrana života sa stal laureátom rotný Andrej Adamko. V novembri 2015 sa podieľal ako jediný Slovák a zahraničný vojak slúžiaci v americkej vojenskej nemocnici ROLE 1 na hlavnom veliteľstve Resolute Support v Kábule na záchrane posádky vrtuľníka, ktorý sa zrútil priamo do

areálu veliteľstva, pričom v čase zásahu mal „po službe“. Viac sme o ňom písali tento rok v aprílovej Obrane. No za zmienku stojí časť z jeho poďakovania, keď vyjadril úctu svojim veliteľom v 2. rotácii Resolute Support plk. Rudolfovi Pástorovi a pplk. Michalovi Villimovi, ako aj svojmu súčas-

nému veliteľovi pplk. Oliverovi Toderiškovi. A to za to, že boli či sú nielen profesionálne nároční, ale aj preto, lebo „vojakov formujú tiež svojou ľudskosťou, ktorá sa prenáša aj na ostatných“.

Na Vojenskom čine roka sa zúčastnila aj ministerka pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Gabriela Matečná, predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Anton Hrnko, štátni tajomníci MO SR Ivan Máčovský a Marián Saloň, vedúci služobného úradu MO SR Jozef Hudák, generalita ozbrojených síl a ďalší hostia. Na záver ešte slová ministra obrany Petra Gajdoša na adresu laureátov, nominovaných, ako aj všetkých tých, ktorí pomáhajú i nad rámec svojich služobných povinností: „Robíte dobré meno ozbrojeným silám, rezortu obrany aj Slovensku. Som na vás hrdý.“

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

Tobrucké šípy nad Hradištom

Na palebnú čiaru strelnice PVO Březina prichádza OT-90 druhej čaty protiletadlového oddielu nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády. Pred vystrelením cieľa z neďalekého návršia riadiaci vydáva pokyn na uvedenie kompletu do pohotovosti číslo 1. Strelec operátor kompletu 9K38 IGLA okamžite reaguje.

Má vztýčené mieridlá, krytky dolu, nasadený spúšťací mechanizmus. Bezpečnostný technik o tom podáva hlásenie. Po vystrelení a vletení cieľa do palebného sektora riadiaci strelieb vydá pokyn: Cieľ v sektore!

Cieľ zničený

Na tento povel strelec vizuálne vyhľadáva cieľ. Veliaci poddôstojník batérie nadrotmajster Csaba Lipták, ktorý na streľbách pôsobí ako bezpečnostný technik, pripomína: musí vzniknúť spojnica oko – mieridlá – cieľ. Strelec zahľási: Vidím! Následne mu bezpečnostný technik dáva povel: Zameraj! Strelec zapína pozemný napájací zdroj a zamieri na cieľ. V našom prípade ide o pomalý cieľ. Stláča do strednej polohy spúšť mechanizmu. Objaví sa svetelný a zvukový signál. Bezpečnostný technik hlási riadiacemu strelieb, že cieľ je zameraný. Prichádza povel: Bojovými! Bezpečnostný technik zdvihne červenú zástavku. Od tohto povelu do 8 sekúnd musí raketa vyletieť (vtedy je hodnotenie za 1). Po vystrelení raketa zasiahne cieľ. Podáva sa hlásenie, že cieľ je zasiahnutý a zničený, spotreba rakiet jedna.

Takto vyzerala jedna z epizód medzinárodného cvičenia Tobruk Arrows 2016 (Tobrucké šípy), ktoré sa od 30. mája do 3. júna uskutočnilo vo Vojenskom výcvikovom priestore Hradištvě v západných Čechách. V jeho priebehu sa na strelnici Březina uskutočnili spoločné bojové streľby

prenosnými raketovými kompletmi, ktoré sú vo výzbroji ozbrojených síl Českej republiky, Litvy a Slovenska.

Spolupráca troch armád

Riadiaci cvičenia český podplukovník Jan Suchý zdôrazňuje, že jedným z cieľov je zvýšiť úroveň interoperability medzi koaličnými jednotkami NATO. Demonštrovať schopnosť spoločnej protivzdušnej operácie. Na cvičení a na streľbách sa zúčastnili príslušníci strakonického 25. protiletadlového pluku Českej armády, protiletadlového oddielu nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády a jednotky litovskej PVO.

Českí vojaci strieľali z protiletadlových raketových kompletov RBS-70, S-10M a S-2M, slovenskí z kompletu 9K38 IGLA a litovskí z kompletu STINGER. Pôsobili na ciele, imitujúce široké spektrum v súčasnosti používaných prostriedkov vzdušného napadnutia.

„Veľkou výhodou je, že na strelnici môžeme cvičiť nielen samotnú streľbu z protiletadlových raketových kompletov, ale aj taktický manéver. A to je veľmi dôležitý prvok vedenia bojovej činnosti. Som rád, že všetci účastníci cvičenia a strelieb zo Slovenska, Litvy a Českej republiky splnili úlohy a ukázali, že vedú pri nich navzájom veľmi dobre spolupracovať,“ s uspo-

kojením hodnotí Tobruq Arrows 2016 podplukovník Suchý.

Názov cvičenia je doslova symbolický. Veď český aj slovenský útvar nadväzujú na tradície 200. československého ľahkého protiletadlového pluku – Východného, ktorý sa v priebehu druhej svetovej vojny zapojil do bojov o prístavné mesto Tobruk v severnej Afrike. Strakonický pluk má čestný názov „Tobručky“ a nitrianska protiletadlová raketová brigáda „Obrancov Tobruku“.

Veliteľ protiletadlového oddielu z Nitry major Martin Ďuračka ocenil význam me-

dzinárneho cvičenia a bojových strelieb pre získanie užitočných skúseností v medzinárodnom prostredí: „Pre náš oddiel sú streľby významné aj tým, že pre značnú časť strelcov – operátorov kompletu 9K38 IGLA boli premiérové.“ Pochvaľoval si činnosť veliteľa batérie kapitána Vladimíra Matisa, veliaceho poddôstojníka batérie nadrotmajstra Csabu Liptáka, veliaceho poddôstojníka čaty rotmajstra Petra Hudeca, veliteľa družstva rotného Jána Oravca, skúseného strelca operátora desiatnika Martina Majeríka, ale tiež čerstvých strelcov, medzi ktorými bol aj veliteľ čaty poručík Milan Veselý či strelec vojak Andrej Belica. Takisto operátora mobilného veliteľského stanovišťa ASTRA rotného Gabriela Ižáka, či staršieho inžiniera technického oddielu kapitána Jána Vereša.

Vitaj medzi strelcami

Vojak Andrej Belica, ktorý je v ozbrojených silách len trištvrte roka, mal na strelnici premiéru. Krátko pred streľbami neskrýval nervozitu, ale ani očakávanie. „Som rád, že som dostal príležitosť strieľať ako nový vojak. Starší kolegovia ma poučili o všetkom, čo ma čaká. Tak dúfam, že to dopadne dobre. Hovorí mi, aby som mal pri streľbách zatvorené ústa. Aby som sa nenadýchal pri výstrele jedovatých splodín,“ prezrádza strelec. Po úspešnej streľbe sa už usmiaty priznáva, že v momente výstrelu z neho stres opadol. Sledoval, či raketa zasiahne cieľ. A neskôr po

vystúpení z OT-90 ho skúsenejší kolegovia uznanlivo potľapkali po plecích a povedali: Vitaj medzi strelcami! Úspešný premiérový strelec priznáva, že v posledných okamihoch pred streľbou mu veľmi pomohol bezpečnostný technik rotmajster Peter Hudec.

Schopnosti strelcov – operátorov PVO kompletov blízkeho dosahu z Čiech, Litvy a Slovenska dokonale preverili rôzne druhy terčov. Imitovali vzdušné ciele. Stacionárne, vlečené i rádiom riadené. Predstavovali ich napríklad meteorologický balón, pozemné svetlá PS-25, svetlice FLG 5000, rukáv, ktorý za sebou ťahal riadený bezpilotný prostriedok, či špeciálny infražiarič, umiestnený za rukávom.

Príprava na Legacy

Podľa zástupcu veliteľa Vzdušných síl OS SR plukovníka Miroslava Lorinca sa od cvičenia Tobruq Arrows očakávalo dosiahnutie ďalšieho progresu v našich spôsobilostiach PVO. Ide o prostriedky blízkeho dosahu, ktoré sú predurčené pre národný cieľ: Príprava a spoločný výcvik deklarovaných jednotiek PVO, uskutočnenie cvičení v medzinárodnom prostredí a spoločné bojové streľby. Sú určené pre mechanizovanú práporovú skupinu a tvoria časť účelového zoskupenia, určeného pre celú mechanizovanú brigádu. Cvičenie a streľby dokonale preverili jednotku. Naším zámerom bolo, aby sme stále neopakovali tie isté úlohy, ako po iné roky. Vojaci zažili inú taktickú situáciu, pôsobili na iné typy cieľov: spoločne s našimi partnermi z Čiech a Litvy. Som spokojný z výsledkami, ktoré naši vojaci dosiahli,“ konštatuje plukovník Lorinc. Spokojnosť neskrýva ani veliteľ nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády plukovník Ladislav Dovhun. Za slovenskú stranu bol ako najlepší vojak na cvičení vyhodnotený rotmajster Peter Hudec, ktorý pôsobil ako bezpečnostný technik.

Na medzinárodnom cvičení sa zúčastnili aj študenti AOS Liptovský Mikuláš študijného smeru PVO. Pre nich to bola podľa veliteľa ročníka kapitána Zdenka Targoša veľká a vítaná príležitosť oboznámiť sa s reálnou činnosťou jednotiek PVO. Cvičenie Tobruq Arrows 2016 bolo svojím spôsobom predhrou k medzinárodnému cvičeniu Tobruq Legacy 2016, ktoré sa v septembri uskutoční na Slovensku.

Text a foto: Jozef Žiak

Jadrové veľmoci modernizujú

Svetové zásoby jadrových hlavíc sa zmenšili, znižovanie ich počtu však prebiehalo pomalšie a deväť nukleárných veľmocí pokračovalo v modernizácii svojich arzenálov. Uviedol to vo výročnej správe Štokholmský medzinárodný inštitút pre výskum mieru (SIPRI). Počet jadrových zbraní v januári dosahoval 15 395, čo je zníženie o 455 oproti predošlému roku. Odhad zahŕňa aktívne zbrane, uskladnené i pripravené na likvidáciu. Spomalenie obmedzovania počtu jadrových zbraní poukazuje na to, že kontrola jadrového zbrojenia sa blíži ku koncu cesty, nie sú nové dohody ani žiadne vyhliadky na nové dohody medzi Ruskom a Spojenými štátmi. Dve jadrové veľmoci disponujú približne 90 percentami jadrových zbraní na svete: USA majú odhadovaných 7 000 hlavíc a Rusko 7 290. Siedmimi ďalšími krajinami s nukleárnou výzbrojou sú Británia, Francúzsko, Čína, India, Pakistan, Izrael a Severná Kórea. India, Pakistan a Čína pokračovali v rozširovaní svojich jadrových arzenálov a modernizácii nukleárných síl. Čína mala k januáru t. r. 260 jadrových hlavíc, India 100 až 120 a Pakistan od 110 do 130 hlavíc. India a Pakistan pritom zvyšovali svoje kapacity výroby štiepneho materiálu pre tieto zbrane. Severná Kórea má podľa odhadov desať jadrových hlavíc. Predpokladá sa, že Izrael má 80 jadrových zbraní. Pokračujúca modernizácia nukleárneho arzenálu ukazuje, že jadrové odstrašujúce prostriedky sú naďalej základným kameňom stratégií národnej bezpečnosti. USA napríklad plánujú v rokoch 2015-2024 vynaložiť 348 miliárd dolárov na modernizáciu svojich nukleárných síl.

O čom svedčí obchod so zbraňami

V dôsledku eskalácie konfliktov na Blízkom východe krajiny tohto regiónu výrazne zvýšili dovoz strelných zbraní. V správe, ktorú vypracoval švajčiarsky inštitút Small Arms Survey, sa uvádza, že sa uskutočnili dodávky za 630 miliónov dolárov. Správa vychádza z údajov zhromaždených za rok 2013. Dostali sa do nej oficiálne odpochty vlád, ako aj medzinárodná štatistika OSN. Ide nielen o predaj zbraní, ale aj streliva, športových a loveckých zbraní. V porovnaní s rokom 2012 hlavný importéri z Blízkeho východu v roku 2013 zvýšili objem nákupov zbraní o viac ako 80 percent. Regionálnymi lídrami v nákupe malých strelných zbraní sa na Blízkom východe stali Spojené arabské emiráty (SAE) a Saudská Arábia, ktoré v celosvetovom rebríčku obsadili štvrté a piate miesto. Kým v prípade SAE vzrástol nákup zbraní na dvojnásobok (v hodnote takmer 170 miliónov dolárov), Saudská Arábia nakúpila trojnásobné množstvo zbraní za 161 miliónov dolárov. Najmenej desať miliónov dolárov na nákup ľahkej výzbroje vynaložili v sledovanom období Egypt, Izrael, Jordánsko, Irak, Katar, Kuvajt, Libanon a Omán.

Konflikty a terorizmus stáli veľa

Nepokoje, konflikty, terorizmus a politická nestabilita stáli medzinárodné spoločenstvo v minulom roku 13,6 bilióna dolárov. Vyplýva to zo záverov nového Globálneho mierového indexu (GPI) 2016. Analýza 163 krajín a teritórií uvádza, že najnepokojnejšou krajinou sveta je momentálne Sýria, nasledujú Južný Sudán, Irak, Afganistan a Somálsko. Na opačnom konci rebríčka sú Island, Dánsko, Rakúsko, Nový Zéland a Portugalsko. Úroveň mierového spolužitia sa zvýšila v 81 krajinách, v ďalších 79 krajinách sa zhoršila. Medzi destabilizujúce faktory patrí terorizmus, politické šarvátky, zintenzívnenie a dlhé trvanie vojnových konfliktov v Sýrii, na Ukrajine, Stredoafrickej republike a v Líbyi. Väčšina teroristických aktivít bola zaznamenaná v piatich krajinách sveta: v Sýrii, Iraku, Nigérii, Afganistane a Pakistane.

Rusko chce spoločnú protivzdušnú obranu

Ruskom vedená Organizácia Zmluvy o kolektívnej bezpečnosti (OZKB), združujúca bývalé sovietske republiky, chce vybudovať spoločný systém protivzdušnej obrany. Podľa slov šéfa OZKB Nikolaja Bordužu je projekt v prvej fáze, vytvárajú sa menšie regionálne systavy protivzdušnej obrany. Existuje už rusko-bieloruský a rusko-kazašský systém a v počiatočnom štádiu je podobná rusko-arménska dohoda. „Fáza dva ráta s unifikáciou systémov a s ich prispôbením štandardným úlohám. To umožní vytvorenie systému protivzdušnej obrany pre celý priestor OZKB,“ povedal Borduža. Rusko podpísalo príslušnú dohodu s Bieloruskom už v roku 2009, s Kazachstanom v roku 2013 a s Arménskom koncom minulého roka. Bielorusko a Kazachstan v rámci spolupráce dostávajú od Moskvy protiletadlové raketové systémy S-300PS. V štádiu plánovania sú podobné regionálne protivzdušné štíty, ktoré chce Rusko vybudovať v kooperácii s Kirgizskom a Tadžikistanom. Ruský minister obrany Sergej Šojgu oznámil, že Moskva bezplatne dodá Kazachstanu systémy S-300PS vrátane rakiet.

Porážky neoslabil Islamský štát

Šéf OSN pre politické záležitosti Jeffrey Feltman začiatkom júna vyhlásil, že extrémistická organizácia Islamský štát (IS) strategicky nezoslaba napriek tomu, že v Iraku a Sýrii utrpela čiastkové vojenské porážky. Tie však nie sú nezvratné. Upozornil, že bojovníci IS budú útočiť na medzinárodné ciele. Hrozba zo strany Islamského štátu a jeho odnoží je stále vysoká a rozvetvuje sa. Predstaviteľ OSN dodal, že vojenské porážky v Sýrii a Iraku môžu byť jedným z faktorov, ktorý sa skrýva za značným nárastom zahraničných teroristických bojovníkov vracajúcich sa do svojich domovských krajín. Existuje riziko, že tam budú pripravovať útoky. Dôsledkom vojenských porážok môže byť aj to, že Islamský štát prechádza na novú fázu boja, presúva financie mimo súčasných konfliktných oblastí a stupňuje riziko komplexných, mnohonásobných, koordinovaných a zahraničných útokov.

Aj Nový Zéland bude modernizovať

Po Austrálii oznámil aj Nový Zéland rozsiahly program modernizácie armády. Vláda vo Wellingtone reaguje na rastúcu hrozbu terorizmu, napätie v Juhočínskom mori, nepokojnú situáciu na Blízkom východe aj v Afrike a zhoršené vzťahy medzi Ruskom a Západom. V najbližších 15 rokoch chce investovať 20 miliárd novozélandských dolárov (12,3 mld. eur) do výmeny zastaraných lodí a lietadiel, obrany proti počítačovým útokom či modernizácie spravodajských, prieskumných a sledovacích systémov. Tzv. biela kniha rezortu obrany zaraďuje k strategickým výzvam v nadchádzajúcich 25 rokoch aj zvýšené vojenské výdavky v celom regióne juhovýchodnej Ázie.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

Austrália zdvojnásobí počet ponoriek

Austrália výrazne posilní svoju obranyschopnosť na mori. S Francúzskom podpísala zatiaľ najväčší zbrojný kontrakt vo svojej histórii a za 50 miliárd austrálskych dolárov (34 miliárd eur) kúpi 12 nových ponoriek.

Austrálske námorníctvo momentálne používa šesť ponoriek triedy Collins. Diesel-elektrické plavidlá postavili v rokoch 1990 až 2003. Služba triedy Collins je pomerne kontroverzná, pre nedostatok vycvičených posádok sú schopné operatívneho nasadenia väčšinou len dve, nanajvýš tri. Teraz ich nielenže nahradia nové plavidlá, ale ich počet sa zdvojnásobí.

Po 15 mesiacoch výberového procesu získalo zákazku Francúzsko so svojím projektom Shortfin Barracuda. Ten vychádza z jadrových ponoriek triedy Barracuda, ale má konvenčný pohon. Majú

tiež o niečo menší výtlak, 4 500 ton oproti 4 700 tonám pri verzii s jadrovým pohonom. Namiesto klasickej lodnej skrutky používajú pokročilé trysky, vďaka čomu sú tieto ponorky veľmi tiché. Dĺžka je viac ako 90 metrov a výzbroj tvoria torpéda a protilodné rakety. Ponorky síce navrhli Francúzi, ale stavať sa budú v austrálskych lodeniciach z austrálskej ocele, čo v krajine vytvorí niekoľko tisíc pracovných miest.

V súťaži sa o kontrakt uchádzali aj Nemci, ktorí ponúkli 4 000-tonovú verziu svojich 2 000-tonových ponoriek Typ 214.

Za favorita sa dlho považovali Japonci, ktorí ponúkali predĺženú verziu svojich plavidiel triedy Sorjú. V čase, keď rastie vojenská moc Číny, sa Japonsko usiluje prehľbovať vojenskú spoluprácu s Austráliou, aby s Čínou dokázalo držať krok. Japonská vláda preto požiadala austrálsky kabinet o vysvetlenie, prečo jej ponuka neuspela.

Nové ponorky by mali začať vstupovať do služby v roku 2025 a vydržať by mali do sedemdesiatych rokov tohto storočia.

(mb)

Foto: DCNS

Rusko vytvára nové pozemné divízie a raketové pluky

Zvesti z Východu

Na výstave KADEX 2016 kazašská spoločnosť KPE a ruský Uralvagonzavod predstavili nové kolesové bojové vozidlo pechoty Barys.

Podľa predsedu Vojenského výboru NATO generála Petra Pavla „krajina ako Putinovo Rusko, ktorá vlastní značný vojenský arzenál vrátane jadrových zbraní a nemá problém porušovať medzinárodné dohody, je najväčšou hrozbou, väčšou ako utečenci“.

V aktualizovanej Stratégii národnej bezpečnosti Ruskej federácie, podpísanej 31. decembra 2015 prezidentom Vladimírom Putinom, za vonkajšiu hrozbu národnej bezpečnosti Ruska je považovaný zväčšujúci sa silový potenciál NATO a približovanie vojenskej infraštruktúry členských krajín Severoatlantickej aliancie k jeho hraniciam. Rusko podľa stratégie svoju obranyschopnosť zabezpečuje prostredníctvom strategického zadržiavania a predchádzania vojnovým konfliktom. Na to zdokonaľuje vojenskú organizáciu štátu, formy a spôsoby nasadenia ruských ozbrojených síl, ako aj iných bezpečnostných zložiek.

Budovanie nových základní

Nová redakcia Stratégie národnej bezpečnosti by mohla byť odpoveďou na otázku vytvárania nových vojenských jednotiek a ich dislokovanie v Západnom vojenskom okruhu. Takmer v tesnej blízkosti členských krajín NATO a Ukrajiny. Lenže rozhodnutie o vytváraní nových jednotiek a ich dislokácii na západe Ruska bolo prijaté ešte pred schválením novej stratégie. Hoci v médiách sa prezentovalo vytvorenie troch nových pozemných divízií ako prekvapujúce, pravda je, že nejde o neočakávané rozhodnutie ruského rezortu obrany. Ešte v lete minulého roka generálny štáb oznámil, že do 1. decembra 2015 má byť v štruktúre Zá-

Nosnosť 6 ton a schopnosť prepravovať vyše 30 osôb majú nové ruské vrtulníky Mil Mi-38 v transportnej verzii, o obstaraní ktorých už vlni informoval veliteľ ruského letectva generál Viktor Bondarev

padného vojenského okruhu vytvorená 1. tanková armáda (bola vytvorená 1. februára 2016). Do jej štruktúry zatiaľ patrí 4. tanková divízia (Naro-Fominsk, Moskovská oblasť), 2. motostrelecká divízia (Alabino, Moskovská oblasť), 6. samostatná tanková brigáda (Mulino, Nižegorodská oblasť) a 27. samostatná brigáda (Moskva). Okrem toho v 20. vševojsovej armáde (Voronež) majú byť do konca tohto roka vytvorené tri nové divízie. Tanková divízia bude dislokovaná pri meste Bogučar (Voronežská oblasť) a dve mechanizované (motostrelecké) pri obci Jeľňa (Smolenská oblasť) a meste Novočerkask (Rostovská oblasť). Pre ich dlho-

dobé pôsobenie bude treba vybudovať vojenské útvary, vrátane zodpovedajúcich polygónov, skladovacích a ubytovacích zariadení, čo bude síce zdĺhavé, ale pri dostatočnom financovaní zvládateľné. Horšie to bude s vojenským personálom.

Problém nedostatku personálu

Dlhodobým problémom ruských ozbrojených síl je stav povolávania brancov na základnú vojenskú službu. Zlý fyzický a zdravotný stav brancov, rozšírený alkoholizmus a narkotiká spôsobujú, že pre takmer miliónové ozbrojené sily nebude možné v roku 2016 povolať takmer 40 %

odvedencov. Pre pretrvávajúce problémy s dopĺňaním ozbrojených síl, v januári 2015 Vladimir Putin podpísal dekrét umožňujúci prijímať na vojenskú službu formou kontraktu v trvaní 5 rokov aj cudzincov z krajín bývalého ZSSR. Tí však musia byť bezúhonní, zdravotne a fyzicky spôsobilí, musia mať 18 – 35 rokov a musia ovládať ruštinu. Napriek tomu k výraznému zlepšeniu stavu odvodu brancov nedošlo.

V roku 2009 minister Anatolij Serďukov rozhodol o brigádnej štruktúre a výraznom znížení počtu vojenských jednotiek, ktoré boli v dôsledku toho personálne na plných počtoch. Rozhodnutie ministra obrany Sergeja Šojgu je diametrálne odlišné. Nasvedčuje tomu rýchlo sa meniaci štruktúra ozbrojených síl na divíziu a zväčšovanie počtu vojenských jednotiek. Len v Západnom vojenskom okruhu od začiatku minulého roka vytvorili 30 nových. Problémom je, že veľký počet nových jednotiek vyžaduje vojenský personál, ktorého je nedostatok. V tomto roku má byť prijatých desaťtisíc nových vojakov, pričom pre tri nové divízie bude treba ďalších viac ako 30-tisíc vojakov a dôstojníkov. Rýchlejšie dopĺňanie personálu sa má udiť na úkor iných jednotiek rozmiestnených aj v Strednej Ázii. Svedčí o tom najnovšie rozhodnutie o zmene 201. vojenskej základne v Tadžikistane z divíznej na brigádnú štruktúru, čím má dôjsť k premiestneniu časti vojenského personálu do tzv. západných divízií. Zmena postoja vojenských stratégov súvisí so zmenou hodnotenia najväčšej pravdepodobnosti možného vojenského úderu. Kým ešte nedávno pokladali za najsilnejšie riziko úder Talibanu a Islamského štátu zo Strednej Ázie, v súčasnosti Rusko za najväčšiu vojenskú hrozbu považuje NATO.

Ruské vojenské letectvo na májovej vojenskej prehliadke v Moskve predviedlo modernizované strategické bombardéry Tupolev Tu-95MSM vybavené nosníkmi pre osem strategických riadených striel s plochou dráhou letu Ch-101/102

Posilnenie jadrového potenciálu

Okrem nových divízií v západnom smere pribudne aj päť raketových plukov Raketových vojsk strategického určenia (RVSU) vybavených modernými raketovými kompletmi. Nové pluky raketových jadrových síl budú vybavené najmä modernými raketovými kompletmi JARS. Podľa niektorých informácií jeden z týchto plukov má byť dislokovaný aj na anektovanom Kryme. Nie je vylúčené, že ďalší pluk RVSU bude v Kaliningradskej enkláve, čo ešte viac vyhroťí vzťahy medzi členskými krajinami Severoatlantickej aliancie a Ruskom.

Posilňovanie postavenia Raketových vojsk strategického určenia patrí medzi najvyššie priority Štátneho programu pre zbrojenia ozbrojených síl do roku 2020. V Moskve robia všetko pre to, aby jadrové sily demonštrovali pripravenosť kedykoľvek uskutočniť jadrový úder. Z výročnej správy generálneho tajomníka NATO vyplýva, že ruské ozbrojené sily v posledných troch rokoch uskutočnili 18 vojen-

ských cvičení, v rámci ktorých imitovali jadrový útok na členské štáty NATO.

Rozhodne summit?

Nepredvídateľné správanie Ruska, najmä po anexii Krymu a destabilizácii situácie v Donbase, núti mnohé štáty posilňovať vlastnú bezpečnosť. Najmä pobaltské krajiny a Poľsko by uvítali zväčšenie vojenskej prítomnosti NATO na svojich územiach, a to aj na trvalom základe. Očakáva sa, že k takému rozhodnutiu by mohlo dôjsť na najbližšom summite Severoatlantickej aliancie, ktorý sa bude konať 8. – 9. júla vo Varšave. Na druhej strane, Rusko rozhodnutie Aliancie o zvýšení vojenskej prítomnosti NATO pri jeho hraniciach s najväčšou pravdepodobnosťou využije na posilňovanie západného smeru, čo k poklesu napätia rozhodne neprispieje.

Text: Juraj Beskid
Inštitút bezpečnostných
a obranných štúdií AOS

Moskva pripravuje skúšku novej medzikontinentálnej balistickej rakety RS-28 Sarmat, určenej na zasadenie čo najťažších rán civilným cieľom protivníka a zlomenie jeho odhodlania pokračovať v boji

Rumunsko s protiraketovým štítom

Z krajiny, v ktorej ešte pred necelými tridsiatimi rokmi panoval tvrdý a voči Západu nepriateľský režim, umocnený členstvom vo Varšavskej zmluve, sa stáva mimoriadny spojenec. Po vstupe do NATO pred vyše desiatimi rokmi sa 12. mája 2016 v rumunskom Deveselu, vzdialenom asi 180 kilometrov od Bukurešti odohrala oficiálna ceremónia, pri ktorej sa prezentovalo spustenie systému protiraketovej obrany (ABMD – Anti-ballistic missile defense).

Systém má chrániť európske členské krajiny NATO pred balistickými hrozbami. V prítomnosti generálneho tajomníka NATO, rumunského premiéra a zástupcu amerického ministra obrany zaznelo niekoľko zásadných výrokov v prospech takejto obrany.

Predchodcovia

Protiraketový štít sa pôvodne plánoval vybudovať na území Českej republiky a Poľska. Česko malo mať radar, Poliaci odpaľovaciu základňu pre desať „antiraket“, teda interceptorov. Ešte pred uvedením do prevádzky však americký prezident Barack Obama

celý projekt na území oboch štátov predbežne zrušil. Prvý plán bol založený na bilaterálnych dohodách medzi USA a Poľskom i Českom. NATO v ňom nefigurovalo ako celok. Pre pôvodný projekt existovali však tie isté argumenty, ktoré sa dnes objavujú v Rumunsku: protiraketový systém má slúžiť ako obrana pred potenciálnym útokom na euro-atlantickú európsku oblasť; za eventuálneho útočníka sa pri vybudovaní ochranného štítu v Rumunsku

považovali a aj dnes považujú nekontrolovateľné krajiny na Strednom východe. Protiraketová obrana nie je namierená proti Rusku.

Rusko versus NATO

Aliancia prestala definitívne brať ohľad na tzv. ruské bezpečnostné záujmy po anexii ukrajinského Krymu v roku 2014, hoci s budovaním náhrady protiraketovej obrany v Poľsku a Česku sa začalo už v roku 2013. Anexia Krymu pritom paradoxne veľmi prispela k popularite NATO nielen v bývalých krajinách východnej Európy, ale aj v samotnej Ukrajine, kde podpora obyvateľstva pre vstup do NATO bola veľmi nízka. Po roku 2014 sa však táto podpora dostala do štatisticky absolútnych čísiel. Inštalovanie protiraketového systému v Rumunsku tak opäť rozvrátilo horúcu diskusiu medzi Ruskom

V rumunskom Deveselu opakovane zaznelo, že systém je odpoveďou na šírenie balistických striel v prostredí mimo euro-atlantického priestoru. Interceptorov v Rumunsku je málo a kapacitne nestačia na ohrozenie bezpečnosti Ruska. V žiadnom prípade nie sú schopné ohroziť ruské medzikontinentálne balistické strely.

a NATO. Proti vybudovaniu Rusko namieta podobne ako predtým proti pripravovanej inštalácii protiraketovej obrany v Česku a Poľsku. Vo všeobecnosti ide o argument, že „antirakety“ v Rumunsku nie sú prednostne namierené proti hrozbám prichádzajúcim zo Stredného východu, ale slúžia na odstrašenie ruského raketového potenciálu.

Argumenty NATO sa vôbec nezmenili. V prejavoch v rumunskom Deveselu opakovane zaznelo, že systém je odpoveďou na šírenie balistických striel v prostredí mimo euro-atlantického priestoru. Podľa vyhlásení či už politikov z krajín Aliancie, alebo rumunských predstaviteľov, interceptorov v Rumunsku je málo a kapacitne nestačia na ohrozenie bezpečnosti Ruska. V žiadnom prípade nie sú schopné ohroziť ruské medzikontinentálne balistické strely. Protiraketová obrana je podľa NATO zameraná na odrazenie rakiet krátkého a stredného doletu. Rumunský predseda vlády opakovane zdôraznil, že základňa v Deveselu je defenzívna, nie ofenzívna.

Význam protiraketového systému

Inštalácia systému v Deveselu je historicky prvá pozemná obranná raketová bariéra NATO v Európe. Pre Rumunsko je etablovanie protiraketového štítu na jeho území ďalším krokom k statusu spoloahlivého spojenca NATO. Hoci štít zastrešuje Aliancia, hnacou silou udržiavania systému sú USA, ktoré do jeho vybudovania vložili 800 miliónov dolárov. Napriek tomu – a na rozdiel od predchádzajúcich projektov v Poľsku a v Česku – nie je rumunský štít americko-centristický, ale NATO-centristický. To pomohlo európskym členom v NATO dostať sa opäť na spoločnú bezpečnostno-vojenskú platformu. Suspenzia budovania antibalistickej obrany v strednej Európe nemala dlhé trvanie, keďže sa už začínajú práce na zriadení dodatočnej protiraketovej obrany v Poľsku. Tým NATO prestalo ustupovať Rusku v zásadných otázkach bezpečnosti a obrany.

Text: Ivo Samson, Matej Drotár

Inštitút bezpečnostných
a obranných štúdií AOS

Foto: U.S. Navy

Sentinel R.1

Základnými faktormi súčasného vojenstva sú čas a informácie. Súčasnosť vďaka moderným technológiám priniesla priam gigantický nárast objemu informácií, ale súčasne až neuveriteľné skrátenie časových cyklov.

Schopnosť vidieť a vedieť, podľa možnosti ihneď, bola vždy rozhodujúcim faktorom vedenia akejkoľvek bojovej operácie – či už charakteru útočného, alebo obranného. Nevyhnutnosť poznania a z toho vyplývajúceho plánovania a reagovania tu bola vždy. Dnes narástla nevyhnutnosť získať čo najväčší objem informácií v čo najkratšom čase, relevantne ich spracovať a vyhodnotiť čo najrýchlejšie. Moderné technológie umož-

staršie myšlienky novými, často prevratnými spôsobmi.

Napĺňanie požiadaviek

Radar nie je novinkou, slúži vojskám (a nielen im) už desaťročia. Okrem sledovania vzdušných cieľov vojská používajú radary aj na sledovanie pozemných cieľov. Každý druh rádiolokácie má svoje špecifiká. Radary na sledovanie pozemných cieľov boli vždy výrazne obmedzené terénou nerov-

tadiel, väčšinou s anténovými jednotkami s bočným sledovaním SLAR (Side-Looking Airborne Radar), ktoré trpeli väčšinou neduhov svojho obdobia. Väčšinou išlo o stanice s menším diaľkovým dosahom. Až príchod najnovšej techniky umožnil umiestniť rozmerovo a hmotnostne prijateľné, ale pritom dostatočne výkonné radarové stanice na paluby lietadiel. Umožnili to moderné anténové jednotky s fázovaným radom a celková miniaturizácia elektroniky s ne-

ňujú získať informácie pred storočím ešte nepredstaviteľné. Moderný vojak môže vidieť vo dne i v noci, v akomkoľvek počasi, jeho dosah sa ráta na desiatky, často na stovky kilometrov. Vývoj vojenskej techniky nestojí, konštruktéri prichádzajú z novými riešeniami, vyspelejšie technológie umožňujú realizovať

nostou a zakrivením zemského povrchu. Myšlienka umiestniť radar na sledovanie pozemných cieľov na lietadlo a sledovať cieľe bez spomínaných obmedzení zo vzduchu prišla už dávno. Takéto riešenie zväčšovalo obzor, dosah aj efektívnosť pri sledovaní pozemných cieľov. Vzniklo viacero konštrukcií na palubách rozličných lie-

ustále výkonnejšími programovými nástrojmi. Postupný vývoj technológií a možností dozrel k americkým strojom E-8 systému Joint STARS alebo J-STARS (Joint Surveillance Target Attack Radar System). Ide o lietadlá C-135 (vojenský Boeing B-707) nesúce rozmernú anténovú jednotku s fázovaným radom krytú dlhým prekrytom pod trupom. Nie je to malý stroj, a už vôbec nie lacná aparátúra. Pre ozbrojené sily menších krajín boli často nedostupné. Vývoj ani miniaturizácia sa nezastavili, neustále zmenšovanie rozmerov a hmotnosti výkonnej elektroniky aj anténových konštrukcií umožnili rozmýšľať o menších, ľahších a lacnejších platformách.

Britské riešenie

Potrebu podobnej platformy akou bol J-STARS deklarovalo viacero ozbrojených síl. Patrí medzi ne aj britské Kráľovské pozemné sily, ktoré svoje požiadavky definovali ešte v roku 1984 v programe pomenovanom CASTOR (Corps Airborne Stand-Off Radar). Podoba projektu, neskôr premenovaného na ASTOR, sa vyvíjala, ako sa menili konkrétne požiadavky potenciálneho používateľa a priemysel získaval nové technológie i spôsobilosti.

Napokon v súťaži zvíťazila americká spoločnosť Raytheon (zodpovedná za radar Sentinel a jeho integráciu na platformu) v spolupráci s kanadským výrobcom lietadiel Bombardier (lietadlo-nosič systému Global Express). Výrobný kontrakt podpísali v decembri 1999. V rámci projektu ASTOR ozbrojené sily Veľkej Británie kúpili päť lietadiel – nosičov radaru, osem pozemných vyhodnocovacích staníc a vybavenie pre výcvikové stredisko. Z dodaných vyhodnocovacích staníc je šesť v mobilnom variante na podvozkoch ľahkých terénnych automobilov a dve stanice sú v prepravitel-

nom kontajnerizovanom variante. Použitý špeciálny radar Sentinel so syntetickou apertúrou disponuje anténovou jednotkou s fázovaným radom a bočným vyžarovaním. Radar je optimalizovaný pre sledovanie pohybujúcich sa cieľov MTI (Moving Target Indication), ale, pochopiteľne, môže pracovať aj mimo módu MTI. Radar aj jeho pracovné režimy ponúkajú operátorom možnosť získať podrobný radarový obraz sledovaného terénu a registrovať pohyb všetkých prostriedkov.

Radarové lietadlá programu ASTOR majú v kráľovských vzdušných silách RAF pridelené služobné označenie Sentinel R.1.

Modifikované dispozičné prúdové lietadlo Bombardier Global Express má dĺžku 30,3 m, rozpätie štíhleho krídla s vingletmi na koncoch 28,5 m a výšku na zemi 8,2 m. Stroj poháňa dvojica prúdových motorov Rolls-Royce BR710, každý má ťah 65,6 kN. Hmotnosť prázdneho lietadla je 24 000 kg, maximálna vzletová hmotnosť dosahuje 42 400 kg. Posádka je päťčlenná – pilot, druhý pilot, veliteľ a dvaja operátori. Maximálna rýchlosť lietadla je Mach 0,75, diaľkový dolet 9 250 km, výškový dostup 14 935 m a letová vytrvalosť 9 hodín.

Text a foto: Miroslav Gyűrösi

Základom vrtuľníkovej výzbroje v Česku je momentálne typ Mi-17/Mi-171

Aj Česko chce nové vrtuľníky

Kým pre Slovensko sa už vyrábajú nové vrtuľníky Black Hawk, nákup viacúčelových helikoptér pripravuje aj susedné Česko. Má ísť o tretiu najväčšiu zákazku v histórii českej armády. Za 12 vrtuľníkov zaplatí najmenej 9 miliárd korún (333 miliónov eur).

České ministerstvo obrany začalo podľa serveru idnes.cz s prípravami projektu a do konca novembra by malo byť jasné, aké špecifikácie by mali nové stroje spĺňať. Medzitým by malo ministerstvo financií odsúhlasiť peniaze na nákup. Potom Česi oslovia jednotlivé štáty, ktoré vrtuľníky vyrábajú. Nechcú ich totiž kúpiť v súťaži výrobcov, ale zadáním zákazky v spolupráci s vládou daného štátu. Víťazný typ by mal byť známy v polovici roka 2017.

Taký spôsob výberu favorizuje USA, kde sídlia výrobcovia Bell a Sikorski. Európske typy sa totiž vyrábajú v medzinárodných konzorciách a pri ich nákupe by museli Česi rokovať s viacerými vládami. Na druhej strane sa hovorí o tom, že nové helikoptéry by mohli slúžiť nielen vojakom, ale aj záchranárom. To pre zmenu nahráva európskym výrobcem, ktorí ponúkajú viaceré typy v civilných i vojenských verziách. Do úvahy tak môžu pripadať Black Hawk od firmy Sikorski, Bell UH-1Y Venom, AgustaWestland AW139 či Eurocopter AS565 Panther.

České letectvo má vo výzbroji 17 bojových vrtuľníkov Mi-24 (z toho 10 v operačnom stave), približne 20 transportných strojov Mi-17 a modernizovaných Mi-171Š a 10 viacúčelových W-3A Sokol. Už niekoľko rokov sa však pripravuje vyradenie Mi-24.

Stranu pripravil: Miroslav Barič

Foto: Chris Lofting

Bulharsko nakúpi techniku

Bulharsko chce zabezpečiť moderné lietadlá a lode pre svoju armádu, ktorá je v súčasnosti vybavená ruskou technikou, aby sa mohla prispôsobiť štandardom NATO. Parlament v Sofii schválil 2. júna nákup 16 bojových lietadiel a dvoch hliadkových člnov. Prvých osem nových alebo používaných bojových lietadiel v celkovej hodnote 1,5 miliardy leva (767 mil. eur) by malo Bulharsko zakúpiť do roku 2020. Do úvahy prichádzajú nové ruské stroje typu MiG-29M/M2, používané americké stíhačky F-16 z Portugalska alebo priamo z USA. Nákup nových hliadkových člnov za 820 miliónov levov (419 mil. eur) sa predpokladá v roku 2022. Poslanci socialistickej a nacionalistickej opozície hlasovali proti nákupu armádnej techniky. Bulharsko bolo počas studenej vojny spojencom Sovietskeho zväzu a až do minulého roka malo s Moskvou dohodu o údržbe starších stíhačiek typu MiG-29. Tie majú byť po novom opravované v Poľsku.

Francúzsko odovzdalo Egyptu Mistral

Egypt prevzal 1. júna prvú z dvoch francúzskych vrtuľníkových výsadkových a veliteľských lodí triedy Mistral, ktoré boli pôvodne určené pre Rusko. Druhá loď dorazí v septembri. Francúzsko sa vlani dohodlo na predaji týchto lodí Egyptu za 950 miliónov eur po tom, ako v auguste 2015 zrušilo ich predaj Rusku. Loď v západofrancúzskom prístave Saint-Nazaire slávnostne prevzal egyptský minister obrany a vojenského priemyslu Sidkí Subhí. Egypt chce posilniť svoju vojenskú silu, pretože čelí už dva roky povstaniu na severe Sinajského polostrova a obáva sa rozšírenia konfliktu zo susednej Líbye na svoje územie. Lode triedy Mistral sú známe svojou univerzálnosťou. Bojová loď Džamál Abd an-Násir je pomenovaná po druhom egyptskom prezidentovi. V apríli Francúzsko podpísalo s Egyptom separátne dohody v hodnote asi dvoch miliárd eur. Zahŕňajú aj zmluvu na dodanie vojenského telekomunikačného satelitu. Egypt už vlani získal francúzsku fregatu v rámci zmluvy o nákupe 24 vojenských lietadiel Rafale v objeme 5,2 miliardy eur.

Turecko budú chrániť roboti

Turecko posilňuje bezpečnostné opatrenia na hranici so Sýriou, kam plánuje umiestniť automatizované zbrojné systémy, napísali provládne noviny Yeni Safak. Podľa agentúry DPA budú súčasťou tzv. inteligentných strážnych veží vybavených termovíznymi zobrazovacími systémami, aby zabránili ilegálnemu prechodu hraníc. Ak niekto vstúpi na územie do 300 metrov od hraníc, zaznie varovanie v troch jazykoch. Ak narušiteľ neposlúchne, spustia sa zbrojné systémy schopné strieľať automaticky bez zásahu človeka. Turecko bolo v minulosti ostro kritizované za priepustnosť svojej hranice so Sýriou, čo umožňovalo bojovníkom prejsť hranice a pridať sa k povstalom v sýrskej občianskej vojne. Niektorí sa časom pridali k džihádistickej skupine Islamský štát. Vlani Turecko začalo významne posilňovať bezpečnostnú ochranu hraníc, najmä v oblastiach hraničiacich s územím kontrolovaným sýrskymi Kurdmi.

Nemecko investuje do tankov

Nemecko plánuje investovať desiatky miliónov eur do nových tankov a systému protivzdušnej obrany. Po oznámení o zvýšení rozpočtu rezortu obrany na rok 2017 o tom informovali vládne zdroje. Nemecká ministerka obrany Ursula von der Leyenová vo vyjadrení kládla dôraz na zvýšenie výdavkov a prísnejšie kritériá kvality v projektoch týkajúcich sa vojenskej techniky. Vláda kancelárky Angely Merkelovej sa dohodla na zvýšení vojenských výdavkov z 34,3 miliardy na 39,2 miliardy eur do roku 2020. Nemecká armáda to kritizovala ako nedostatočné, pretože to nedosahuje cieľ NATO, ktorým sú dve percentá hrubého domáceho produktu (HDP). Von der Leyenová separátne ohlásila plány na personálne posilnenie Bundeswehru o 14 300 vojakov a 4 400 civilných zamestnancov počas najbližších siedmich rokov.

Emigrácia generálskych synov

Predstavitelia Klubu generálov SR v apríli v bývalom koncentračnom tábore Flossenbürg slávnostne odhalili pamätnú tabuľu štyrom slovenským generálom, ktorých nacisti popravili pred koncom druhej svetovej vojny za činnosť proti Hitlerovej tretej ríši. Boli medzi nimi aj dvaja z ich synov: Borivoj Malár a Marcel Jurech, ktorých bývalý režim prinútil emigrovať.

Syn generála II. triedy Augustína Malára Borivoj zomrel v máji v Nemecku. Marcel Jurech, syn generála II. triedy Štefana Jurecha, sa v roku 2005 vrátil z Kanady a žije neďaleko Bratislavy.

Jednosmerný pas

„Generál Augustín Malár bol od septembra 1942 vojenskej a leteckej prídelenec Slovenskej republiky v Berlíne, zobral si za manželku nemeckú zubnú lekárku Margot Gresseovú a po návrate v máji 1944 bol vymenovaný za veliteľa Východoslovenskej armády v Prešove,“ konštatuje genmjr. v. v. Svetozár Naďovič. Nemci ho však 31. augusta 1944 zatkli na poľnom letisku v Nižnom Šebeši pre podozrenie z prípravy prechodu jeho armády k Sovietom a napojenie na organizátorov SNP. „Keď sa syn generála Malára 4. novembra 1944 narodil, jeho matka, ríšska Nemka, mu dala slovanské meno Borivoj,“ spomenie S. Naďovič. Po maturite v Novom Meste nad Váhom nastúpil na dvojročnú základnú službu k železničnému vojsku a dosiahol hodnosť čatára. „V roku 1965 začal študovať na elektrotechnickej fakulte Vysokej školy technickej v Bratislave. Štúdium ukončil v roku 1970 a zamestnal

sa v Bratislavských elektrotechnických závodoch. Postavenie blízkych príbuzných našich popravených generálov však v tých časoch nebolo jednoduché. Museli znášať rozličné ústrky a príkoria. Odkaz ich otcov i oni sami boli pre vtedajšiu spoločnosť nepohodlní,“ povedal genpor. v. v. Peter Vojtek. Borivojovej matke odporúčili a umožnili vycestovať do Spolkovej republiky Nemecko a Borivoj ju ako takmer 30-ročný s povolením úradov 11. 6. 1974 o druhej hodine po polnoci nasledoval. S jednosmerným pasom, bez možnosti návratu do vlasti. „Vzápätí, na odporúčenie amerických a nemeckých úradov, si zmenil meno na Claus Brust. V Nemecku mal súkromnú rodinnú firmu a poskytoval služby v silnoprúdovej elektrotechnike. Aj on mal syna Borivoja, jediného muža s týmto menom v celom Nemecku. Ďalší dvaja sa volajú Andrej a Martin, dodal genmjr. Naďovič.

Vzkriesil pamiatku otca

Generál Štefan Jurech sa na prelome rokov 1942 a 1943 pokúsil ako veliteľ slovenskej Rýchlej divízie dohodnúť prostredníctvom svojich emisárov prechod celej divízie k Sovietom. Bol obvinený zo spoluúčasti

na vojenskej zrade, ale vyšetrowanie v Bratislave neprinieslo žiadne výsledky. Keď však Nemci našli 1. septembra v trezore vtedajšieho ministra obrany Čatloša výpovede svedkov, ktoré ho usvedčili z vyjednávania so Sovietmi či z prípravy SNP, generála zatkli, internovali a popravili.

„Nezobrali ma na vojenské lekárstvo a na techniku som ísť nechcel, takže som si v roku 1952 odsľúžil jedenásť mesiacov ako základák v paradesantnej brigáde v Českej Lípe,“ spomenie Marcel Jurech, ktorý sa narodil v roku 1934. Potom vo Vojenskej akadémii v Hraniciach na Morave vyštudoval rádiolokátory a leteckú techniku. Slúžil v Písku a v Martine, no po preložení do trnavského rádiolokačného pluku ho v roku 1962 ako nadporučíka z armády prepustili. „V podstate ma vypudili. S tým že mám buržoázny pôvod, že som nelojálny režimu – a navyše som odmietol spolupracovať s vojenskou kontrarozvedkou.“ S nespoľahlivosťou to však podľa jeho slov bola pravda. Pohrdal vtedajším systémom aj značnou časťou podľa neho vtedy nevzdelaného a nekultivovaného dôstojníckeho zboru. „Vedel som, že také ústrky, aké som zažíval v armáde, budem zažívať aj v civilnom živote.“ Preto využil situáciu, že s bratom, ktorý pracoval ako filmár, mohol vycestovať na neplánované filmovanie do bývalej Juhoslávie. „Prevádzkač v Maribore ma nechal v horách, kde práve cvičila juhoslovanská armáda, napospas osudu. Po štyroch dňoch som sa predsa len dostal do Rakúska.“

Takmer štyri desaťročia žil v Kanade. Ako inžinier pracoval v jadrovej elektrárni, kde mu šéf navrhol, aby si ťažko po anglicky vysloviteľné meno zmenil – a tak sa z neho stal York. Pracoval tiež v počítačových firmách. No nielen to. Od roku 1973 do roku 1992 bol rezervným dôstojníkom kanadskej armády. Pôsobil hlavne pri leteckom výcviku kadetov a v Kanade dosiahol hodnosť podplukovníka – a túto hodnosť mu priznali aj na Slovensku. „Vrátil som sa hlavne preto, lebo som chcel pomôcť ťažko chorému bratovi, no aj preto, aby som tu pomohol oživiť pamiatku môjho otca, pre ktorého v totalitnej histórii pred rokom 1989 nebolo miesta a hrozilo, že to tak ostane. Aj spoločná pamätná tabuľa popraveným slovenským generálom vo Flossenbürgu svedčí, že to už tak nie je.“

Text: Pavol Vitko

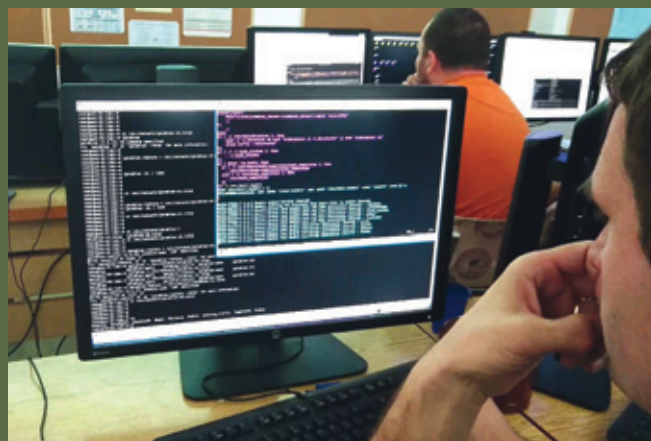
Foto: archív Klub generálov SR

Viac zázrak ako víťazstvo

Počas jedinečného kybernetického aliančného cvičenia Locked Shield 2016 v dňoch 20. a 21. apríla dokázali naši odborníci prekonať všetkých súperov.

Slovo zázrak sa v spojitosti s vojenským odvetvím nepoužíva často. No inak sa to, čo dokázalo zopár príslušníkov ZaSKIS, nazvať nedá. Prvé miesto v takomto cvičení znamená, že ste prekonali najlepších odborníkov na kybernetické útoky, ktorých bolo tento rok viac než 60. Náš tím ako jediný dostal uznanie, že na prelomenie našej ochrany potrebovali „pomoc čarodejníkov“. Najlepší tím odborníkov na kybernetickú ochranu v NATO sa umiestnil na druhom mieste.

Prečo je to skôr zázrak ako obyčajné víťazstvo? Aj preto, lebo u nás sa rola vojenského kybernetického odborníka neraz považuje za druhoradú. Títo nadaní ľudia, ktorí pre nás pracujú len preto, lebo chcú, by o tom vedeli rozprávať veľa. Dokonca zachytili aj názor, že keby sme neboli prví, mohli sme žiadať viac peňazí. Tak či tak, po ohlásení výsledkov v slovenskom tíme nezavládla žiadna dlhá radosť ani oslavy. Zaspal na vavrínoch v oblasti, akou sú informačné technológie, by bola veľká chyba. Dennodenne vidíme evolúciu kybernetických hrozieb a táto oblasť sa vyvíja rýchlejšie ako ktorékoľvek iné vojenské odvetvie. Naši „ajťáci“ sa po vyhlásení výsledkov len pozreli na seba s pocitom zadosťučinenia, že ich osobná investícia,

často aj nad rámec služobných povinností, do ozbrojených síl sa vyplatil. Že všetky ich nikým nedocenené nadčasy a víkendy v práci, všetky dni investované do súkromného vzdelávania, všetky tie nenahraditeľné týždne odlúčená od rodín stáli za to. Boli by však radšej, keby aj ostatní chápali, že málokterá vojenská odbornosť je taká náročná ako informatika. Veď ak sa vrtuľníky modernizujú raz za 10 rokov, tanky raz za tri desaťročia, počítačový vírus sa „zmodernizuje“ desaťkrát za noc.

O výsledku cvičenia sa dá obrazne hovoriť ako o zázraku aj vtedy, ak si uvedomíme, že na druhom mieste skončil tento rok tím NCIRC (NATO Computer Incident Response Capability), ktorý je zložený z tých najlepších odborníkov. Má prakticky neobmedzený rozpočet, nehovoriac o tom, že náš tím sa pred súťažou radšej zložil na vybavenie technickej miestnosti. A porovnávať platy? Radšej nie. Každý pritom vie, že aj v IT oblasti, a tu duplom, sú najpodstatnejší ľudia, ktorí vedia čo robia. Nehovoriac o tom, koľko financií a úsilia a času stojí výchova kvalitného odborníka v tejto oblasti. Takže na záver by bolo fajn povedať, že druhým zázrakom by bolo, ak by aj IT-čkári boli vnímaní ako súčasť odbornej armádnej elity. Bez veľkého potlesku – len s vedomím, že tam niekde, pri svojich počítačoch, sú absolútne nevyhnutnou súčasťou nervového systému akejkoľvek modernej armády.

Text a foto: kpt. Peter Garaj

Modrá vlna 2016

Májové veliteľsko-štábne cvičenie s čiastočným vyvedením vojsk Modrá vlna 2016 podľa jeho riadiaceho – 2. zástupcu náčelníka Generálneho štábu OS SR brigádneho generála Jindřicha Jocha okrem iného preverilo schopnosť vzdušných síl naplánovať, riadiť a veliť v komplexnej vzdušnej operácii, počas ktorej je zriadená bezletová zóna nad určeným územím Slovenska.

Cvičenie preverilo aj schopnosť reagovať na rôzne typy incidentov, aj činnosť celého reťazca velenia až po hlavné miesto velenia na Generálnom štábe Ozbrojených síl Slovenskej republiky (EXCEN).

Počas cvičenia bola operačne rozvinutá celá sieť protivzdušnej obrany s využitím protiletadlových raketových systémov, stíhacích lietadiel aj prostriedkov prehľadu o vzdušnej situácii. Operačne bola preverená činnosť pri rôznych neočakávaných incidentoch, napríklad záchrana pilota po núdzovom opustení lietadla, obrana a ochrana letiska, ako aj miesta velenia.

„Modrá vlna je jedno z cvičení, ktoré komplexne preverujú schopnosť vzdušných síl pôsobiť v spoločnom operačnom prostredí,“ zdôrazňuje veliteľ vzdušných síl generálmajor Miroslav Korba. Patrí do súboru cvičení Slovenský štít 2016, ktoré vyvrcholili na prelome septembra a októbra s úlohou poskytnúť komplexné výcvikové príležitosti na precvičenie, zvýšenie a upevnenie profesionálnych schopností a odborných zručností veliteľov, štábov i jednotiek na všetkých úrovniach velenia a riadenia OS SR.

„Pozoroval som zvýšenie úrovne činnosti štábov v Bratislave, v Trenčíne a na Sliachi. Velitelia a štáby sú pripravené plánovať, pripraviť a uskutočniť spoločné vojenské operácie, zamerané na obranu Slovenskej republiky. Museli reagovať aj na riešenie nevojenských krízových situácií počas prípravy a vedenia vojenských operácií,“ konštatoval riadiaci cvičenia brigádny generál Jindřich Joch. S priebehom cvičenia sa na Sliachi oboznámil aj štátny tajomník MO SR Ivan Máčovský a náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim. Na hlavnom mieste velenia Modrej vlny 2016 (EXCEN) v Bratislave sa informoval aj minister obrany Peter Gajdoš. Všetci vyjadrili s priebehom cvičenia a jeho výsledkami spokojnosť.

Do cvičenia sa v dňoch 23. až 27. mája na celom území Slovenska zapojili stovky príslušníkov ozbrojených síl. Predovšetkým vzdušných síl zo zvolenského krídla velenia, riadenia a prieskumu, taktického krídla Sliach a nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády. Ale aj príslušníkov pozemných síl a Vojenskej polície najmä v rámci jednotiek obrany a ochrany dôležitých objektov.

Text a foto: Jozef Žiak

PERSONÁLNY ÚRAD OS SR
v Liptovskom Mikuláši
ODDELENIE VÝCHOVNÝCH A KULTÚRNYCH ČINNOSTÍ

VYHLASUJE

celorezortné súťažné prehliadky

Galéria MIL 2016

**Kategórie: 1. Maliarstvo, sochárstvo
2. Úžitkové umenie
3. Detská tvorba**

FotoAtak 2016

**Kategórie: 1. Vojak a uniforma
2. OS SR fotoobjektívom
3. Voľná tvorba**

Uzávierka súťažných prehliadok - 14. október 2016

www.osveta.mil.sk
www.personal.mil.sk

● Štátny tajomník Marián Saloň a náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim sa 3. júna v Práporé výcviku Martin zúčastnili na slávnostnej rozlúčke s 25 vojakmi, ktorí odišli v rámci pravidelnej rotácie do operácie EUFOR-ALTHEA v Bosne a Hercegovine. Ozbrojené sily SR sa do operácie zapojili od jej začiatku v roku 2004. Vystriedalo sa v nej 713 príslušníkov OS SR.

● Náčelníčka zdravotníckej služby vzdušných síl majorka Ivana Gutzelnig zorganizovala v dňoch 31. mája až 3. júna v priestoroch veliteľstva Vzdušných síl OS SR kurz pre riadiacich letovej prevádzky na tému Ľudské faktory v letectve. Bol súčasťou cyklu kurzov leteckej medicíny. Poskytol frekventantom prehľad účinkov ľudského faktora v letectve, hraníc ľudskej výkonnosti a jej obmedzení. Účastníci si precvičili aj relaxačné techniky, aby sa naučili aktívne zvládať stres, napätie a psychickú nepohodu.

● Úrad hlavného lekára Ozbrojených síl SR vykonal 23. - 27. mája spoločný odborný výcvik obväzísk a odborností H-10 v OS SR s IZS SR. Súčinnosť výcvik sa zamerával na ohrozenia nevojenského charakteru na našom území, predovšetkým pomoc zraneným a ohrozeným osobám pri krízových situáciách spôsobených živelnými pohromami a haváriami. Absolvovalo ho 26 vojenských zdravotníkov a príslušníkov hasičských vojenských jednotiek, 44 príslušníkov štátnej ZZS Bratislava a 14 figurantov zo SZU Bratislava.

● Na strelnici Odboru výcviku a kynológie Vojenskej polície vo Vlkanovej - Hronseku sa 24. až 27. mája pod záštitou Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody v Banskej Bystrici konali Majstrovstvá v streľbe zo služobných zbraní, na ktorých sa za Vojenskú políciu zúčastnili domáci rtm. Peter Toscano a rtm. Vladimír Fecura z OPV Prešov. Súťažiaci bojovali dva dni v ôsmich parkúroch. V kategórii Jednotlivci zboru a pozvaní hostia na druhom mieste skončil rtm. Vladimír Fecura. Aj v kategórii Družstvá zboru a pozvaní hostia obsadilo družstvo VP druhé miesto.

● Prvého júna sa prišla rozlúčiť s príslušníkmi Sektora 4 hlavná politická predstaviteľka vojenskej operácie UNFICYP Lisa Buttenheim. V príhovore im vyslovila vďaku za vynikajúcu spoluprácu a profesionálne plnenie operačných úloh počas jej vyše šesťročného pôsobenia na Cypre. Veliteľ Sektora 4 podplukovník Jozef Paňko jej poďakoval za vysoko diplomatický prístup a neutíchajúci entuziazmus pri riešení cyperského problému, zaželel pevné zdravie a veľa úspechov na novej pozícii, ktorú bude od 10. júna zastávať v newyorskej centrále OSN.

● Štátni tajomníci Ministerstva obrany SR Ivan Máčovský a Marián Saloň 20. mája navštívili Vojenskú políciu Trenčín a po prehliadke priestorov sa stretli s hlavnými funkcionármi. Po prezentácii, ktorá im priblížila dislokáciu, pôsobnosť, úlohy a smerovanie Vojenskej polície, nasledovala diskusia. Štátni tajomníci vyjadrili podporu Vojenskej polícii a prisľúbili podporovať všetky adekvátne požiadavky vojenských policajtov.

● Vo Výcvikovom a testovacom centre RCHBO Zemianske Kostolany - výcvikovom zariadení NC EOD a RCHBO Nováky sa 16. - 20. mája uskutočnil výcvik 35 chemických špecialistov 15. ženijného pluku Armády Českej republiky s toxickými chemickými látkami. Bol zameraný na detekciu, dekontamináciu a odber vzoriek. Špecialisti si overili funkčnosť detektorov a získali dôveru v ochranné vlastnosti prostriedkov individuálnej ochrany.

● Príslušníci Ordinariátu Ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR pod vedením Mons. Františka Rábeka sa 20. - 22. mája zúčastnili na 58. medzinárodnej vojenskej púti v Lurdoch. Nechýbala Čestná stráž prezidenta SR a vojenská hudba pod taktovkou mjr. Borisa Hokinu. Na púti sa zúčastnili aj najbližší pozostalí vojakov, ktorí pred desiatimi rokmi zahynuli v troskách lietadla An-24 v Maďarsku.

● Oddelenie výcviku, vzdelávania a špecializačnej prípravy odboru špecializovaných zdravotníckych a veterinárnych činností Úradu hlavného lekára Ružomberok s pracoviskom v Liptovskom Mikuláši realizovalo kurz CLS - Rozšírená prvá pomoc v bojových podmienkach - bojový záchranár. Zahŕňal teoretickú prípravu, praktickú prípravu na simulátoroch a výcvik v poľných podmienkach so simuláciou taktického prostredia vrátane nočného výcviku.

Jena a Auerstädt

Bitka pri Jene na obraze Johanna Moritza Rugendasa

V roku 1804 pruský kráľ Fridrich Viliam III. (1770 – 1840) odmietol spojenectvo s Francúzskom, ale nevstúpil ani do tretej protinapoleonovskej koalície Veľkej Británie, Rakúska, Ruska a Švédska. Napoleon (1769 – 1821) sa po víťazstve nad Rakúšanmi a Rusmi pri Slavkove (1805) chcel porátať i s Prusmi a ich kráľ mu priamo nahral do karát.

Predohra pruskej skazy

Na pravom brehu rieky Saale v dnešnom severovýchodnom Nemecku sa 14. októbra 1806 pri Jene a Auerstäde, iba asi 25 kilometrov od seba, odohrali dve bitky, ktoré na dlhý čas poznačili osud Pruska. Váhavý pruský kráľ Fridrich Viliam III., o rok mladší než Napoleon, na trón nastúpil v roku 1797. Nezdedil však vojvodcovský talent svojho prastrýka Fridricha II. Veľkého (1712 – 1786), ktorého obdivovali Napoleon i ruský cár Peter III., v roku 1762 za čudných okolností zabitý manžel neskoršej imperátorky Kataríny II. Veľkej.

Tzv. druhá koalíčná vojna Veľkej Británie, Rakúska a Ruska proti Napoleonovi (1798 – 1802) síce Francúzsko oslabilo, ale Napoleon stále okupoval nemecké územia na ľavom brehu Rýna a čoraz viac tlačil na Prusov, ktorých chcel získať na svoju stranu. Až tak, že im sľuboval územie britského spojenca Hannovera, ale Fridrich Viliam III. to odmietol. Nepridal sa však ani k tretej protinapoleonovskej koalícii Veľkej Británie, Rakúska, Ruska a Švédska (1805), a tak možno nepriamo prispel k historickej porážke Rakúšanov a Rusov pri Slavkove.

V marci 1806 napokon triumfujúci Napoleon dotlačil Prusko k podpisu vraj nezáväznej francúzsko-pruskej aliancie. V septembri 1806 však pruský kráľ tento pakt porušil a uzavrel tajnú dohodu s Ruskom, pričom

sľúbil cárovi Alexandrovi I., vnukovi Kataríny II. Veľkej, ktorý si ešte „lízal“ rany od Slavkova, že nepomôže Napoleonovi v jeho prípadnej výprave proti Rusku. Následne, vyprovokovaný cárom a očakávajúc jeho pomoc, 2. októbra 1806, poslal francúzskemu cisárovi ultimátum so žiadosťou, aby stiahol všetky svoje vojská z juhonemeckých území. Napoleon ultimátum ignoroval a 9. októbra 1806 vyhlásil Prusku vojnu!

Vojvodcovia a ich vojská

Pri Jene 14. októbra 1806 sa cisár Napoleon I. Bonaparte (1804 – 1815) na čele armády asi 56 000 mužov, zloženej z jednotiek maršalov Murata, Ney, Soult, Lannes a Augereau, zrazil s pruským vojskom kniežaťa Hohenlohe-Ingelfingen v sile okolo 64 000 vojakov. Mysliac si, že našiel hlavnú pruskú armádu. Išlo však o jej zadný voj a jadro (asi 63 000 mužov) sa nachádzalo o 25 kilometrov ďalej pri meste Auerstädt. V ňom bol sám pruský kráľ a vojensky mu velil poľný maršal vojvoda z Braunschweigu. Toto zoskupenie v ten istý deň napadol ďalší Napoleonov maršal – Louis-Nicolas Davout. Mal iba 27 000 vojakov, a predsa zvíťazil!

Knieža Hohenlohe sa narodil v roku 1746. Vojenskú kariéru začal ešte za kráľa Fridricha II. Veľkého, ktorý ho krátko pred svojou smrťou povýšil na generálmajora. Neskôr sa stal guvernérom Berlína a potom velil ar-

Pruský kráľ Fridrich Viliam III.

mádne mu zboru na Rýne. Bol medzi vojakmi veľmi populárny a maršal Blücher, ktorý prispel k porážke Napoleona pri Waterloo (1815), ho označil za veliteľa, na ktorého môže byť pruská armáda hrdá. Pri Jene neuspel, ale prežil. Zomrel ako 72-ročný v roku 1818.

V bitke pri Auerstäde veliteľ jadra pruskej armády poľný maršal vojvoda z Braunschweigu utrpel smrteľné zranenie a velenie po ňom prevzal osobne pruský kráľ. Ani on však napriek početnej prevahe nedokázal vojakov maršala Davouta zastaviť.

Napoleon pred bitkou pri Jene

Louis-Nicolas Davout sa narodil v roku 1770 rovnako ako pruský kráľ a bol najschopnejší z Napoleonových maršalov. Pochádzal zo šľachtickej rodiny a po smrti otca, kráľovského dôstojníka, sa aj on dal na vojenskú dráhu. V štúdiu na vojenských školách príliš nevynikal, ale aj po získaní hodnosti podporučíka (1787) sa ďalej vzdelával a študoval najmä práce francúzskych osvietenecov. Napriek aristokratickému pôvodu podporil francúzsku revolúciu a v roku 1793 ho povýšili na brigádneho generála, ale o niekoľko dní nato ho postavili mimo službu, pretože dekrét Výboru pre verejné blaho zakazoval šľachticom slúžiť v armáde. Hodnosť mu vrátili až po Robespierreovom páde (1794) a potom slúžil v Moselskej a Rýnskej armáde a zúčastnil sa i na prvej Napoleonovej výprave do Talianska a na expedícii do Egypta, kde sa ako veliteľ jazdeckej brigády vyznamenal v pozemnej bitke pri Abú Kíre (1799). V roku 1800 sa stal divíznym generálom a veliteľom jazdeckého Talianskej armády, potom velil granátnikom konzulárnej gardy a v roku 1803 mu zverili III. armádny zbor v Bruggách, kde

zbor operoval samostatne proti Prusom ako predvoj francúzskej armády.

Zbrane a taktika

Bitky pri Slavkove a Jene aj Auerstadte delí od seba necelý rok, a tak nemožno očakávať, že by sa vo výzbroji a taktike bojujúcich strán niečo podstatnejšie zmenilo. Francúzski pešiaci stále používali kresadlové predovky typu An IX a An IX/An XIII s hladkým vývrtom hlavne a kalibrom 17,48 mm. Pruská pechota bojovala podobnými kresadlovými puškami kalibru 17,58 mm. K týmto základným zbraňam pechoty s účinným dostrelom maximálne 110 metrov patrili na oboch stranách tulejové ihlové bodáky s trojuholníkovou čepeľou dlhou 40 až 50 mm.

Príslušníci jazdy mali kratšie kresadlové drážkované karabíny s menším kalibrom,

Maršal Louis-Nicolas Davout

radové (dragúni a huláni-kopijníci) a ľahké (husári a jazdeckí poľovníci-ostrostrielci).

Ostrostrielci, peši alebo na koňoch, na oboch stranách už takmer výlučne používali dlhé drážkované ručnice alebo tzv. poľovnícke štuče s menším kalibrom, ktoré mali väčší účinný dostrel (vyše 200 m) a boli presnejšie, ale stále sa nabíjali spredu a odpaľovali kresadlovým zámkom.

Jena a Auerstädt

Začiatkom októbra 1806 Napoleon zhromaždil Veľkú armádu so 166 000 mužmi a 234 delami a vyrázil s ňou do Pruska. Pruský kráľ Fridrich Viliam III. zmobilizoval vyše 200 000 vojakov (vrátane saských a hesenských spojencov), ale až na delostrelectvo (vyše 200 diel) to bola armáda veľmi zastaraná. Z čias „Veľkého Fritza“ (Fridricha II. Veľkého) akoby sa vrátili aj jej velitelia – vojvoda z Braunschweigu mal už 71 rokov a najmladší maršal Blücher 64...

Napoleon 13. októbra 1806 delostrelectvom maršala Lannes obsadil výšinu Landgrafenberg nad Jenou. Pruská armáda vedená kniežaťom Hohenlohe bola roztriahnutá na fronte dlhom 20 kilometrov medzi Jenou a Weimarom. Francúzi začali útočiť za rannej hmly 14. októbra po dôkladnej delostreleckej príprave a opakovanými útokmi jazdy i pechoty do obeda pruskú líniu celkom rozbili. Prusi mali 10 000 mŕtvych a 15 000 ranených a ich celkové straty boli 27 000 mužov a 120 diel. Napoleon stratil „iba“ asi 7 000 vojakov a myslel si, že slávne porazil hlavnú pruskú armádu. Pritom to bola iba jej polovica, takpovediac zadný voj, a hlavné sily (asi 63 000 vojakov) aj s kráľom a vojvodom z Braunschweigu sa nachádzali 25 kilometrov severnejšie pri Auerstäde.

Tam na ne v ten istý deň predpoludním so svojím voľne operujúcim zborom (cca 27 000 mužov) narazil maršal Davout. Starý vojvoda z Braunschweigu proti nemu šesť hodín vrhal jazdcov i pechotu, ale nakoniec ho smrteľne zranili a velenie prevzal kráľ. Boj ešte istý čas pokračoval, no keď sa Prusi dozvedeli o porážke pri Jene, ich morálka sa zrútila a kapitulovali. Stratili okolo 25 000 vojakov a zhruba rovnaký počet vrátane vyše 30 diel Francúzi zajali. Francúzi mali okolo 7 000 mŕtvych a ranených.

Epilóg

Po porážkach pri Jene a Auerstäde Napoleon neúprosne postupoval ďalej. Maršal Murat 15. októbra dobyl Erfurt a zajal tam 10 000 vojakov kniežaťa Hohenlohe. Maršal Davout vstúpil do Berlína 26. októbra, ale poľovačka pokračovala a v novembri v rôznych mestách a pevnostiach Francúzi zajali ďalších 32 000 pruských vojakov. Ako posledný sa 24. novembra v Lübecku maršalovi Lannesovi vzdal „starý husár“ maršal Blücher. Pruský kráľ i s rodinou ušiel do Východného Pruska, kde čakal na pomoc od Rusov, ktorí sa síce priblížili, ale príliš sa im nedarilo.

Pruskí vojaci z čias kráľa Fridricha II. – zľava husár, dragún, kyrysník, granátnik a mušketer

vycvičil tri elitné tzv. železné divízie Veľkej armády (Grande Armée). V máji 1804 ho v prvej vlne vymenovali za maršala Francúzska a o rok nato sa so svojím zborom vyznamenal pri Slavkove. V roku 1806 jeho

ako aj kresadlové pištole v sedlových puzdrách. Jazdectvo bolo vzhľadom na dynamiku Napoleonovej taktiky jednou z najdôležitejších súčastí francúzskej armády. Delilo sa na ťažké (kyrysníci a karabinieri),

Text: PhDr. Ján Dolinay

Sisa aj Afganistan

Štvrtý ročník medzinárodnej súťaže v skalnom lezení sa 17. a 18. mája konal v priestoroch Centra výcviku Lešť na cvičných skalách Bralce. Zorganizoval ho odbor špeciálneho výcviku Centra výcviku Lešť.

Podľa hlavného rozhodcu kapitána Martina Urbana je súťaž určená pre príslušníkov ozbrojených síl, ako aj mimorezortných ozbrojených zložiek. Na Lešti sa zišli zástupcovia vojenských útvarov, Vojenskej polície, príslušníci Hasičského záchranného zboru MV SR, Horskej záchrannej služby a po druhý raz súťažili aj zástupcovia Hasičského záchranného zboru Českej republiky.

Najťažšie deviatky

Podľa kapitána Urbana oproti minulému roku pribudlo niekoľko ťažších ciest. Napríklad jedna 9+, nazvaná Sisa, ktorá je na cvičných skalách Bralce jednoznačne najťažšia. Ale aj cesta náročnosti 9- s názvom Afganistan. Na súťažiacich čakalo dovedna 30 ciest. Za zdolanie každej si mohli pripísať jeden bod. Len Sisa a Afganistan, ako najťažšie, boli bonifikované viac. Spomínané dve najťažšie cesty sa otvorili až na obed druhého dňa súťaže, keď už lezci vydali poriadnu časť svojich síl na zdola-

nie ľahších ciest. „Museli teda aj takticky premýšľať. Rozhodnúť sa, v akom poradí jednotlivé cesty zdolajú. Je to súťaž tímov. Ideálne je, keď je dvojica vyrovnaná. Zloženie výborný sólista a druhý oveľa slabší partner víťazstvo neprináša. Lezenie, aj keď sa to na prvý pohľad nezdá, je tímový šport. Dvojica musí byť perfektne zohratá, musí si navzájom dôverovať,“ pripomína kapitán Urban.

Víťazný pohár po dvoch dňoch zdolávania ciest na cvičných skalách Bralce získala dvojica poručík Martin Kamas z Výcvikového centra Hasičského záchranného zboru Lešť a práporčík Vladimír Plachý z Hasičského záchranného zboru Prievidza. Druhú priečku obsadila dvojica nadporučík Peter Zingor (zároveň bol vyhodnotený ako najlepší jednotlivec) a nadpráporčík Štefan Šajgal z Horskej záchrannej služby Nízke Tatry. Pohár za tretie miesto si do Čiech odniesla dvojica kapitán Martin Špaček a kapitán Tomáš Sajfrt z Hasičského záchranného zboru Hradec Králové.

Najlepší z rezortu

Na štvrtom mieste skončila najlepšia dvojica z rezortu obrany. Tvorili ju dvaja vojenski policajti z oddelenia krízového manažmentu Centra výcviku a kynológie VP Vlkanová – Hronsek rotmajstri Anton Turiak a Michal Katrák. „Intenzívnejšie som začal liezť koncom minulého leta. Bol som po prvý raz na takejto súťaži. S kolegom sme boli zdravo motivovaní. Začali sme si aj viac veriť. Najmä po prvom dni, keď sa nám podarilo vyliezť šesť stien. Každá mala svoje úskalía. Po prvom dni sily ubudli a plánovali sme, že vylezieme ešte tri cesty. Nakoniec sa nám podarilo vyliezť o jednu viac. O zvyšok síl nás doslova obrala cesta Dubáň. Tam sa lezie cez množstvo špár v skale.“ Rotmajster Turiak sa ku skalám dostal pomerne neskoro. Až keď pred šiestimi rokmi nastúpil k Vojenskej polícii. Odvtedy absolvoval na Lešti množstvo výcvikov a kurzov, oboznámil sa s potrebnými technikami.

Ďalší vojenský policajt rotmajster Pavol Malina najskôr pôsobil v bardejovskom prieskumnom prápore. K lanám má podľa vlastných slov vzťah už od malička. „Ako malého chlapca ma strýko brával do hôr. Najmä do Slovenského raja, kde som preliezal skalné prekážky, rebriky v skalách, začínal som liezť, používať laná. V prieskumnom prápore som sa znova dostal do styku s lanami, s prekonávaním prekážok. Pokračovalo to aj po prechode k Vojenskej polícii. Práve tu som mohol naplno využiť svoje zručnosti,“ hovorí rotmajster Malina. Vojenski policajti priznali, že mnohé z lanových techník, s ktorými sa oboznámili často využívajú vo svojej práci. Napríklad zlaňovanie z vrtuľníka, zlaňovanie z budov do okien. „Je to dobré pre našu profesionálnu zdatnosť. Vieme sa lepšie pohybovať v skalnom teréne. Veď Slovensko je hornatá krajina,“ priznávajú rotmajstri Turiak a Malina.

Riaditeľ súťaže plukovník Róbert Totkovič, 1. zástupca riaditeľa Centra výcviku Lešť pri odovzdávaní pohárov najlepším vysoko ocenil odhodlanie súťažiacich dosiahnuť čo najlepší výsledok. Pripomenul, že skalné lezenie nie je samoúčelné, ale pomáha vhodne rozvíjať spôsobilosti profesionálnych vojakov z rôznych útvarov ozbrojených síl, vojenských policajtov, hasičov či záchranárov.

Text a foto: Jozef Žiak

Železný muž 2016

V priestoroch Centra výcviku Lešť sa 25. a 26. mája po ročnej prestávke znova uskutočnila súťaž Železný muž. Zúčastnili sa na nej vyše tri desiatky zástupcov rezortov obrany, vnútra a spravodlivosti. Nechýbali ani zástupcovia Horskej záchrannej služby.

Súťažilo sa bez rozdielu vekových a športových kategórií. Víťazom sa stal práporčík Peter Ursíny z Krajského riaditeľstva Policajného zboru SR v Banskej Bystrici pred podpráporčíkom Michalom Sklárčikom z Úradu pre ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií Ministerstva vnútra SR. Na treťom mieste bol najlepší zástupca ozbrojených síl rotný Tomáš Barborík z nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády. Ešte pred poslednou disciplínou bol pred ním slobodník Tomáš Dzurilla z michalovského mechanizovaného práporu. Plávanie mu však nevyšlo a tak skončil na nepopulárnom štvrtom mieste. Ceny a poháre víťazom odovzdal riaditeľ súťaže 1. zástupca riaditeľa Centra výcviku Lešť plukovník Róbert Totkovič.

Rezort obrany na súťaži reprezentovali zástupcovia vojenských útvarov z celého Slovenska. Od Michaloviec cez Nitru, Rožňavu, Levice až po Trenčín. Všetci súťažiaci museli pri zvládnutí 10 súťažných disciplín siahnuť doslova na dno psychických a fyzických síl. Veď po zrýchlenom presune, ktorý absolvovali v uniforme, kanadách a so samopalom v ruke, ich čakali kľuky na bradlách s vlastnou váhou, premiestňovanie asi 200-kilogramovej pneumatiky, zhyby na hrazde doskočnej nadhmatom, nosenie dvoch bremien s celkovou váhou 120 kilogramov, prekážková dráha CIZMA, šplh na lane bez prízazu, predpaženie bremena v stoju s váhou 15 kilogramov, nosenie 100-kilových krosien na vzdialenosť 100 metrov. A nakoniec plávanie cez vodnú prekážku v poľnej uniforme. V tomto roku bol premiérový zaradený aj výsadok z výcvikového zariadenia Jakub Koloseum vo výške asi 1,5 metra nad vodnou hladinou.

Plukovník Totkovič spoločne s riaditeľom odboru špeciálneho výcviku podplukovníkom Jaroslavom Markom veria, že putovný pohár pre víťaza sa čoskoro znova vráti do rezortu obrany. Kapitán Martin Urban z organizačného výboru súťaže konštatoval: „Chýbalo viacero ostrieľaných pretekárov, ktorí sa v minulých rokoch bili o popredné priečky. Na niektorých skúsených silákoch z vojenských útvarov, čo už nejaký ročník Železného muža absolvovali bolo vidieť, že vek neoklamú. Napriek odhodlaniu to na popredné priečky nestačilo. Nádejou však bola veľká účasť nových mladých vojakov.“

Text a foto: Jozef Žiak

Bratislavskí puškári včera a dnes

Pri príležitosti 355. výročia vydania artikulu (štátutu) samostatného cechu puškárov prešporským magistrátom sa v Bratislavskej Sieni Dušana Jurkoviča uskutočnilo slávnostné zhromaždenie Cechu puškárov a delostrelcov.

Na základe žiadosti majstrov puškárov Konráda Ubelhaka a Hansa Neubera boli 8. júna 1661 vydané artikuly (štátút) samostatného cechu puškárov. Cech nadväzoval na činnosť cechu puškárov, zámočníkov, hodinárov a nožiarov, ktorý vznikol v roku 1571 a pôsobenie puškárskych majstrov v starom Prešporku od prvej polovice 15. storočia. F. Romér v Pozsony és kornyeke uvádza, že v Prešporku neodlievali len zvony, ale aj delá. V rokoch 1440 – 1442 bolo v Prešporku štyri až šesť výrobcov diel, ktorí odlievali delá nielen pre Prešporok, ale aj Ráb a Šoproň. V. Segeš v knihe Remeslá a cechy v starom Prešporku uvádza, že v rokoch 1434 – 1526 pracovalo v Prešporku 31 puškárskych a delolejárskych majstrov. Cech puškárov okrem výroby palných zbraní plnil aj dôležitú edukáciu, etickú a sociálnu funkciu, formoval hrdosť na puškárské remeslo a dbal na to, aby bola zachovaná vážnosť a úcta členov cechu, najmä majstrov, medzi obyvateľmi mesta.

V súčasnosti by sme mohli hovoriť o hrdosti na delostreleckú odbornosť a zbraň, o vážnosti a úcte k aktívnym delostrelcom, ako aj k tým, čo sú vo výslužbe. To sú hodnoty, na základe ktorých sa v roku 2016 obnovila činnosť Cechu puškárov pod názvom Cech puškárov a delostrelcov v Bratislave.

Na slávnostnom zhromaždení Cechu puškárov a delostrelcov sme nadviazali na tradíciu sv. Barbory, patrónky delostrelcov a obrady spojené s činnosťou cechu puškárov. Uskutočnili sa tiež akty inaugurácie majstrov a veľmajstra a pasovania rytiera delostrelectva. Pasovanie vykonal generálny sekretár Českej a Slovenskej obce delostreleckej JUDr. Marián Ďurina. Nasledoval spoločný sľub kanonierov. Pre účastníkov slávnostného zhromaždenia bola pripravená výstava historických zbraní a publikácií o histórii delostrelectva v Bratislave.

Členmi Cechu puškárov a delostrelcov v Bratislave sú delostrelci a príslušníci výzbrojnej služby, vojaci vo výslužbe a profesionálni vojaci, ako aj sympatizanti delostrelectva, historických zbraní a cechových tradícií. Cech je stavovskou organizáciou a majstrom sa môže stať len delostrellec s veliteľským alebo technickým vzdelaním v odbornostiach delostrelectva a raketového vojska a minimálne piatimi rokmi odsluženými v delostreleckých a raketových jednotkách a útvaroch.

plk. v. v. Jaroslav Junek

Veľmajster Cechu puškárov a delostrelcov
v Bratislave

Deti, vojaci a úsmev

„Najviac sa mi páčilo, ako vojaci naháňali a zneškodnili zloděja,“ s nadšením prízvukoval 8-ročný Matej Špitál, hodnotiac ukážku vojenskej polície na 19. ročníku tradičného podujatia Deň detí s ozbrojenými silami, ktoré sa uskutočnilo 28. mája v Námestove. A potom sa už ponáhľal na ukážku sebaobrany.

Stovky detí s rodičmi sa od predpoludnia až do podvečera počas nonstop programu presúvali v mestskej oddychovej zóne v Námestove, ktorú tvorí amfiteáter a rozľahlá trávnatá plocha s moderne vybudovanou lagúnou na brehu Oravskej priehrady. Zaujali ich vojenský kynológovia, vystúpenie Čestnej stráže OS SR a banskobystrickej vojenskej hudby, vystavená technika aj prelety vrtuľníkov či stíhačiek. Deti za zabavili v kreatívnych dielnach, spolu s rodičmi si zastreľali z laserovej pištole a ochutnali vojenský guláš. V stánku Personálneho úradu OS SR sa tí starší informovali nielen o podmienkach profesionálnej vojenskej služby, ale zastavili sa aj niektorí so záujmom o dobrovoľný výcvik: „Rozmýšľam o tom, že na vyplnenie momentálnej prestávky v zamestnaní by pre mňa mohla byť vhodná práve dobrovoľná vojenčina,“ zauvažoval Peter Beňák, absolvent aplikovanej matematiky.

„V našom regióne nie je vojenská posádka, preto sú nám naši slovenskí vojaci vzácní,“ povedal primátor Námestova Ján Kadera, čím len potvrdil to, čo svojou prítomnosťou vyjadrilo niekoľko tisíc Oravcov. „Máte šťastie, že žijete v mieri, a preto si možno neuvedomujete, že nie všetci vaši rovesníci vo svete sú na tom rovnako. No naši vojaci robia maximum, aby pomáhali žiť v pokoji a mieri aj deťom v iných

krajinách. A ktovie, možno si raz oblečiete vojenskú uniformu, maskáče, obujete kany a bude pre vás ctou chrániť našu kra-

jinu,“ prihovoriť sa deťom minister obrany Peter Gajdoš.

„Bolo to fantastické, som miho prekvapený,“ zhodnotil deň Námestovčan Milan Somora, ktorý prišiel medzi vojakov s deťmi Tabitou a Timonom. „Vrtuľník,“ podčiarkla hlasom Tabita. „Motorky“, zakončoval Timon. No na otázku, čo ich zaujalo najviac, hneď potom začali s nadšením vymenúvať všetko ostatné.

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement, autor

Mládež o potrebe a dôveryhodnosti ozbrojených síl

Sociológovia zo sekcie ľudských zdrojov MO SR realizovali v mesiacoch marec – apríl 2016 výskum názorov stredoškolskej mládeže. Zúčastnilo sa na ňom 1 485 študentov tretích ročníkov 68 stredných odborných a priemyselných škôl a gymnázií zo všetkých ôsmich krajov Slovenska.

Potrebuje Slovensko ozbrojené sily?
(n=1485)

Výskum priniesol mnoho zaujímavých a podnetných výsledkov, okrem iného sa v ňom zisťovali názory mládeže na potrebu dôveryhodnosti ozbrojených síl.

Spôľahlivosť a úcta

Z pohľadu rezortu obrany je veľmi pozitívne, že mladí ľudia, študenti stredných škôl nespochybňujú potrebu (existenciu) ozbrojených síl pre Slovensko. Vyše 90 % respondentov výskumu odpovedalo kladne na otázku, či Slovensko potrebuje ozbrojené sily. Len 9 % z opýtaných sa domnieva, že ozbrojené sily nie sú pre náš štát potrebné.

Stredoškólcovia ozbrojené sily považujú za veľmi dôležité pre obranu štátu (94,6 %). Nesúhlasia s názorom, že ozbrojené sily by mali zaniknúť (87,3 %). Väčšina mládeže súhlasí s názorom, že na naše ozbrojené sily sa dá spoľahnúť (63,3 %), že vojenské povolanie je atraktívne (62,6 %) a vojaci majú úctu verejnosti (59,4 %).

Zaujímavým poznatkom z výskumu je skutočnosť, že väčšina stredoškolskej mládeže súhlasila s názorom, že by bolo prínosné pre bezpečnosť Slovenska znovu zaviesť povinnú vojenskú službu (53,8 %).

Pramene dôvery

Skutočnosť, že stredoškolská mládež pozitívne vníma naše ozbrojené sily, akceptuje ich existenciu, uvedomuje si ich potrebu na udržanie bezpečnosti štátu, podčiarkuje aj fakt, že veľká väčšina mládeže dôveruje ozbrojeným silám (73 %).

Aké sú dôvody, pre ktoré mladí ľudia dôverujú našim ozbrojeným silám? Veľká skupina mládeže dôveruje ozbrojeným silám, pretože ich považuje za dobre vyškolené, pripravené na plnenie svojich úloh (26,5 % odpovedajúcich). Približne 13 % odpovedajúcich uviedlo, že ozbrojeným silám dôveruje preto, že má dobrú osobnú skúsenosť s nimi, resp. má vedomosti o schopnosti ozbrojených síl pomáhať v prípade živelných katastrof.

Zdrojom dôvery pre takmer 11 % respondentov sú sami profesionálni vojaci. Odzrkadľovalo sa to v odpovediach ako „Za vojakov idú ľudia, ktorým sa dá veriť“, „Vojaci sú starostlivo vybraní a prisahali“. Zdrojom dôvery k ozbrojeným silám je aj skutočnosť, že chrániť občanov krajiny je ich povinnosťou a sú tu na to. Približne štvrtina z opýtaných študentov vyjadrila dôveru ozbrojeným silám tvrdeniami, ako napríklad: „Verím, že by nás ochránili“, „Viem, že ak by prišla vojna, vedia hneď zasiahnuť“, „Ozbrojené sily sú odhodlané brániť vlasť“. Medzi ďalšie zaujímavé dôvody, ktoré uviedli študenti, patrí skutočnosť, že ozbrojené sily doposiaľ nesklamali, resp. respondenti nemajú dôvod im neveriť.

Ukazuje sa, že mladí stredoškólcovia si uvedomujú potrebu ozbrojených síl, ich význam pre náš štát, pozitívne hodnotia naše ozbrojené sily. Je to devíza, s ktorou treba „správne narábať“ a nepremrhať ju.

Text: Karol Čukan

Pláva až do Ria

Keď Katarína Listopadová na Olympijských hrách mládeže v Singapore v roku 2010 skončila štvrtá na 50 metrov motýlik aj na 100 metrov voľný spôsob, bolo zrejmé, že ide o vychádzajúcu slovenskú plaveckú hviezdu. Už ako členka VŠC Dukla Banská Bystrica bude reprezentovať Slovensko na tohtoročnej olympiáde v brazílskom Riu de Janeiro.

Olympijský bazén si vyskúšala v Londýne, no po rozplavbách na 200 metrov polohových pretekoch sa 28. najlepším časom neprebojovala ďalej. A-limit do Ria však získala už na vlnajšej Veľkej cene Slovenska a druhý 25. júna 2016 v Ríme. O jej narastajúcej výkonnosti svedčí aj bronz zo svetovej univerziády v kórejskom Gwang-ču na 100 metrov motýlik či viacero nových národných rekordov.

Cesta do Dukly

„Okrem účasti na olympiáde v Londýne sú to práve výsledky z minulého roka, ktoré ma tešia najviac,“ povedala nám rodená Bratislavčanka, ktorá za kluby v hlavnom meste súťažne plávala od šiestich rokov. Má len 23 rokov, no otázka znie, či to niekedy chcela aj „zabaliť“. „Takých chvíľ je veľa a prichádzajú najmä vtedy, keď sa po celoročnej drine nepodarí taký výsledok, aký by mojej námahe zodpovedal.“ Vždy však našla motiváciu ísť ďalej – a aj za lepšími podmienkami. „Aj predtým som poznala niektorých plavcov, ako aj iných úspešných športovcov, ktorí v Dukle nejaký ten rok pôsobili. Aj na základe ich informácií som vedela, že ak chcem robiť šport na profesionálnej úrovni a s kvalitným zázemím, tak moja cesta musí viesť práve do Dukly. Som tu už tri roky a som spokojná. Na plávanie sú tu výborné podmienky, po materiálnej stránke mi klub tiež výrazne pomáha. Takže ostatné je na mne...“

Najsilnejšia zbraň: nohy

Nie, žiadneho vojenského profesionála v rodine nemá. „Ale to, čo sa kedysi volalo povinná vojenčina – tak tú môj tато absolvoval,“ usmeje sa. V krvi má však disciplínu vrcholového športovca. „Keby som ju nemala, neboli by výsledky. Samozrejme, sú dni, keď som unavená a keď sa mi nechce, ale veľmi rýchlo na ne zabúdam. Najmä keď príde najbližší úspech.“ Trénuje šesť dní do týždňa. Vo vode je zakaždým po dve hodiny. „Pridávam tri razy týždenne posilňovňu a dvakrát aj cvičenie s vlastným telom. Sústreďujem sa na brucho a chrbát.“ Katarína študuje na vysokej škole. „Okrem učenia sa výlučne pripravujem na olympiádu. Na nič iné nemám čas“.

Keď vlani v novembri na mítingu rakúskom Grazi prekonala slovenský rekord na 100 metrov znak v 25-metrovom bazéne, zlepšila ho po šestnástich rokoch. Martina Moravcová ho držala od roku 1999 a mal hodnotu 1:00,29. K. Listopadová ho skrátila pod minútu: na výborných 58,89.

„Rezerv mám však stále veľa. Nebudem konkrétne hovoriť, aké, je to zopár maličkostí, ktoré ma však v konečnom dôsledku stoja niekoľko desiatín. A najsilnejšia zbraň? Zrejme nohy. Teda tak to vraví tréner,“ pozna-

mená s úsmevom Katarína Listopadová, ktorá nechce hovoriť o svojom olympijskom ciele. Nepochybujeme však, že jej ambíciou je skončiť čo najvyššie. Držíme palce.

Text: Pavol Vitko • Foto: TASR

Girášek stříbrný aj zlatý

Študent 3. ročníka Akadémie ozbrojených síl vojak Michal Girášek na 23. ročníku prestížnej medzinárodnej súťaže v armwrestlingu „Senecká ruka 2016“ získal v kategórii do 85 kilogramov striebro. V náročnej konkurencii 21 borcov z Maďarska, Ukrajiny, Bulharska a Slovenska ho v pretláčaní pravou rukou porazil len Bulhar Plamen Dimitrov. Vojak Girášek otvoril svoju úspešnú sezónu už vo februári, keď zvíťazil v pretláčaní pravou rukou na Zimnej univerziáde Slovenskej republiky.

(hg) • Foto: archív M. G.

Vojaci očami detí 2016

ŠTÝL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS

Porota, v ktorej okrem redaktorov Obrany a pracovníkov komunikačného odboru zasadli nadporučíčka Andrea Rišianová z Čestnej stráže prezidenta SR aj výtvarníci František Guldán, Jozef Porubčín a Vojtech Polakovič, vyhodnocovala súťaž 20. mája 2016 v aule ministerstva obrany. Hodnotila dovedna 850 výtvarných prác, z toho 587 v kategórii mladší žiaci a 215 v kategórii starší žiaci. Štyridsaťosem výkresov bolo zo špeciálnych škôl.

Víťazi v obidvoch kategóriách získali za prvé miesto 160 eur, za druhé miesto 130 eur, za tretie miesto 110 eur. Okrem toho im MO SR na Dni detí s Ozbromenými silami SR v Námestove v sobotu 28. mája spolu s diplomami odovzdalo aj darčkové a propagačné predmety.

Porota sa spomedzi žiakov špeciálnych škôl rozhodla oceniť čestným uznaním Dominika Kotlára zo Spojenej školy – Špeciálnej základnej školy internátnej pre žiakov v NKS v Topoľčanoch za prácu Vojna je ako žralok. Pretože práce poslalo i viacero materských škôl, pre ktoré nebola vyhlásená špeciálna kategória, rozhodla sa porota osobitným čestným uznaním oceniť Šimona Hacaja z MŠ na Bancíkovej ulici v Bratislave za kresbu Vojaci.

V kategórii starší žiaci zvíťazili:

- 1. miesto:** Matúš Tomovčík, 6. tr. ZŠ J. Švermu 6, Michalovce
- 2. miesto:** Kristína Kulíková, 11. r. ZUŠ Októbrová 32, Prešov
- 3. miesto:** Soňa Brandisová a Michaela Papánková, 5. tr. ZŠ Medzilaborecká 11, Bratislava

V kategórii mladší žiaci porota udelila tri ceny:

- 1. miesto:** Klára Mráziková, 2. B, ZŠ Jarná 20, Žilina
- 2. miesto:** Maxim Lajčiak, 3. A, ZŠ Jarná 20, Žilina
- 3. miesto:** Filip Hakaj, 4. B, ZŠ J. Švermu 6, Michalovce

Minister obrany Slovenskej republiky, náčelník Generálneho štábu Ozbromených síl SR, redakcia OBRANA a organizátori Dňa detí s armádou vyhlásili na rok 2016 už 15. ročník výtvarnej súťaže pre žiakov základných škôl Vojaci očami detí. Na súťaži sa zúčastnilo 89 škôl a 25 kresieb zaslalo aj dvadsať jednotlivcov.

Letné hudobné festivaly

JÚL 2016

Topfest 2016

30. júna. – 2. júla,
Letisko Piešťany

Sezónu letných prázdninových hudobných festivalov už tradične otvára piešťanský Topfest, tohto roku po trinásty raz. Zahrajú na ňom Puddle of Mudd, Guano Apes, UK Subs, Europe, The Darkness, Reckless Love, Kabát, Wanstowi Vjegy, Horkýže Slíže, Chinaski, Desmod, Kandráčovci, Zóna A, Dereš, Walter Schnitzels-son, Slobodná Európa a ďalší.

Jednodňová vstupenka: 30 eur, permanentka: 45 eur, permanentka V.I.P. 120 eur

Hip Hop Žije

1. – 3. júla,
Bratislava
– Zlaté piesky

V poradi už štvrtý ročník najväčšej hip hopovej udalosti na Slovensku, festival Hip Hop Žije, sa vracia na bratislavské Zlaté piesky prvý júlový víkend. Okrem všetkých mien česko-slovenskej scény, ktoré predvedú svoje umenie na dvoch pódioch, nemôžu chýbať zahraniční hostia ako legendárny DJ Premier či Pusha T.

Permanentka v predpredaji: 43,90 eur, permanentka V.I.P. v predpredaji: 99 eur

Country Stopa

8. – 9. júla, Amfiteáter
Dudince

Štrnásty ročník obľúbeného dvojdnového country festivalu v Dudinciach v príjemnom prostredí predstaví účinkujúcich ako Peter Bič Project, Michal Tučný R. B. Plzeň, Od plotny skok, Divozel, Domovina, Franta Nedvěd, Ploštin Punk, Bukasový masív a ďalší.

Jednodňová vstupenka v predpredaji: 10 eur, na mieste 12 eur. Dvojdnová vstupenka

v predpredaji 15 eur, na mieste 17 eur.

Dôchodcovia: 5 eur / deň, deti do 12 rokov

ZADARMO, ZTP s preukazom ZADARMO.

Stanovanie ZADARMO!

Vrbovské vetry

16. – 17. júla,

Vrbové, štadión

Jubilejný desiaty ročník multižánrového festivalu s veľkým srdcom. Veľa kvalitnej hudby, preteky na hojdačích koňoch, formula nula, streľba z poplašnej pištole a veľa ďalších atrakcií. Zahrajú Pražský výběr v pôvodnej zostave, Medial Banana, Slobodná Európa, Jasná Páka, Chiki Liki Tu-A + Projekty, Karpatské Chrbáty, Vrbovskí víťazi a ďalší.

Vstupné v deň konania na mieste 17 eur

Gothoom Festival

21. – 23. júla, Ostrý Grúň,

areál Kollárová, okres

Žarnovica

Siedmy ročník jedinečného metalového festivalu sa teší na kapely Asphyx, Marduk, Rotting Christ, Napalm Death, Bölzer, Diabolical či Harakiri for the Sky.

Vstupenky v predpredaji: 45 eur, vstupné V.I.P. 70 eur. Vstupné na mieste: 50 eur

Žákovic Open

22. – 23. júla,

Trenčianske

Bohuslavice, areál penziónu Žákovic

Výnimočný hudobný festival pri dedine Trenčianske Bohuslavice, kde sa pravidelne stretávajú spriatelnené kapely, hudobníci sa zároveň stávajú divákmi a zabávajú sa spolu s obecnosťou. V malebnom prostredí Bošáckej doliny vystúpia Dan Bárta a Illustratosphere, Para,

Vidiek, Korben Dallas, Chiki Liki Tu-a, Puding pani Elvisovej, Slobodná Európa, Hex, Saténové Ruky a ďalší.

Permanentka v predpredaji: 20 eur, na mieste:

25 eur. Jednodňová vstupenka v predpredaji:

15 eur, na mieste: 18 eur

ZTP vstup zadarmo, sprievod platí vstupné,

deti do 10 rokov vstup zadarmo v sprievode dospelých osoby

Cibula Fest

22. – 23. júla,

Letisko Holíč

Siedmy ročník populárneho multižánrového festivalu aj tento rok spojí českú a slovenskú hudobnú špičku priamo na hranici oboch krajín – na letisku v Holíči: The Paranoid, No Name, Chinaski, Scooter, Hlahol, Support Lesbiens, Buty, Hex, Ine Kafe a ďalších.

Jednodenná vstupenka: 25 eur

Permanentka: 37 eur

Fest Dobré Rybníky

29. – 30. júla, Opatovce

Rybníky v katastrálnom území Opatovce pri Trenčíne budú dejiskom fest dobrého podujatia. Nebude chýbať ani veľká jam session, remeslá, workshopy a, samozrejme, dobré pivo a gastronómia. Do tanca a na počúvanie hrajú Wabi Daněk, Jaroslav Samson Lenk, Alan Mikušek, Roman Horký a Kamelot, Cop, Poutníci, Bobova Diéta, Zátulani, Karpatské Horké, Mince Vo Fontáne, F. Nedvěd ml., Trampas a ďalší.

Vstupenky v predpredaji: 12 eur,

na mieste 16 eur.

Deti do 140 cm zadarmo

Stanovanie a parkovanie zadarmo

FILM

Free State of Jones

Americký scenárista a režisér Gary Ross sa inšpiroval skutočným príbehom chudobného južanského farmára Newtona Knighta (1837 – 1922), ktorý musel počas občianskej vojny narukovať do konfederáčnej armády. Získal hodnosť kapitána, nesúhlasil však s požiadavkami Juhu ani Severu, a tak dezertoval, založil vlastné ozbrojené sily a v rodnom okrese Jones County vyhlásil nezávislý štát. Po vojne sa oženil s bývalou otrokyňou a svoje predstavy o ideálnej spoločnosti realizoval v komunite na juhu Mississippi. Vo filmovej dráme ho stvárnil Matthew McConaughey. Film vznikol v Mississippi a Louisiane s rozpočtom 65 miliónov dolárov.

VIDEO

Údolie tieňov

Skutočnosťou sa inšpirovala aj americko-nemecká vojnová dráma *We Were Soldiers* scenáristu a režiséra Randalla Wallacea z roku 2002 o prepuknutí vojny vo Vietname. V nedeľu 14. novembra 1965 sa v údolí la Drang 395 amerických vojakov stretlo v nerovnom boji s desaťnásobnou prevahou severovietnamských bojovníkov. Film vznikol podľa knihy generálporučíka Harolda G. Moora a vojnového spravodajcu Josepha L. Gallowaya. Veliteľa 7. pluku leteckej kavalérie Moora stvárnil Mel Gibson, spoluúčinkujú Madeleine Stoweová, Greg Kinnear, Sam Elliott, Keri Russell a ďalší.

Pohoda a tí druhí

So začiatkom prázdnin je už dvadsať rokov neodmysliteľne spojený trenčiansky festival Pohoda. O jubilejný ročník, vstupenky aj parkovacie a ubytovacie možnosti je veľký záujem. Do istej miery sa pod to možno podpísalo aj samotné výročie, no nepochybne najväčším ťahákom je zoznam interpretov, ktorí 7. – 9. júla zavítajú na trenčianske letisko. Po jedenástich rokoch sa vracajú britskí taneční šialenci The Prodigy a uvidíme, či sa im opäť podarí zlaadiť hudobnú produkciu s počasím, keďže počas megahitov Firestarter, či Smack My Bitch Up trieskali nad hlavami priaznivcov hromy a blesky. Organizátori by sa bez toho určite radšej zaobišli... Úplným protikladom je islandská formácia Sigur Rós. Jej poetika a éterickosť patrí medzi najväčšie magnety akéhokoľvek festivalu a Mišo Kaščák sa už roky snažil angažovať ich. Podobne to bolo aj v prípade nekonvenčnej PJ Harvey. Aktuálny album dvojnásobnej držiteľky prestížnej Mercury Prize znie veľmi príjemne a nepochybujeme, že jej vystúpenie sa zaradi medzi ďalšie nezapomenuteľné zážitky, ktoré Pohoda každoročne prináša. Tešiť sa môžeme aj na Rakúšana, vystupujúceho pod menom Parovoz Stelar, zakladateľa štýlu zvaného electro swing; mnohých poteší, že po roku sa opäť uvidíme s nesmierne príjemnou kapelou Lola Marsh z Izraela. Početnú britskú enklávu dopĺňajú The Vaccines, no a medzi poslednými potvrdenými menami na tohtoročnú edíciu sa objavila niekdajšia frontmanka skupiny Moloko a nemenej úspešná sólistka Róisín Murphy. Uvidíme, či sa pokúsi o duet s najväčšou domácou hviezdou Janou Kirschner, lebo tieto dve dámy spája postava Eddieho Stevensa. Kým pre Róisín je producentom, pre Janku ide o partnera a otca jej dvoch detí. Odporučiť musíme aj ďalšie mená – James Blake, DJ Shadow, Gogol Bordello, Honeyblood, Flying Lotus, či sibírsky DJ-ský zázrak Nina Kravitz. Z česko-slovenskej scény nevynechajte vystúpenia Davida Kollera, Lenky Dusilovej, kapiel Walter Schnitzelson, Ills, Billy Barman a Saténové Ruky. A veríme, že ani tento rok nebude na Pohode chýbať neopakovateľná pohoda. Uvidíme sa tam?

(ik)

KNIHA

Kontraktor

Kontraktora si najímajú súkromné osoby, firmy a politici, aby ich ochraňoval a sprevádzal na nebezpečných misiách. Skôr ako Peter Kijaba, autor knihy *Kontraktor* (vydavateľstvo Tatran) dostal ponuku na uzavretie kontraktu, usiloval sa aj o kariéru profesionálneho vojaka v slovenských ozbrojených silách. Prešiel tvrdým výcvikom vo francúzskej Cudzineckej légii. Jeho rozprávanie prináša tému, s ktorou sa na Slovensku stretávame po prvý raz. Odkrýva tabu Cudzineckej légie, tvrdé podmienky v nej a päťročný výcvik, ktorým prešiel. Časť výcviku absolvoval v Gabone a na Pobreží Slonoviny. V súčasnosti pôsobí v Afganistane.

1. júl

- 1271 Uhorský kráľ Štefan V. a český kráľ Přemysl Otakar II. uzavreli v Bratislave mierovú zmluvu
1991 Zanikla Varšavská zmluva

2. júl

- 1961 V meste Ketchum, Idaho, spáchal samovraždu americký spisovateľ Ernest Hemingway

3. júl

- 1866 V bitke pri Sadovej neďaleko Hradca Králové pruské vojská porazili rakúsko-saskú armádu aj vďaka moderným puškám zadovkám

4. júl

- 1776 Výročie vyhlásenia vzniku nezávislých Spojených štátov amerických, štátny sviatok USA

9. júl

- 1816 Argentína vyhlásila svoju nezávislosť od Španielska

10. júl

- 1621 V bitke pri Nových Zámkoch vojská pod velením sedmohradského kniežaťa Gabriela Betlena porazili cisársku armádu, zahynul veliteľ cisárskych vojsk generál Buquoy
1991 Boris Jeľcin sa stal prvým prezidentom Ruska

18. júl

- 1866 Ženíjné jednotky rakúskej armády v snahe zabrániť pruským vojskám postupovať k Viedni do vzduchu vyhodili neďaleký železničný most na trati Bratislava – Viedeň. Po prvý raz bola na Slovensku na zničenie mostnej konštrukcie použitá výbušnina.

- 1941 V Londýne podpísali čs.-sovietsku zmluvu o spoločnom postupe vo vojne, o výmene vyslancov a o vzájomnej pomoci a podpore vo vojne proti Nemecku. ZSSR uznal čs. vládu v Londýne a nezávislosť ČSR v jej predmníchovských hraniciach. Sovietska vláda dala súhlas na vytvorenie čs. vojenských jednotiek na svojom území

19. júl

- 711 V bitke pri rieke Guadalete (južné Španielsko) moslimské vojsko porazilo Vizigóťov

20. júl

- 1926 Zomrel Felix Edmundovič Dzeržinskij, ruský revolucionár, sovietsky politik poľského pôvodu, zakladateľ a veliteľ tajnej služby Čeka, predchodkyne NKVD a KGB (nar. 1877)

21. júl

- 1861 Prepukla bitka pri Bull Rune, prvá veľká bitka americkej občianskej vojny

22. júl

- 1456 Uhorské vojská pod velením Jána Huňadyho porazili v bitke pri Belehraďe osmanskú armádu, ktorej velil sultán Mehmed II.

- 1576 Očová vypálili a vyplienili Turci, mnoho ľudí zabili a asi 50 odviekli do otroctva

- 1866 Pri Lamači sa odohrala posledná bitka prusko-rakúskej vojny

26. júl

- 1866 V Mikulove uzavreli rakúsko-pruské prímerie

28. júl

- 1566 Uhorský kráľ a sedmohradský vojvoda Ján Žigmund Zápoľský s posilou tureckých vojsk začal pochod z Košíc na západ, aby obsadil časť Slovenska

29. júl

- 1946 V Paríži sa začala konferencia zástupcov 21 štátov protifašistickej koalície o návrhoch mierových zmlúv s bývalými satelitmi fašistického Nemecka

31. júl

- 1971 Astronauti misie Apollo 15 po prvý raz vyskúšali lunárne vozidlo

Zostavila:
Mária Stanová,
VHÚ

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

? Aké sú povinnosti zamestnávateľa, ak zamestnáva tehotné ženy?

! Na každom pracovisku treba venovať zvýšenú pozornosť osobitným skupinám zamestnancov, ku ktorým patria v zmysle § 3 písm. c) zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov: tehotné ženy, matky do konca deviateho mesiaca po pôrode, dojčiace ženy, mladiství a zamestnanci so zdravotným postihnutím.

V záujme ochrany zdravia a života ženy, matky, ako aj dieťaťa, bolo prijaté Nariadenie vlády SR č. 272/2004 Z. z. ktorým sa ustanovuje zoznam prác a pracovísk, ktoré sú zakázané tehotným ženám, matkám do konca deviateho mesiaca po pôrode a dojčiacim ženám, zoznam prác a pracovísk spojených so špecifickým rizikom pre tehotné ženy, matky do konca deviateho mesiaca po pôrode a pre dojčiace ženy a ktorým sa ustanovujú niektoré povinnosti zamestnávateľom pri zamestnávaní týchto žien. V zmysle nariadenia je zamestnávateľ povinný pri všetkých prácach a na pracoviskách, spojených so špecifickým rizikom vystavenia tehotnej ženy, matky do konca deviateho mesiaca po pôrode a dojčiacej ženy pôsobeniu škodlivých faktorov, vplyvov, procesov alebo pracovných podmienok posúdiť charakter, stupeň a trvanie takého vystavenia. Potom musí vyhodnotiť všetky riziká pre ich bezpečnosť a zdravie a na základe odborného posúdenia zdravotnej spôsobilosti z hľadiska možných účinkov na tehotenstvo alebo dojčenie takej ženy príslušným lekárom rozhodnúť o prijatí potrebných opatrení.

Zamestnávateľ nemôže za žiadnych okolností tieto osoby nútiť, aby vykonávali práce, pri ktorých sa zistilo možné ohrozenie ich bezpečnosti a zdravia a možné účinky na tehotenstvo alebo dojčenie. Zákon o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci stanovuje každému zamestnávateľovi povinnosť vypracovať a podľa potreby aktualizovať vlastný zoznam prác a pracovísk, ktoré sú pre túto skupinu zamestnancov zakázané, a tak je tomu aj v rezorte obrany.

JUDr. Monika Olexová
odbor riadenia špecializovanej štátnej správy MO SR

Ročenka ordinariátu

K 31. decembru 2015 pôsobilo v Ordinariáte Ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR 57 kaplánov. Z nich bolo 20 vojenských, 14 policajných, 3 hasičských, 17 väzenských a 2 colní. Jeden kňaz pôsobil ako správca bratislavskej Katedrály sv. Šebastiána. Z celkového počtu je 17 kňazov z Gréckokatolíckej cirkvi. Popri takýchto základných štatistikách sa v Ročenke ordinariátu za rok 2015 možno zoznámiť so začiatkom ordinariátnej synody, autori predstavujú hlavný chrám ordinariátu (už spomenutá katedrála sv. Šebastiána), informujú o zasadnutí Medzinárodného vojenského apoštolátu v Santiagu de Compostela či o svätej omši pre amerických vojakov na základni Kuchyňa. Na vyše tristo stranách aj prostredníctvom stoviek fotografií autori dokumentujú ďalšie desiatky aktivít minulého roka.

Vojna je vojna

Miroslav Hajdučík z Námestova patrí k tým ľuďom, ktorých fascinujú dejiny vlastného regiónu a zároveň vedia, že s odchodom posledných pamätníkov druhej svetovej vojny budú v ich kraji historici odkázaní len na oficiálne záznamy, raz deformované porazenými, inokedy dotvárané víťazmi. Aj preto sa tento mestský policajt podujal spísať „Skutočné príbehy našich ľudí z 2. svetovej vojny“ – ako uvádza aj podtitul jeho knihy.

Prostredníctvom príbehov zachytáva najmä krutý 36-hodinový boj o Námestovo, keď na Veľkonočný pondelok 3. apríla 1945 ostalo v meste následkom ťažkých bojov postupujúcej Červenej armády a brániacich sa fašistov zabýtych, spálených či v sutinách udusených až 77 miestnych občanov. Samozrejme, prináša aj údaje z miestnych kroník či archívov. Dokonca sa mu podarilo získať dobový denník od jedného občana. „Mimoriadne otrasne zapôsobil na občanov blízkej obce Štefanov pohľad na mŕtvolu M. Rendlovú – Vankovú, zvierajúcu v náručí svojho zastreleného synčeka,“ prináša okrem iného spomienky na situáciu, keď príslušníci nemeckého protipartizánskeho Sonderkommanda v deň svojho odchodu z Oravy vyvliekli 2. februára 1945 z preplnenej námestovskej väznice 16 ľudí. Schindlerovcov, Steinovcov, Neumanovcov a ďalších surovo povraždili. Ich mŕtve telá našli a pochovali Štefanovčania až po týždni. M. Hajdučík ako amatérsky historik priznáva, že knihu k výročiu oslobodenia svojho mesta vydal s pocitom neistoty, uchýliac sa k starému citátu *feci, quod potui, faciant meliora potentes*. Čiže: urobil som, čo som mohol, schopnejší nech to urobia lepšie. Jeho dielo sa stretlo v regióne s uznaním. Ak chce Slovensko podnecovať svojich občanov k hrdošti a poznaniu svojej histórie, Miroslavovi Hajdučíkovi aj jemu podobným treba vysloviť uznanie.

(pv)

Som na ťahu

„Som na ťahu a druhým ťahom dávam mat, som na ťahu a nebojím sa strát...“ spieva najnovšie skupina Mince vo fontáne, ktorá pôsobí pod záštitou Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Svoj najnovší album, nazvaný *Som na ťahu*, táto obľúbená multižánrová kapela vydala v apríli a je v poradí už ich piaty. Lídrom skupiny je už od jej vzniku v roku 1999 Vladimír Slavík,

major v. v. a zamestnanec Personálneho úradu Ozbrojených síl SR. Vladimír Slavík je tiež jedným z ťahúňov jedinej prehliadky hudobných skupín v Ozbrojených silách Slovenskej republiky Folk Rock Army. Na CD *Som na ťahu* sa podieľal aj kapitán Ján Kamenský z Jazykového inštitútu Generálneho štábu Ozbrojených síl SR a študent Akadémie ozbrojených síl vojak Alexander Botoš.

Text: Pavol Vitko

MILITARY ENGLISH CYBER WARFARE ANYONE?

Pripravila Nadežda Kochmanová • Foto: U.S. Air Force

Cyber warfare is defined as a politically motivated attack on an enemy's computer, network and/or information systems. Waged via the Internet, these attacks are used to disable networks, software and computers, to steal or acquire classified information from rival institutions or individuals for military, political or financial gain, and to disrupt normal operations and equipment, such as communications, fuel, power and transportation infrastructures. In its scariest incarnation, cyber warfare could target the most important strategic asset a country has: its population, destabilizing economy, shutting down services and/or abruptly terminating public communication by disabling the power grid or telecommunication networks.

The most concentrated cyber warfare offensives to date took place in Estonia in 2007 when more than 1 million computers were used to jam government, business and media websites. The attacks, widely believed to have originated in Russia, inflicted damage estimated in the tens of millions of euros of damage. The U.S. government alone reports a staggering 61,000 cyber-security breaches per year resulting in the theft of Social Security numbers, job assignments and performance evaluations. According to some estimates, hacking costs the U.S. some \$300 billion per year, while worldwide that figure is 1.5 times higher amounting to a full 1 % of global income.

Professor of space security and cybersecurity John Sheldon claims that cyber warfare attacks all three layers of the cyberspace: the physical layer, including hardware, cables, satellites, and other equipment; the syntactic layer, which includes the software providing the operating instructions for the physical equipment; and the semantic layer that involves human interaction with the information generated by computers and the way that information is perceived and interpreted by its user. He explains that cyber war attacks thus can be made against the physical infrastructure using traditional weapons and combat methods: computers can be physically destroyed, their networks interfered with or destroyed, and the human users of this physical infrastructure can be duped, or killed in order to gain physical access to a network or computer. Attacks against the syntactic layer rely on cyber weapons that destroy, interfere with, corrupt, monitor, or otherwise damage the software operating the computer systems. Such weapons include malware, malicious software such as viruses, trojans, spyware, and worms that can introduce corrupted code into existing software, causing a computer to perform actions or processes unintended by its opera-

tor. Other cyber weapons include distributed denial-of-service, or DDoS, attacks, in which attackers, using malware, hijack a large number of computers to create so-called botnets, groups of "slaved" computers that then attack other targeted computers, preventing their proper function. And finally, semantic cyber attacks (also known as social engineering) steal human users' passwords, financial details, and classified government information through fraudulent means. Social-engineering techniques include phishing—in which attackers send seemingly innocuous e-mails to targeted users, inviting them to divulge protected information for apparently legitimate purposes—and baiting, in which malware-infected software is left in a public place in the hope that a target user will find and install it, thus compromising the entire computer system.

Key features of any major cyber defense structure include firewalls to filter network traffic, encryption of data, tools to prevent and detect network intruders, physical security of equipment and facilities, and training and monitoring of network users. A growing number of modern militaries are creating units specifically designed to defend against the escalating threat of cyberwar. Stateside, U.S. Cyber Command, based at Fort Meade, Maryland is charged with conducting all U.S. military cyber operations. The United Kingdom set up the Cyber Security Operations Centre (CSOC) in September 2009, and France set up its Network and Information Security Agency in July 2009.

GLOSSARY

• **waged** (weɪdʒd) - viesť, prevádzkovať; • **incarnation** (ɪnˈkɑːneɪʃən) - prevtelenie; forma; • **power grid** ('paʊər grɪd) - elektrická rozvodná sieť; • **jam** (dʒæm) - blokovat', zámerne rušiť; • **staggering** ('stægərɪŋ) - ohromujúci; • **layers** ('leɪəz) - vrstvy; • **duped** (dupt) - podvedený, prekabátený; • **unintended** (ˌʌnɪnˈtendɪd) - nezamýšľaný; • **fraudulent** ('frʌdʒələnt) - podvodný, ľstivý; • **innocuous** (ɪˈnɒkjʊəs) - neškodný; • **divulge** (dɪˈvʌldʒ) - prezradiť, vyraziť.

pplk. Jozef Michalov
zástupca Generálneho
vikára OS SR

DUCHOVNÉ SLOVO

Vojenská katedrála a milosrdenstvo

V júni si Ordinariát Ozbrojených síl a ozbrojených zborov Slovenskej republiky pripomenul výročie posviacky svojho chrámu, Katedrály Ozbrojených síl a ozbrojených zborov Slovenskej republiky. Tento chrám bol konsekrovaný bratislavským arcibiskupom 13. júna 2009 a zároveň ho v tento deň bratislavská arcidiecéza darovala Ordinárovi ozbrojených síl a ozbrojených zborov.

Katedrála sa nachádza v hlavnom meste Slovenska a jej patrónom je svätý Šebastián, ktorý je zároveň jedným z hlavných patrónov Ordinariátu. Chrám slúži všetkým veriacim, ktorí sa hlásia do Ordinariátu a všetkým katolíckym veriacim bratislavskej miestnej časti Rača – Krasňany. Pre mnohých, ktorí vykonávajú svoju službu na východ od Bratislavy, je to informácia irelevantná, alebo absolútne nepodstatná. Akýsi kostolík nachádzajúci sa mimo centra Bratislavy...

Z kultúrneho hľadiska má Katedrála Ordinariátu veľký význam. Veď mozaika nachádzajúca sa na vnútornom priečelí chrámu, Krížová cesta a ďalšie vyobrazenia z dejín spásy, sú dielom svetoznámeho slovinského umelca, jezuitu Pátra Marka Ivana Rupnika. Je autorom mozaiky v Bazilike pátra Pia v San Giovanni Rotondo. Jeho diela sa nachádzajú na pútnických miestach v Lurdoch, Fatime, či v kaplnke Redemptoris Mater vo Vatikáne. Z umeleckého hľadiska je katedrála veľmi zaujímavým objektom s neustále sa zvyšujúcou kultúrnou hodnotou.

Ale tento aspekt je sekundárny. Katedrála je predovšetkým duchovným centrom Ordinariátu a matkou všetkých kaplniek, ktoré sú zriadené v útvaroch a zariadeniach rezortu obrany i všetkých kaplniek v pôsobnosti ozbrojených zborov. Je symbolom jednoty a znakom veľkého duchovného potenciálu, ktorý zaiste je u príslušníkov ozbrojených síl a ozbrojených zborov.

Tento rok pápež František vyhlásil za rok milosrdenstva. Veriacim pripomína milosrdenstvo božie, no zároveň všetkých ľudí dobrej vôle pobáda k zmiereniu. Aj vo vojenskej katedrále je pri tejto príležitosti otvorená Svätá brána, ktorá symbolizuje tento jubilejný rok.

Brána milosrdenstva i brána katedrály je otvorená každému. Ak by ste si počas letných dovolenkových dní našli čas a chceli navštíviť tento zaujímavý kostol, duchovný správca katedrály, dp. Peter Hasidlo, vám ochotne predstaví našu Katedrálu Ozbrojených síl a ozbrojených zborov Slovenskej republiky.

Všetci na vodu!

Bicyklovanie v horúcom sparnom lete nie je pre vás, pri turistike vám ostatní členovia rodiny kondične nestačia? Strávte zopár dní v lone prírody s rodinou a priateľmi, s večermi pri táboráku a nocovaním v stane na brehu rieky. Zorganizujte si splav rieky!

Vyber toku, úseku a dĺžky splavu prispôbte schopnostiam osádok. Ak vaše doterajšie vodácke skúsenosti zahŕňajú len plavbu na duši z traktora na rybníku, radšej požiadajte nejakého skúsenejšieho vodáka o sprevádzanie. Využiť môžete rozširujúcu sa ponuku lodeníc, ktoré celý splav pomôžu naplánovať, za prijateľnú sumu materiálne vybaviť a dajú vám aj cennú inštrukciu o technike ovládania plavidla a podmienkach na rieke.

Slovensko poskytuje vďaka pomerne hustej riečnej sieti a členitému reliéfu rôznorodé podmienky. Problémom je, že sú malé, krátke, alebo v lete nemajú dosť vody, prípadne sú zničené reguláciou. Napriek tomu sa môžu milovníci adrenalínu vybrať na Dunajec, Hornád, na jar je splavná aj Belá. Splavovať sa dajú časti Váhu, Nitry, Ipľa, Oravy. Na východe sú splavné Laborec, Topľa, Latorica, Bodrog a Ondava. Čoraz vyhľadávanejší je splav Malého Dunaja, ramien Dunaja a Moravy. Najobľúbenejšou destináciou umožňujúcou viacdenný splav od kempu ku kempu je Hron.

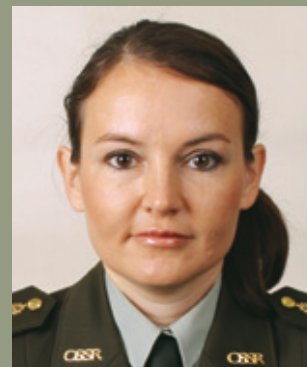
Výbava

V požičovni si vyberte dvojmiestne, ak pôjdete s malými deťmi tak trojmiestne kanoe. Niektorým viac vyhovujú nafukovacie člny a rafty, sú síce pomalšie, ale stabilnejšie. Okrem pádla budete potrebovať aj plastový sud s uzatvárateľným vekom, ktorý slúži na odloženie vecí. Povinnou výbavu sú vodácke plávacie vesty. Aby splnili svoj účel, musia byť poriadne zapnuté, inak budú pri plávaní prekážať. Obujte si staré tenisky, alebo trekkingové sandále, v žiadnom prípade nechodte naboso. Na oblečenie postačia šortky a tričko. Pred chladným počasím vás najlepšie ochráni neoprén. Voda odráža slnečné lúče, preto nezapadnite na opaľovací krém, okuliare a šiltovku. Proti komárom oceníte repelent. Nápoje berte len v plastových fľašiach. Ak idete na viacdňový splav, treba myslieť na stan a veci na kempovanie. Pre istotu treba zobrať aj náhradné pádlo a výbavu na opravu prasklín lode – tzv. laminováciu súpravu.

Posádku lode tvorí zadák, ktorý kormidluje a má rozhodujúce slovo, najmä v krízových situáciách pri manévrovaní po rieke. Logicky by to mal byť ten skúsenejší. Vpredu sedí tzv. háčik, ktorého úlohou je pozorovať tok, upozorňovať na prekážky a spolupracovať pri ovládaní lode. Pri trojmiestnych lodiach je možné uprostred viesť tzv. porcelán – pasívneho člena posádky, spravidla dieťa alebo psa.

Plavba

Plavbu začíname prenesením kanoe a jeho položením na vodu provou proti prúdu. Háčik pridŕža loď čo najbližšie k brehu tak, aby ju prúd netočil. Ako prvý nasadá zadák. Nohy kladie do stredovej osy kanoe

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

npor. Mgr. Jana
Slezáková
ženijný prápor PS Sereď

a rukami sa pridrža lubu lode pred sedačkou. Uchopí pádlo a položí ho na vodu. Až potom nastúpi háčik. Dôležité je zaujať v lodi stabilný posed umožňujúci správne pádlovanie. Najvhodnejšie je sedieť v strede a dotýkať sa kolenami vnútorného okraja lode. Pádlo drží jeden člen posádky na jednej a druhý na druhej strane lode. Zadák má prednosť pri výbere strany, lebo má väčšiu zodpovednosť, háčik sa musí prispôbiť. Potom si treba na pokojnej vode vyskúšať stabilitu lode a precvičiť základné typy záberov: priamy, slalomový, spätný, oblúkom, pritiahnutie, páčenie či ľahnutie na pádlo. Dôležitá je súhra dvojice a uvedomenie si skutočnosti trocha oneskoreného reagovania lode na náš pokus zmeniť smer.

Ku klasickému splavu patrí aj prenocovanie v stane v blízkosti rieky. Ak robíte splav s deťmi, táto časť bude pre ne pravdepodobne rovnako dobrodružná ako sama plavba. K stanovaniu patrí aj zakladanie a udržiavanie ohňa a príprava stravy. Okrem opekania je medzi vodákmi obľúbený zaujímavý spôsob varenia v pare, nazývaný „Setonov hrniec“.

Bezpečnosť nadovšetko

Na vode vás môže zaskočiť mnoho nepredvídateľných situácií. Vtedy sa môže zísť pomoc posádky iných lodí. Nepúšťajte sa preto na sólovú plavbu, choďte aspoň na dvoch lodiach a držte sa na dohľad. V skupine si určite loď, ktorá pôjde stále ako posledná.

Pred splavom treba zohľadniť tzv. objektívne nebezpečenstvo. Predovšetkým stupeň náročnosti toku a prietok. Treba si uvedomiť, že v prudko tečúcej vode sa nedá zastaviť. Exponovaný úsek je možné len prejsť a prekážka v riečisku môže spôsobiť prevrátenie. V prípade nízkeho prietoku budete musieť loď prenášať cez plytčiny a hrozí aj nebezpečenstvo jej poškodenia. Pri vysokom prietoku náročnosť rieky stúpa.

K brehu prirážajte zásadne proti prúdu, v bezpečnej vzdialenosti od hatí či kaskád tak, aby ďalšie lode mohli priraziť k brehu nad vami a nemohol ich strhnúť prúd.

Ak sa pri jazde neviete vyhnúť prekážke a musíte do nej naraziť, usilujte sa vyhnúť bočnému nárazu na stred. Prúd vody tlačiaci do koncov lode spôsobí jej prevrátenie, v silnom prúde aj prelomenie. Najväčším nebezpečenstvom sú hate, torzá starých mostov, skaly a kmene stromov. Hate bývajú označené značkou podobajúcou sa na rakúsku vlajku, ktorá znamená Prerušte plavbu! Treba ich obísť prenesením lode po brehu. Pozornosť venujeme aj zarasteným alebo podomletým brehom a skalám. Ak už došlo k prevráteniu, netreba bezhlavo plávať k brehu. Kanoé majú vzduchovú bublinu a nemali by sa potopiť, preto je lepšie chytiť sa lode a čakať na pomoc od druhých posádok, alebo sa pokúsiť dostať k brehu aj s plavidlom. Pádlo nepúšťajte z rúk ani po prevrátení, už by ste sa s ním nemuseli nikdy stretnúť.

Vodáckym pozdravom je viachlasné „Ahóóó!“ . A pamätajte, že ako nováčik si nikdy nesmiete popliesť termíny „pádlo“ a „veslo“. Starí riečni vlni také previnenie neodpúšťajú a trestajú ho opovrnutím.

Text a foto: nrtm. Miroslav Štubňa
telovýchovný pracovník vrtuľníkového krídla Prešov

Dyskalkúlia

– porucha matematických schopností

Špecifické poruchy matematických schopností – dyskalkúlie sú menej časté, ako porucha čítania – dyslexia. Keď sa dieťa nemôže naučiť počítať, je to väčšinou príznakom zníženého intelektu. Prospech v matematike zo všetkých školských predmetov najviac súvisí s inteligenciou. Vplyv dedičnosti tejto špecifickej vývinovej poruchy v rodinnej anamnéze sa odhaduje až v 40 percentách prípadov a postihuje približne 5 percent populácie v pomere päť chlapcov k jednému dievčaťu. Poruchu chápania a uplatňovania číselných pojmov a matematických operácií je veľmi dôležité prísne odlíšiť od zníženej výkonovej a intelektovej úrovne. Varovnými príznakmi dyskalkúlie sú napríklad nedostatočná predstavivosť číselného radu, neschopnosť orientovať sa a pokračovať v ňom, dieťa nevie správne zapisovať a odpisovať číslce z tabule a predstaviť si ich hodnotu, nepamätá si vzorce a matematické pravidlá, nerozumie im. Ani pri možnosti použiť kalkulačku správny výsledok nie je zaručený. V praktickom živote má dieťa problém zapamätať si akýkoľvek údaj obsahujúci číslo, ani keď sa často používa – napríklad dátum narodenia, číslo domu, telefónu a pod. Nevie spravidla posúdiť ani hodnotu peňazí, čo je lacné a čo drahé, a najmä, koľko má pri nákupe očakávať vrátených peňazí. Práca v obchode s číslami, by bola zlou voľbou, aj keď usilovným tréningom a vhodnými pomôckami – počítače, mobily, si človek s dyskalkúliou vie veľmi pomôcť. Vplyv školskej neúspešnosti môže komplikovať situáciu dieťaťa v rodine i v škole, chronická frustrácia vyvoláva napätie, mobilizuje obranné reakcie a podporuje vznik psychosomatických ochorení. Treba si uvedomiť, že dieťa nie je lenivé či neposlušné a jeho situácia je riešiteľná. Dieťa so špeciálnymi potrebami si vyžaduje najmä trpezlivý prístup a spolupatričnosť. Je vhodné sa jeho problémom zaoberať a v najskoršom možnom čase vyhľadať odborníkov Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, nachádzajú sa vo väčšine okresných miest, kde dieťa bezplatne absolvuje psychologické a špeciálno-pedagogické vyšetrenie s návrhom na úpravu výchovno-vzdelávacieho procesu.

Veliteľská elita 1. čs. armádneho zboru po prekročení slovenských hraníc začiatkom októbra 1944 – zľava osvetový dôstojník mjr. J. Procházka, veliteľ zboru generál L. Svoboda a prednosta obranného spravodajstva kpt. B. Reicin (po vojne všetci na exponovaných postoch)

Príslušníci východného odboja v čs. brannej moci

Pri postupnom upevňovaní mocenských pozícií KSČ v predvečer „vítazného februára“ zohralo kľúčovú rolu obsadenie popredných miest v armáde „zaslúžilými“ príslušníkmi 1. čs. armádneho zboru.

Už v priebehu vojny sa táto jednotka dostala do centra pozornosti čs. londýnskeho exilu i moskovského vedenia KSČ, keďže ako jediný reálne bojujúci zdroj čs. spojeneckých jednotiek bola „Svobodova armáda“ (vedľa nepočetných letcov v Británii) pre súperiace strany kľúčová na upevnenie vlastnej medzinárodnej autority i vytvorenie vhodného mocenského nástroja na presadenie svojej vôle po vojne.

Pre ZSSR sa mal stať 1. čs. armádny zbor vedený v duchu vojenského zriadenia Červenej armády jediným základom budovania novej čs. armády a žiadna iná alternatíva pre J. V. Stalina neprichádzala do úvahy. „Svobodovci“ boli výrazne indoktrinovaní sovietskym vojenským prostredím a ich základnou „devízou“ mali byť vojnové skúsenosti nadobudnuté počas bojov na východnom fronte po boku Červenej armády. Zdrojom obáv KSČ bol však ich nízky počet, lebo nestačili na vytvorenie ani základného kádra vyššieho veliteľského zboru a stávali sa vedľa aktívnych účastníkov domáceho odboja a „západných odbojárů“ iba jednou z jeho súčastí. Zloženie veliteľskej špičky napriek tomu reflektovalo skutočnosť, že tak v Národnom fronte, ako aj v štáte, malo slovo komunistov najväčšiu váhu. Preto sa ministrom obrany stal veliteľ čs. jednotiek v ZSSR generál Ludvík Svoboda, a aj preto sa do najvyššieho velenia nedostal nikto z exilovej elity. Pomalý rast mocenskej základne KSČ kompenzoval aj postavenie ďalších „svobodovcov“ v armádnej hierarchii. Išlo o Svobodových spolubojovníkov (ktorí zbor doplnili v záverečnej fáze vojny prevelením z Anglicka), náčelníka Hlavného štábu generála Bohumila Bočka (pre svoje sympatie k ZSSR označovaného za „červeného generála“) a veliteľov strategicky najvýznamnejších oblastí generálov Karla Klapálka a Jana Satoria. Významné pozície zaujali vedľa ministerskej „centrály“ aj vo Vojenskej rade, poradnom orgáne predsedníctva vlády, vďaka čomu si KSČ vytvorila ideálnu páku na ovplyvňovanie všetkých oblastí života armády vrátane personálnej.

Významnú úlohu pri systematickom obsadzovaní exponovaných armádnych funkcií sympatizantmi KSČ zohrali obranné spravodajstvo a osvetový aparát. Zložky vznikli zo sovietskej iniciatívy už počas vojny a aj po nej rozvíjali svoju činnosť pod priamym dohľadom a v priamej spolupráci so sovietskymi orgánmi. Do ich vedenia sa dostali najpresvedčenejší komunisti, ktorí boli pri zrode čs. východných jednotiek: plk. (neskorší generál) Bedřich Reicin a generál Jaroslav Procházka. Obaja zohrali osudnú rolu pri účelovej „očiste“ vyššieho veliteľského zboru, ktorý bol v krátkom čase zdecimovaný a obmenený generálmi a dôstojníkmi lojálnymi ku KSČ či dokonca jej tajnými členmi. Skúsení veteráni z východného frontu tak podstatnou mierou narušili kontinuitu výstavby čs. armády s predmníchovskou armádou

Viliam Ján Lichner (1902 – 1977)

Hodnostne najvyššie postavený príslušník slovenskej brannej moci, ktorý sa na východnom fronte dostal do sovietskeho zajatia a rozšíril rady čs. východného odboja. Dôstojník od roku 1924, po roku 1939 prednosta Výzvednej skupiny Spravodajského od. Hlavného vojenského veliteľstva a v čase svojho zajatia prednosta automobilovej služby Rýchlej divízie. V 1. čs. armádom zbere to dotiahol na zástupcu veliteľa 2. čs. paradesantnej brigády. Od roku 1945 prednosta Materiálneho a dopravného odd. HŠ, od roku 1946 prednosta Dopravného odboru MNO (1947 brig. gen.). Do zálohy bol preradený v roku 1951, v rokoch 1968 – 1969 pôsobil v armáde v súvislosti s rehabilitáciami ako náčelník Skupiny pre zahraničný odboj.

a vytvorili si vo veliteľskom zbere predpoklady na jeho postupné ovládnutie. Bol to začiatok ich dominancie a len medzi generalitou sa ich prítomnosť dokázala vyšplhať v rokoch 1949 – 1966 z 11,5 % na 41,5 %. A to napriek tomu, že sa až do polovice 70. rokov podieľali na celkových počtoch v dôstojníckom zbere len zhruba 2,5 %.

Text: Mgr. Alex Maskalík, PhD.
Vojenský historický ústav Bratislava

Dunaj

Rádiolokátor P-19 (1RL134 Dunaj) je pozemný mobilný prostriedok určený na sledovanie vzdušného priestoru, zisťovanie súradníc vzdušných cieľov v malých výškach a ich identifikáciu. Zistené údaje sa potom odovzdávajú stanovištiam PVO. Vývojovo vychádza z generačne staršieho rádiolokátora P-15.

V ZSSR bol 1RL134 zaradený do služby jednotiek PVO v polovici 70. rokov. Rovnako ako P-15 mal pracovať v súčinnosti s protiletadlovým raketovým systémom zem-vzduch S-125 Neva. Do PVO ČSLA bol systém zaradený v prvej polovici 80. rokov. Modernizovaný rádiolokátor P-19 je stále v službe viacerých štátov. Výnimočnosť konštrukcie dosvedčuje fakt, že po technickej úprave RL dokáže systém zachytiť niektoré lietadlá s technológiou Stealth.

Nadčasová konštrukcia

Komplex pozostáva z dvoch častí – anténnej a prístrojovej, na podvozkoch dvojice nákladných vozidiel typu ZIL 131. Rádiolokátor pracuje v decimetrovom vlnovom pásme. Impulzný výkon vysielateľa je 300 kW. Identifikácia cieľov prebieha na báze rádiolokačného odpovedača. Maximálna vzdialenosť zistenia vzdušného cieľa s odrážanou plochou na úrovni stíhacieho lietadla je 140 km vo výške 1 000 m, 33 km vo výške 100 m. S klesajúcou nadmorskou výškou letovej hladiny vzdušného cieľa klesá dosah rádiolokátora. Vrchná hranica zistenia objektov sa pohybuje v rozmedzí 3 až 6 kilometrov v závis-

losti od veľkosti odrazovej plochy daného cieľa. Optimálne podmienky na rozvinutie P-19 predstavuje rovinatá plocha. Terénne prekážky majú negatívny vplyv na diaľkový dosah rádiolokátora.

Princíp činnosti je založený na vzniku vysoko-frekvenčných kmitov (mikrovln) v magnetróne vplyvom prekríženia elektrických a magnetických polí. Tak vysielací systém vyrába výkonné impulzy, ktoré sú vyžarované do priestoru podľa požiadaviek určenej charakteristiky.

Anténne vozidlo zo systému P-19 je špeciálna nadstavba na podvozku sovietskeho nákladného automobilu ZIL 131 E s plošinovou zadnou časťou, na ktorej je inštalovaná anténa a dvojica elektrických generátorov. Samotná anténa sa skladá z dvoch žiaričov, zrkadiel a systému otáčania – pohonu, ktorý zabezpečuje 360-stupňovú rotáciu. V zadnej časti vozidla sa nachádza predĺžovací diel hlavného anténneho pylóna. Pylón antény je rúrkovej konštrukcie, obdĺžnikového prierezu. Zrkadlá antény majú elipsovité, konvexný tvar (podobne ako P-15). Za anténou sa nachádza dvojica elektrocentrál AB-16-T/230P-PM1 kapotovaných v štvorcových búdkach, nad ktorými je uložená manipulačná ochodza. Tá slúži ako rám, ktorý drží zloženú anténu počas presunu vozidla. Synchronne generátory GSV-16-M1 sú poháňané benzínovými motormi typu GAZ-322. Výkon EkC je 16 kW, napätie 230 V, frekvencia 400 Hz.

V Olomouci i na Liptove

Automobil s výrobným číslom 820437 bol vyrobený v Sovietskom zväze v roku 1988. Do ČSLA bol zaradený začiatkom júna 1989. Prvým užívateľom sa stal VÚ 8189 Olomouc. Vozidlu priradili kmeňové číslo: 386-50-53. Po rozdelení ČSFR bol presunutý na územie SR a zaradený do stavu VÚ 1480, posádka Liptovský Mikuláš. Medzi rokmi 1996 – 1998 vozidlo slúžilo ako učebný model Vojenskej akadémie Liptovský Mikuláš. V roku 2007 bol komplex odovzdaný do VHM Piešťany. Vozidlo bolo v priebehu roka 2013 zapožičané na výskumné účely firme TESLA Pardubice, s. r. o. V Tesle okrem iného na ňom urobili základné ošetrovanie a obnovenie náteru v pôvodnom odtieni sovietskej tmavozelenej. Dnes je ZIL 131 E AMU z komplexu P-19 súčasťou vonkajšej expozície VHM Piešťany.

Text a foto: Jerguš Váry
VHM Piešťany

Technické údaje:

Nákladný automobil ZIL 131 E:

Celková maximálna hmotnosť vozidla:	11 700 kg
Dĺžka vozidla:	7,3 m
Šírka vozidla:	2,5 m
Výška vozidla:	3,2 m
(uvedené údaje sú v pochodovej polohe)	
Motor:	ZIL-131 V8
Max. dovolená rýchlosť:	60 km/h
Typ paliva:	benzín BA91
Osádka:	3 osoby
Objem motora:	6,28 l
Výkon:	110,5 kW
Zásoba paliva:	520 l
Dojazd:	850 km
Pneumatiky:	12,00 - 20
Rozchod:	1,82 m
Brodenie:	do hĺbky 1,4 m

Nadstavba:

Označenie:	P-19 AMU
Typ:	anténna nadstavba P-19
Počet žiaričov:	2
Počet zrkadiel:	2
Elektrocentrály:	AB-16-T/230P-PM1
Generátory:	Typ GSV-16-M1

Vojenské historické múzeum Piešťany
Múzejné oddelenie Piešťany
Žilinská cesta 6545
921 01 Piešťany
Kontakt: 033/7913804,
vhmpiestany@vhu.sk

Otváracie hodiny:
jún až september:
utorok až nedeľa vstup do múzea:
10.00, 13.00, 15.00 hod.

október až máj (vopred nahlásené skupiny
v počte 10 až viac osôb):
utorok až piatok vstup do múzea:
10.00, 13.00 hod.
Technická prestávka: 12.00 – 13.00 h.

Vstupné: Dospelí – 1.00 eur
Študenti a dôchodcovia – 0.50 eur
Vojnoví veteráni, zamestnanci rezortu
MO SR, členovia Zväzu múzeí na Slovensku, Slovenskej
historickej spoločnosti pri SAV, Spoločnosti slovenských
archivárov a deti do 15 rokov – vstup zdarma

Pozemný mobilný rádiolokátor P-19 (1RL134 Dunaj)
zo zbierkového fondu Vojenského historického múzea Piešťany